



## Ποιοι υπερασπίστηκαν τον λαό της Κέρκυρας και την Ελλάδα κατά του Μουσολίνι το 1923

Λίγο ακόμα και θα του αφαιρούσαν τον λόγο στη γενική συνέλευση του τότε ΟΗΕ, στις αρχές του Σεπτέμβρη του 1923, εκείνου του Νορβηγού εξερευνητή διανοούμενου που εκπροσωπώντας τη χώρα του, αλλά μιλώντας ουσιαστικά εξ ονόματος όλων σχεδόν των λεγόμενων μικρών χωρών, «έκανε σκόνη» τη φασιστική ιταλική επιχειρηματολογία για την επίθεση του στρατού του Μουσολίνι στις 31 Αυγούστου στην Κέρκυρα. Κουρέλιασε τα

υποκριτικά επιχειρήματα της Βρετανίας, της Γαλλίας και άλλων ιμπεριαλιστικών χωρών, που «έκλειναν τα μάτια» στο έγκλημα κατά του λαού του νησιού και κοίταζαν πώς να επωφεληθούν οι ίδιες, εις βάρος της Ελλάδας, στα παζάρια τους με τον «συμπαθητικό» και σε ελληνικούς πολιτικούς κύκλους αλλά «ατίθασο» Ιταλό φασίστα, που ήθελε να αλλάξει «λεπτές» γεωπολιτικές ισορροπίες προς όφελος της ιταλικής αστικής τάξης.

Ήταν ο τιμημένος με Νόμπελ Ειρήνης αρκτικός εξερευνητής, ανθρωπιστής, διπλωμάτης και πολιτικός Φρίντσιοφ Νάνσεν.

Οι παρεμβάσεις του για το θέμα της Κέρκυρας στον πρόδρομο Οργανισμό του ΟΗΕ, που έφερε το όνομα Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ), είχαν κάνει τον «γύρο του κόσμου», μέσω των διεθνών ειδησεογραφικών πρακτορείων. Καυτηρίασε τη βάνουση κακοποίηση κάθε έννοιας Δικαίου. Ενώ δεν ήταν κομμουνιστής αλλά τον κατηγορούσαν πως από χρόνια στη διεθνή σκηνή δήθεν «έπαιζε το παιχνίδι» του Ρώσου επαναστάτη και ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης Λένιν, επιτέθηκε με σφοδρότητα στον επιχειρούμενο παραγκωνισμό της αποτελούμενης και από πολλές «μικρές» χώρες ΚτΕ.

Χωρίς να έχει αυταπάτες για τον ρόλο της, αλλά με πλήρη επίγνωση των επιπτώσεων που μπορούσε να έχει ένας διεθνής σάλος, στηλίτευσε όσο κανείς στον εν λόγω Οργανισμό των 46 κρατών - μελών την «προσωρινή»

και υπό το κάλυμμα «αντιποίνων» αιματηρή κατάληψη της Κέρκυρας και τις προκλητικές αξιώσεις του κατοπινού Ντούτσε να τιμωρηθεί σκληρά η Ελλάδα, για την έως σήμερα υπό αδιευκρίνιστες συνθήκες δολοφονία στις 27 Αυγούστου 1923 στην ελληνική ηπειρωτική πλευρά των ελληνοαλβανικών συνόρων του επικεφαλής διεθνούς επιτροπής χάραξης της ελληνοαλβανικής μεθορίου Ιταλού στρατηγού Τελλίνι. Αντιτάχθηκε στην καταστροφική μετάθεση του θέματος από τους κόλπους της ΚτΕ στην απαρτιζόμενη από εκπροσώπους της Βρετανίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας λεγόμενη «Πρεσβευτική Διάσκεψη» των Μεγάλων Δυνάμεων της Αντάντ, οι οποίες με ξεδιάντροπη συμπαιγνία, ως «Πρεσβευτική Διάσκεψη», μόλις έναν χρόνο μετά το άγος της οφειλόμενης εν πολλοίς και στις ίδιες καταστροφής στη Μικρά Ασία, καταλόγισαν στην Ελλάδα κάποιαν «αμέλεια» στο όλον ζήτημα αντιμετώπισης και εξιχνίασης της δολοφονίας.

Έψεξε και στη συνέχεια το γεγονός ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις επέβαλαν στην Ελλάδα να «καταπιεί» τους νεκρούς του ιταλικού βομβαρδισμού της πόλης μας και να μην αξιώσει δικαίωση, αλλά, αντιθέτως, να υποβληθεί στην απόδοση ταπεινωτικών τιμών στους εισβολείς στα λιμάνια της Κέρκυρας και του Πειραιά, μα και να πληρώσει στον ιταλικό φασισμό από τα άδεια ταμεία της ένα δυσθεώρητο για τις δυνάμεις της ποσό, αποδεχόμενη όλους τους όρους του Μουσολίνι.

Αν και κάποιες στατιστικές τραπεζικών πηγών - που ρωτήθηκαν - φέρουν το ποσό εκείνων των χρόνων σε λιρέτες να ισοδυναμεί με μερικές δεκάδες εκατομμύρια σημερινά ευρώ, οποιοσδήποτε υπολογισμός του με κριτήριο την πιθανή επενδυτική του απόδοση στον έναν αυτό αιώνα και κάθε εκτίμηση για τη δυσμενέστατη επίπτωση που είχε η καταβολή του στη δυναμική της ακόμη μικρής ελληνικής οικονομίας και στη ζωή του λαού οδηγούν σε εκτιμήσεις πραγματικής «οικονομικής αφαίμαξης». Η πατρίδα μας τότε «έφτυσε αίμα», κατά πως λέμε, για να λάβει από την Τράπεζα της Αγγλίας δάνειο 750.000 αγγλικών λιρών, για τις ανάγκες των προσφύγων της

Μικράς Ασίας, ενώ το ποσό που κατέβαλε στην Ιταλία ήταν ίσο προς 500.000 λίρες Αγγλίας.

Δεν υπήρχε χώρα εκείνον το Σεπτέμβρη που να μην έμαθε το όνομα του νησιού μας, πως θρηνούσαμε Μικρασιάτες πρόσφυγες και άλλα θύματα από ιταλικό βομβαρδισμό σε φρούριο -προπύργιο της Δύσης τον 16ο αιώνα, ότι ο ιταλικός φασισμός είχε βάλει «μαχαίρι στο λαιμό» της Ελλάδας με «υποθήκη» του την Κέρκυρα, αξιώνοντας ταπεινωτική υποταγή στα κελεύσματά του.

Μιας Ελλάδας καταβαραθρωμένης από τη Μικρασιατική καταστροφή, όπου η ιθύνουσα τάξη της - με κορυφαίο διπλωμάτη τον Κερκυραίο πολιτικό του βενιζελικού συνασπισμού και πρώην υπουργό Εξωτερικών του Νικόλαο Πολίτη - πάσχιζε να διασφαλίσει το καθεστώς της, μέσω της στρατιωτικής επαναστατικής εξουσίας του Νικόλαου Πλαστήρα και του Στυλιανού Γονατά και σε άτυπη «συμμαχία» με την κυρίαρχη στην περιοχή Βρετανία.

Πέντε μέρες πριν από την επίθεση του Μουσολίνι στο νησί, η χώρα είχε επικυρώσει τη Συνθήκη της Λωζάννης, ενώ δέκα μέρες νωρίτερα στον Πειραιά αστυνομικές και

στρατιωτικές δυνάμεις είχαν καταστείλει και αιματοκυλίσει μεγάλη εργατική απεργιακή συγκέντρωση, με εντολή του υπουργού Εσωτερικών - και προϊσταμένου του τότε Νομάρχη Κέρκυρας Πέτρου Ευριπταίου - Γεωργίου Παπανδρέου, που πρώτος έμαθε στην Αθήνα για την εισβολή στην Κέρκυρα. Ο λαός θρηνούσε ακόμη εργάτες - θύματα κρατικής βίας.

## **Κι όμως, στην Κέρκυρα!**

Πατούσε τη βδελυρή μπότα του ο ιταλικός φασισμός στο νησί που με πρώτο μεταξύ των πρώτων τον Διονύσιο Σολωμό είχε προσφέρει καταφύγιο και ηθική και υλική υποστήριξη σε πρωτεργάτες και λόγιους του αγώνα των Ιταλών για την εθνική τους απελευθέρωση και ενοποίηση, μεταξύ άλλων συνδράμοντας τον Ιούνιο του 1844 τους επαναστάτες πολιτικούς πρόσφυγες στην Κέρκυρα αδελφούς Emilio και Attilio Badiera στη συγκρότηση εκστρατευτικού σώματος - σώζεται ακόμη στο χωριό της Κορακιάνας η γνωστή ως «Σπίτι των Γιατρών» στα μέρη μας και ως «Σπίτι της εξορίας» στην Ιταλία προσφυγική κατοικία με την άλλοτε υπάρχουσα χάλκινη ταινία με τα συνθήματα «Ανεξαρτησία , Ένωση, Ανθρωπισμός, Ισότητα, Ελευθερία» - και στη μετάβασή τους στην

Καλαβρία, για να πολεμήσουν για όλα αυτά. Θα έτριζαν τα κόκαλα του Κερκυραίου νομικού Πέτρου Κουαρτάνου, φίλου του Διονύσιου Σολωμού, που είχε διωχθεί εκείνα τα χρόνια από τη «σύμμαχο» των Βρετανών επικυρίαρχων τοπική Ιόνιο κυβέρνηση, για την υποστήριξη που είχε προσφέρει στους Badiera και σε άλλους Ιταλούς πολιτικούς πρόσφυγες.

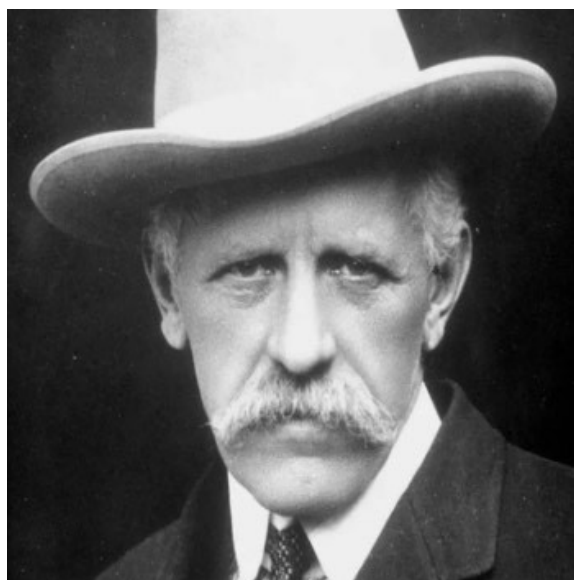
Αυτή τη φορά ένας άλλος Emilio, ναύαρχος φασιστικής κυβέρνησης, ο Emilio Solari, επικεφαλής του ιταλικού στόλου της Μεσογείου, είχε έλθει στο νησί διανύοντας τα 170 ναυτικά μίλια απόστασης από τον Κόλπο του Τάραντα, πάνοπλος. Με κατακτητικές εντολές. Μολονότι το γνώριζε από τουριστικές επισκέψεις και ήξερε κιόλας πως μια ολόκληρη περιοχή του κοντά στην πόλη έφερε το δικό του επώνυμο, λόγω Ιταλού συνονόματου που την είχε κατοικήσει δεκαετίες νωρίτερα. Ήταν Παρασκευή, 31 Αυγούστου 1923.

Στο νησί που πέντε χρόνια νωρίτερα, το 1918, είχε υποχρεωθεί «για το εθνικό καλό» να «φιλοξενήσει» δύναμη χιλιάδων εισβολέων Ιταλών στρατιωτών, ντυμένη με «συμμαχικό» μανδύα, μαζί με γαλλική και βρετανική δύναμη, δήθεν για βοήθεια και «κάλυψη» σε δεκάδες χιλιάδες διωκόμενους Σέρβους που είχαν

οδηγηθεί στο νησί, στο πλαίσιο του μαινόμενου τότε Α' Παγκοσμίου ιμπεριαλιστικού Πολέμου!

Στο νησί, επίσης, όπου υπήρχαν ακόμη υποστηρικτές του Ιταλού επαναστάτη ήρωα Γκιουζέπε Γκαριμπάλντι και από όπου έντεκα χρόνια νωρίτερα ομάδες Κερκυραίων και Ιταλών «Γαριβαλδινών» είχαν εκκινήσει μαζί να πολεμήσουν στην Ήπειρο για την απελευθέρωση ελληνικών εδαφών από τον οθωμανικό ζυγό!

Σε κάθε άκρη της γης διαδόθηκε το νέο. Πρώτα απ' όλα στη Γενεύη, όπου είχε διαπρέψει ο Κερκυραίος πρώτος κυβερνήτης της σύγχρονης Ελλάδας, Ιωάννης Καποδίστριας.





Το όνομα του - πάνω εικονιζόμενου - Φρίντσιοφ Νάνσεν δεν κοσμεί δρόμο της Κέρκυρας, αλλά δρόμο του Υμηττού στην Αθήνα.

Ο Γάλλος πρόεδρος της γενικής συνέλευσης των μελών της ΚΤΕ στη Γενεύη - ας διευκρινίσουμε στο σημείο αυτό πως δεν υπεισερχόμαστε παρά μόνον επικουρικά στα γνωστά ιστορικά γεγονότα, όπως είναι φανερό άλλο είναι κυρίως το αντικείμενο αυτών των γραμμών - είχε διακόψει τη χειμαρρώδη ομιλία του Νορβηγού εκπροσώπου για τα συμβάντα με τα θύματα στην Κέρκυρα, θεωρώντας τα «εκτός θέματος». Για να εισπράξει την απάντηση του Νάνσεν: «Θα μπορούσα να πω περισσότερο, αλλά όχι λιγότερα, αφού δεν μου το επιτρέπει η συνείδηση μου». Κατόπιν ιταλικού διαβήματος στο Όσλο, ο Νάνσεν είχε κληθεί ανεπιτυχώς από τον πρωθυπουργό της χώρας του να βάλει, καθώς λέμε, «νερό στο κρασί» του.

Ένας. Από τους αμέτρητους ανθρώπους σε όλον τον κόσμο που είχαν εκφράσει με τον έναν ή τον άλλο τρόπο την αντίθεσή τους σ' εκείνο το έγκλημα, ένας ανάμεσά τους ήταν ο Νορβηγός διπλωμάτης Φρίντσιοφ Νάνσεν (1861-1930). Πολέμιος κάθε διακρατικής στρατιωτικής σύγκρουσης και υποστηρικτής

συνθηκών αφοπλισμού και συστημάτων  
κάποιας συλλογικής ασφάλειας .

Πόσο σημαντικές ήταν οι διεθνείς αντιδράσεις  
μεγάλων λαϊκών οργανώσεων και  
προσωπικοτήτων και πόσο επέδρασαν αυτές,  
άραγε, στην εκκένωση τελικά της Κέρκυρας και  
των «θυγατρικών» νησιών της Παξών και  
Αντίπαξων από τις δυνάμεις του Μπενίτο  
Μουσολίνι στις 27 Σεπτεμβρίου 1923;

Δεν έχουν (εκ)τιμηθεί επισήμως ποτέ στην όλη  
εξέλιξη του θέματος η συμπαράσταση και η  
συμβολή τέτοιων κοινωνικοπολιτικών  
δυνάμεων, αν και από τη Βρετανία, τις ΗΠΑ και  
άλλες χώρες έχουν τιμηθεί στα μέρη μας και  
υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι τους στο ΝΑΤΟ και  
βασιλιάδες και πρόεδροί τους και πρεσβευτές  
τους ακόμα. Από τότε, ούτε καν έχουν  
αναφερθεί οι αντιδράσεις και ο ρόλος  
εκπρωσώπων δεκάδων εκατομμυρίων  
εργαζομένων ανά τη γη, που ύψωσαν το  
ανάστημά τους υπέρ του λαού της Κέρκυρας  
και της Ελλάδας και κατά του ιταλικού  
φασισμού.

Ή εκείνες που προήλθαν ειδικά από τους  
Βρετανούς εργαζόμενους, ενώ η κυβέρνησή  
τους μεθόδευε συνδιαλλαγή με τον Μουσολίνι

για την επιβολή των όρων του στην Ελλάδα, με αντάλλαγμα την αναγνώριση σε αυτόν ενισχυμένου «συμπληρωματικού» ρόλου στην πρωτοκαθεδρία της στη Μεσόγειο, σε συνδυασμό με την παράλληλη «ανανέωση» της αμφισβητούμενης τότε, λόγω των γεγονότων στη Μικρά Ασία, πρόσδεσης της κατατμημένης Ελλάδας στο βρετανικό άρμα.



Μολονότι ο «μουτζούρης» της κυβερνητικής λογοκρισίας δεν άφηνε να «περνούν» και πολλά - πολλά στον ελληνικό Τύπο από τις εγχώριες κερκυραϊκές και ελληνικές και τις διεθνείς αντιδράσεις, έχει σωθεί σε φύλλο εφημερίδας της Αθήνας, δημοσιευμένη σε μικρό μονόστηλο, έστω, διαμαρτυρία που είχε υψώσει Συνομοσπονδία Εργαζομένων της

Βρετανίας. Η οργάνωση εκπροσωπούσε 4.500.000 συνδικαλισμένους Βρετανούς εργαζόμενους.

Την ανέφερε η φειδωλή σε ειδήσεις τέτοιας κοινωνικής προέλευσης «Καθημερινή» και δεν τη διέγραψε η λογοκρισία, όπως έκανε συχνά με άλλες ειδήσεις και σχόλια εφημερίδων που αναφέρονταν σε κοινωνικά και πολιτικά «ανεπιθύμητες», πλην όμως σημαντικές αντιδράσεις.

Ανέφερε το μονόστηλο δημοσίευμα σε εσωτερική σελίδα, με τίτλο «Οι Άγγλοι εργάται δια το ιταλικόν πραξικόπημα», παρουσιάζοντας σχετικό τηλεγράφημα: «Προς τον πρωθυπουργόν κ. Γονατάν απεστάλη το κάτωθι τηλεγράφημα εκ Λονδίνου: Τέσσερα και ήμισυ εκατομμύρια Άγγλων εργατών εξέφρασαν την αγανάκτησίν των κατά του κ. Μουσσολίνι».



Για να καταχωρηθεί το γεγονός, είχε επιστρατεύσει εαυτόν από το Λονδίνο, όπου ζούσε από ετών, ο Επτανήσιος πρωτομάχος της διάδοσης των εργατικών - σοσιαλιστικών ιδεών και στην Κέρκυρα και σε όλη τη χώρα Ιθακήσιος αγωνιστής και προ τριάντα ετών συγγραφέας του έργου «Το εγχειρίδιον του εργάτου, ήτοι αι βάσεις του σοσιαλισμού», Πλάτων Δρακούλης, που σύμφωνα με τον ιστορικό Γιάννη Κορδάτο ξόδεψε όλη την περιουσία του στην υποστήριξη της σοσιαλιστικής δράσης και του αγώνα του για τον διαφωτισμό των εργατών. Ο ίδιος ο Δρακούλης υπέγραφε σχετικό τηλεγράφημα, παρεμβαίνοντας, μήπως και καταχωρηθεί το γεγονός σε κάποια μεγάλη ελληνική εφημερίδα.

Να πώς, με πόσα σημεία τελείως «μουτζουρωμένα» από τη λογοκρισία, είχε κυκλοφορήσει την 1η Σεπτεμβρίου 1923 η αθηναϊκή εφημερίδα «Ριζοσπάστης», δημοσιογραφικό όργανο του ηλικίας πέντε χρόνων τότε Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδας (ΣΕΚΕ), που έναν χρόνο αργότερα μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας:



Το ΣΕΚΕ δεν «μάσησε τα λόγια του». Σε άρθρο του «Ριζοσπάστη» που διαγράφηκε μερικώς από τη λογοκρισία, η εφημερίδα του εν λόγω κόμματος σημείωνε, όταν η κυβέρνηση και τα λοιπά κόμματα έτειναν να ανταποκριθούν σε

πρώτες παραινήσεις της Βρετανίας για «εποικοδομητική» συνεννόηση με τον Μουσολίνι και επιλεκτική αναζήτηση διεθνούς υποστήριξης, παράλειψη κάθε αντίστασης και αποδοχή των επαχθών όρων του:

«Η δολοφονία αναμφισβητήτως είναι πολιτική. Απόδειξις πως τους σκοτωμένους δεν τους έκλεψε κανείς αν και είχε τον χρόνο να το κάμη. Τώρα ποιος τους σκότωσε και ποιος έβαλε να τους σκοτώσουν (XXXXXXXXXXXXXXXXXX). Τέλος πάντων, όπως και αν έγινε η δολοφονία, είναι πολιτική. Και υπό τις ενέργειες της Φασιστικής Κυβερνήσεως του (XXXXXX) αυτού Μουσολίνι, που τα χέρια του είναι βαμμένα με το αίμα χιλιάδων εργατών της Ιταλίας, φαίνεται πως ρίχνει την ευθύνη στην Ελλάδα και πως έχει την γνώμη ότι οι δολοφόνοι είναι βαλτοί από την ελληνική κυβέρνηση (XXXXXXXXXX). Τέτοια είναι πάντοτε η δράσι των φασιστών. Η Ελλάδα θα πληρώση γιατί θα εκβιαστή, όχι πως είναι δίκη να πληρώση (...) Αυτή είναι η αστική ηθική και η δικαιοσύνη (...) Ο μικρός, ο αδύνατος, ο φτωχός ποτέ μα ποτέ δεν έχει δίκη. Αυτός έχει πάντα άδικο».



Από το κύριο άρθρο του φύλλου, που ήταν αφιερωμένο σε αυτό το θέμα και το οποίο συχνά έγραφε ο εικονιζόμενος πιο πάνω γνωστός ιστορικός και διευθυντής τότε της εφημερίδας Γιάννης Κορδάτος, 87 αράδες από τις 185 του συνολικού κειμένου, καθώς και ο τίτλος του, είχαν διαγραφεί από τη λογοκρισία. Έφερε την υπογραφή «Αριστογείτων».

## **Η πρώτη διαδήλωση στην Αθήνα**

Αν και με εντολή και των ελληνικών αρχών και βέβαια των ιταλικών απαγορεύτηκε με τη δύναμη των όπλων στην Κέρκυρα κάθε λαϊκή διαδήλωση διαμαρτυρίας, ενώ κυκλοφορούσαν προκηρύξεις καταδίκης της κατοχής του νησιού τουλάχιστον από φαντάρους και των δύο χωρών, κάτι ανάλογο έγινε και στην Αθήνα,



χωρίς επιτυχία. Παρά την ύπαρξη πρωθυπουργικής εντολής να ματαιωθεί, έγινε διαδήλωση εκατοντάδων Κερκυραίων, που αφήνοντας τις δουλειές τους το πρωί της 1ης Σεπτεμβρίου συγκεντρώθηκαν στο κέντρο της Αθήνας και ενώθηκαν στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου της για να διαμαρτυρηθούν, όπως είχαν κάνει «κατά πυκνάς ομάδας εις τα κυριότερα κέντρα της πόλεως μέχρι βαθείας νυκτός» και το προηγούμενο βράδυ, με το που έγιναν γνωστά στην πρωτεύουσα τα γεγονότα.

Η απαγόρευση του Γονατά δεν στάθηκε ικανή να την αποτρέψει πλήρως. Χρησιμοποιήθηκε - η λογοκρισία το «έκοψε» κι αυτό από τον Τύπο - αστυνομική επέμβαση, ειρηνική ευτυχώς.



«Πυκνωθείσαι αι λαϊκαί μάζαι εις ογκώδη διαδήλωσιν», αναφέρεται σε σχετικό «Δελτίον» της γνωστής στις μέρες μας ως Κερκυραϊκής Ένωσης Αθηνών (ΚΕΑ) «Άγιος Σπυρίδων», το οποίο μαζί με την εικονιζόμενη πιο πάνω ένθετη σε αυτό συναφή φωτογραφία πένθιμης εκδήλωσης - συγκέντρωσης των Κερκυραίων της Αθήνας στη Μητρόπολη της πόλης για το «πάνδημο» μνημόσυνο υπέρ των θυμάτων της Κέρκυρας στις 2 Σεπτεμβρίου έθεσε στη διάθεσή μας ο συμπολίτης ιστορικός ερευνητής Σπύρος Γαούτσης και σε λίγες μέρες θα συμπεριλαμβάνεται σε συναφή έκθεση πολύτιμων υλικών του ιδίου στο κερκυραϊκό Παλαιό Φρούριο, «ηξίουν όπως διέλθωσι δια της Αγγλικής Πρεσβείας και διαμαρτυρηθώσιν (...) Ασυγκράτητα τα πλήθη, ετράπησαν προς την Αγγλικήν Πρεσβείαν. Ο Φρούραρχος και ο Διευθυντής της Αστυνομίας μετ' αρκετής δυνάμεως επεχείρησαν να εμποδίσουν την προέλασιν», αξιώνοντας από τον πρόεδρο της ΚΕΑ νομικό Μιχαήλ Ραφαήλοβιτς κατευασμό της «οργής του λαού» και «πειθαρχία» στην ελεγχόμενη από τους στρατιωτικούς υπό τον Πλαστήρα κυβέρνηση. Η διαδήλωση είχε αρχίσει να σχηματίζεται «από βαθείας πρωίας».

Σ' εκείνο το μνημόσυνο, «υπέρ των φονευθέντων» αναφωνούσε ο Μητροπολίτης Αθηνών, «υπέρ των δολοφονηθέντων» επαναλάμβαναν οι Κερκυραίοι.

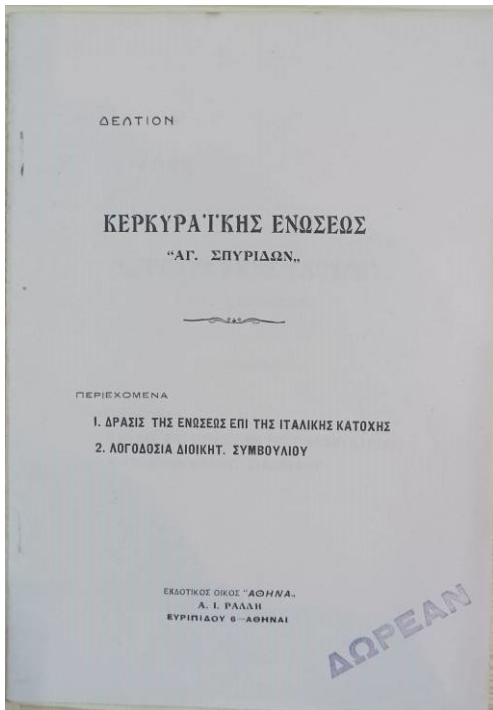
Είχαν ξεσηκωθεί στο πλευρό της ΚΕΑ όλοι οι επτανησιακοί σύλλογοι της Αθήνας, συμπεριλαμβανομένων των απόδημων από τα Κύθηρα, που σε ψήφισμα συμπαραστάσης τους προς τους «αδελφούς Κερκυραίους» επισήμαιναν πως το φρόνημα των Επτανησίων «ουδ' η διοίκησης της θαλασσοκρατείας» Αγγλίας μπόρεσε να το κάμψει.

Μέσα σε δέκα μέρες η ΚΕΑ συγκέντρωσε από Κερκυραίους περισσότερες από 10.000 δραχ. για την υλική υποστήριξη του λαού του νησιού, με σημαντικό - και μόνον πολιτικό - δωρητή, ανάμεσα σε όσους έσπευσαν να βοηθήσουν, τον αγωνιστή βουλευτή Κέρκυρας με τη σημαία του Αγροτικού Κόμματος και κατοπινό στέλεχος του ΕΑΜ στο νησί Ανδρέα Δενδρινό.

Από την πρώτη στιγμή η ΚΕΑ χαιρέτιζε την «αγανάκτησι του λαού των Αθηνών» και ζήτησε διεθνή αλληλεγγύη απευθυνόμενη τηλεγραφικώς σε μεγάλες εφημερίδες του εξωτερικού, κάνοντας συγχρόνως γνωστό πως «εφ' όσον και εις Κερκυραίος ακόμη θα ζη, θα

είναι πρόθυμος να αγωνισθή τον έσχατο αγώνα», ενώ θύμιζε στον ιταλικό λαό πως ο κερκυραϊκός λαός για τη χώρα του Δάντη έτρεφε «ειλικρινή αγάπην» και τον είχε συνδράμει στον αγώνα του για την αποτίναξη του αυστριακού ζυγού και την κατάκτηση της εθνικής του ανεξαρτησίας. Έθετε περίπου το ερώτημα πού είναι «η Ιταλία του Μαντσίνι», καθώς τα φιλελεύθερα αστικοδημοκρατικά κηρύγματα του Ιταλού αγωνιστή Giuseppe Mazzini, θυμίζουμε, είχαν επηρεάσει θετικά και τον επτανησιακό Ριζοσπαστισμό στον αγώνα του κατά της «Αγγλικής Προστασίας».

Σημείωνε ότι στην Κέρκυρα είχαν βρει όχι μόνο καταφύγιο μα και πολλαπλή υποστήριξη, λίγες δεκαετίες νωρίτερα, «οι Ιταλοί πατριώται οι φεύγοντες την καταδίωξιν των τότε τυράννων της Ιταλίας».



Οι εκκλήσεις διεθνούς συμπαράστασης απευθύνονταν επίσης στην ΚτΕ και πρωτίστως «εις άπαντας τους ισχυρούς (...), ενώπιον Εκείνων, οίτινες δι' επισήμων συνθηκών ανεκήρυξαν την Κέρκυραν νήσον ουδετέραν, μη υποκειμένην εις κατάληψιν παρ' ουδενός και επί ουδεμιά προφάσει». Σχετικό ψήφισμα της ΚΕΑ, με σαφείς αναφορές στον ιταλικό φασισμό, έκανε λόγο για προσπάθειά του να επιβάλλει στην Κέρκυρα «τον μάλλον μισούμενον και τον μάλλον επονείδιστον ζυγόν», ενώ σημείωνε την εναντίωση της «εξεγερθείσης κοινής γνώμης» των λαών σε διεθνή κλίμακα. Ακόμη, χαιρέτιζε την κατακραυγή «απάντων των εν τη πρωτεύουση Επτανησίων» και του λαού σε όλη τη χώρα,

που λίγο μετά προχώρησε σε αποδοκιμαζόμενο και τελικά απαγορευμένο από την κυβέρνηση μποϊκοτάζ ιταλικών προϊόντων.

Λαϊκές οργανώσεις στη Θεσσαλονίκη οργάνωσαν στις 3 Σεπτεμβρίου, κόντρα στις κυβερνητικές βουλές, μεγάλο συλλαλητήριο. Μποϊκοτάζ ιταλικών προϊόντων είχαν κηρυχθεί σε Πάτρα, Μυτιλήνη, Τρίπολη και Θεσσαλονίκη.

Ούτε η επίκληση από την ελληνική κυβέρνηση όρου της διεθνούς χαρακτήρα Συμφωνίας του πρώτου μισού της δεκαετίας του 1860, με την οποία για να ενωθούν τα Επτάνησα με τον εθνικό κορμό η Κέρκυρα υποχρεωνόταν κατά έναν τρόπο να κηρυχθεί αποστρατικοποιημένη ζώνη. Ούτε η δημόσια κυβερνητική έκφραση λύπης για τη δολοφονία του Tellini. Ούτε η ανάληψη κρατικής δέσμευσης για μέτρα ικανοποίησης της Ιταλίας σε περίπτωση που προέκυπτε ελληνική ευθύνη, στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν το ανίερο «μέτωπο» Ιταλίας - Βρετανίας - Γαλλίας κατά των συμφερόντων της Ελλάδας, την ίδια ώρα που η μία «έσκαβε τον λάκκο» της άλλης στον άεναο ανταγωνισμό τους για κυριαρχία στην Αδριατική, τη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια.

Στον λογοκριμένο ή αλογόκριτο αθηναϊκό Τύπο της εξεταζόμενης περιόδου, μα και σε βιβλία και μελέτες Ελλήνων συγγραφέων για εκείνα τα γεγονότα στον έναν αυτόν αιώνα από την 31η Αυγούστου 1923, που το συνοδευόμενο από άλλα δέκα πλοία του ιταλικού Στόλου θωρηκτό «Conte di Cavour» - τι ειρωνεία κι αυτή, αφού ο Καβούρ ήταν ο πρώτος πρωθυπουργός της ενωμένης το 1861 Ιταλίας που ευχόταν και υποστήριζε η Κέρκυρα - βομβάρδισε το Παλαιό και το Νέο Φρούριο της πόλης του νησιού σκορπώντας με περισσότερες από τριάντα οβίδες τον θάνατο, δεν «χώρεσαν» πολλά και διάφορα στοιχεία από τις αντιδράσεις που η ιταλική επίθεση και η για 27 ημέρες κατοχή ξεσήκωσαν στο νησί, στην Ελλάδα και παγκοσμίως.



Δεν «χώρεσαν» ούτε στο πολύτιμο - εικονιζόμενο πιο πάνω - βιβλίο «Οι Ιταλοί εν Κερκύρα», που εξέδωσε πρώτος, σε λιγότερο από έναν χρόνο από την εισβολή των στρατευμάτων του Μουσολίνι, το 1924, ο μάρτυς των γεγονότων Κερκυραίος αξιωματικός Ευστάθιος Αγάθος.

Να, δια χειρός ενός Κερκυραίου νεαρού αγωνιστή και υποψήφιου βουλευτή του ΚΚΕ τρία χρόνια αργότερα, ένα από εκείνα τα στοιχεία της αντίδρασης Κερκυραίων στον εισβολέα:

## **Κοινή ελληνοϊταλική προκήρυξη κατά της εισβολής**

«Βλέπαμε λίγο ύστερα από το μεσημέρι (σ.σ. της 31ης Αυγούστου) πολεμικά και οπλιταγωγά ιταλικά να μπαίνουν στο λιμάνι, αλλά κανείς δεν μπορούσε να υποπτευθεί τον σκοπό τους, μέχρι που το πολύ σε ένα τέταρτο ζητάν με τελεσίγραφο την παράδοση της νήσου σε μία ή δύο ώρες. Μόλις είχα περάσει την πύλη του Φρουρίου, όταν οι σάλπιγγες σαλπίζουν συναγερμό τροχάδην και οι αξιωματικοί έξαλλοι μας φωνάζουν να πάρουμε τα όπλα μας και να



εφοδιαστούμε με σφαίρες. Ο νομάρχης και ο φρούραρχος τηλεγραφούν στην κυβέρνηση και η κυβέρνηση απαντάει σε καμιά περίπτωση να μην παραδοθεί από τις αρχές η νήσος. Αμέσως όταν εξέπνευσε η προθεσμία του τηλεσίγραφου, αρχίζει ο βομβαρδισμός εναντίον των φρουρίων. Στο Νέο κατέστρεψαν τη Σχολή των μαθητών της Αστυνομίας και στο Παλαιό σκότωσαν μερικά προσφυγόπουλα. Κάτω απ' αυτά τα προστατευτικά πυρά του στόλου (δίχως να υπάρχει καμία αντίσταση) χιλιάδες πεζοί αποβιβάζονται και καταλαμβάνουν την πόλη. Το σύνολο του ελληνικού στρατού (όχι περισσότεροι από 200), εκτός ολίγων νοσοκόμων και γιατρών που έμειναν στο στρατιωτικό νοσοκομείο για τους ασθενείς, εγκατέλειψε το Φρούριο ενώ αυτό βομβαρδιζόταν και συντεταγμένο, με πλήρη εξάρτυση και με τα καζάνια προχωράει για την ύπαιθρο. Όταν περάσαμε τον λόφο των φυλακών, ακούσαμε τον βόμβο των αεροπλάνων και πέσαμε για να καλυφτούμε μέσα στα χαντάκια και κάτω από τις φραγκοσυκιές στα μαλτέζικα κηπουριά. Εκεί έπρεπε να σταθούμε και να περιμένουμε μέχρι νεωτέρας εντολής. Εν τω μεταξύ πλήθη πολιτών που εγκατέλειπαν τρομοκρατημένοι την πόλη, μας πληροφορούσαν ότι δύο μεγάλες φάλαγγες ιταλικού στρατού

προχωρούσαν κυκλικά προς το μέρος που  
βρισκόμαστε εμείς (...) Στον Άνω Γαρούνα, στο  
χωριό ενός από την παρέα μας, κοιμηθήκαμε  
σπίτι του και την άλλη μέρα άφησα εκεί τον  
οπλισμό μου και τα στρατιωτικά ρούχα,  
δανείστηκα πολιτικά και πήγα στην πόλη. Σε  
δύο μέρες συνάντησα τον δεκανέα μου ο  
οποίος με ζητούσε. Μου λέει ότι το σύνολο του  
στρατού διέφυγε την αιχμαλωσία, ότι έχουν  
κρύψει σε ασφαλές μέρος τα όπλα τους, ότι  
στρατιώτες και αξιωματικοί έχουν ντυθεί  
πολιτικά αλλά διατηρούν μεταξύ τους επαφή  
και ότι μ' αυτή τη μορφή ο στρατός εξακολουθεί  
να είναι συγκροτημένη μονάδα και συνεπώς  
ισχύουν οι κανονισμοί και η πειθαρχία. Μου  
έδωσε σε χρήμα το συσσίτιο για δέκα μέρες και  
συνεννοηθήκαμε για το πώς και πού θα  
μπορούσε οποιαδήποτε μέρα να με βρίσκει.  
Αυτή η παράνομη σαν να πούμε οργάνωση του  
στρατού, έκανε τον ξένο Τύπο να γράφει ότι ο  
στρατός παραμένει συγκροτημένος στο  
εσωτερικό της νήσου. Κι αυτό έκανε τους  
ιταλούς να ψάχνουν να μας βρουν. Φυσικά από  
τις πρώτες μας φροντίδες, των μελών του ΚΚΕ,  
ήταν να βρούμε και να έρθουμε σε επαφή με  
ιταλούς στρατιώτες κομμουνιστές. Ύστερα από  
πολλές προσπάθειες ανακαλύψαμε έναν κι  
αυτός μας έφερε σε επαφή και με άλλους. Και  
ήταν αρκετοί και όλοι μπορντιγκιστές (σ.σ.

υποστηρικτές της τάσης του Ιταλού επαναστάτη Αμαντέο Μπορντίγκα ). Μας δώσανε τον κομμουνιστικό Τύπο και από κοινού συντάξαμε και κυκλοφορήσαμε ελληνικά και στα ιταλικά μια προκήρυξη. Γράψαμε σ' αυτήν για τον σοσιαλισμό που είναι κοινή υπόθεση όλων των εργατών του κόσμου, για την κοινή πάλη, για τη συναδέλφωση στη κοινή αυτή πάλη των ιταλών στρατιωτών και ελλήνων στρατιωτών και εργατών. Καταγγελλόταν από το μέρος των ιταλών στρατιωτών ο Μουσολίνι και στιγματιζόταν η επιδρομή στη νήσο. Αυτή την εποχή δεν είχε ακόμα τεθεί εκτός νόμου το ιταλικό κομμουνιστικό κόμμα και δεν είχε ακόμα διαλυθεί η Βουλή. Υπήρχε στην ιταλική Βουλή ακόμα κομμουνιστών βουλευτών κι αυτή ήταν που διαμαρτυρήθηκε εναντίον του Μουσολίνι για την κατάληψη της νήσου».

Είναι κείμενο που έγραψε το 1977 για εκείνα τα γεγονότα στο νησί, σε βιβλίο του με «Αναμνήσεις» της ζωής του, ο Κερκυραίος 23χρονος τότε φαντάρος Άγις Στίνας ή Σπύρος Πρίφτης, όπως ήταν το πραγματικό του όνομα.

Ούτε η διαβρωτική δουλειά Ελλήνων και Ιταλών κομμουνιστών φαντάρων στις τάξεις των εισβολέων ούτε όμως άλλα και πολύ μεγαλύτερης σημασίας γεγονότα στην Κέρκυρα

και στην Αθήνα, αλλά και στη Ρώμη και γενικότερα στο εξωτερικό, κρίθηκαν άξια να αναφερθούν ή να εκτιμηθούν σε σωρεία δεκάδων ελληνικών ιστορικών μελετών, ανάλογων δημοσιευμάτων που εκδόθηκαν για το ζήτημα στο διάστημα του ενός αιώνα από εκφραστές της αστικής ιστοριογραφίας, ενώ υπήρχε πια η αναγκαία πρόσβαση σε κατάλληλες πηγές. Θαρρείς και επιβιώνει σε πολλούς, θα έλεγε κανείς, η αντίληψη ενός παλιού Κερκυραίου ιστοριοδίφη ότι άξια αναφοράς είναι μόνον υλικά που προέρχονται από την υποτίθεται «εθνικόφρονα» και πια και «ΝΑΤΟική» κοινωνικοπολιτική πλευρά της Ιστορίας. Έτσι, ποια χώρα λέτε ότι φέρεται σε μελέτη 600 περίπου σελίδων ως η πλέον αντίθετη προς στην Ελλάδα και υποστηρικτική προς την Ιταλία για την επίθεσή της στην Κέρκυρα το 1923; Κι όμως, αυτή ήταν, δήθεν, η Σοβιετική Ένωση!

## **Η αντίδραση στρατιωτών και πολιτών**

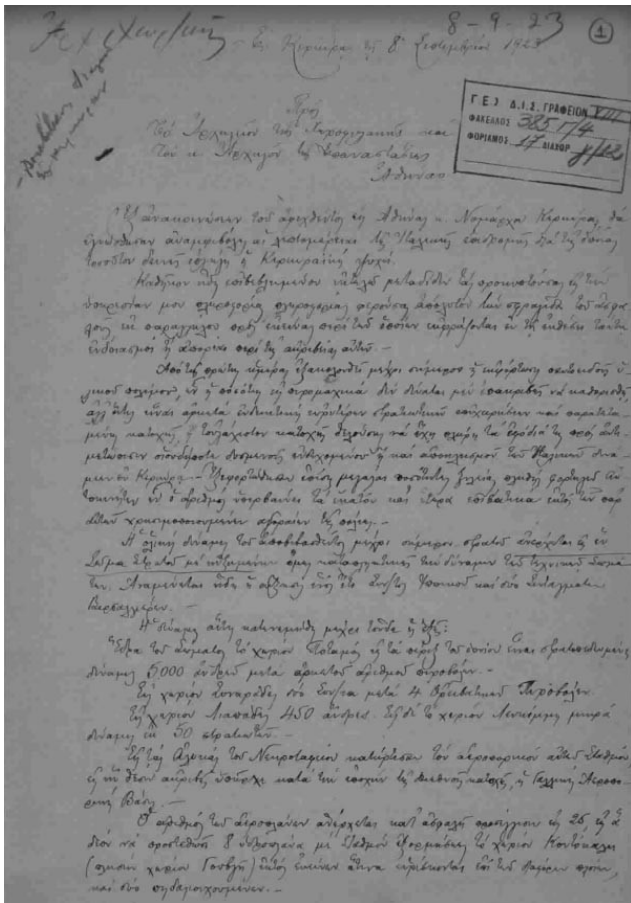
Βρίθει από αναλύσεις εξωραϊσμού της κυνικής συμφεροντολογικής στάσης των σημερινών ΝΑΤΟικών «συμμάχων» της χώρας στο «Επεισόδιο Κερκύρας» ή «Επεισόδιο Tellini» η σύγχρονη ελληνική ιστοριογραφία. Ακόμη και η

πιο πρόσφατη. Δικαιώνει, επίσης, μian ηττοπαθή εκδοχή.

Το πράττει θέλοντας, προφανώς, να υπηρετήσει την εκδοχή πως εκείνοι οι «σύμμαχοι» της αστικής τάξης και το ΝΑΤΟ τους τάχα θα υπερασπίσουν τον ελληνικό λαό και τα κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας αν αυτό απαιτηθεί και πάλι, ενισχύοντας την προπαγάνδα τους πως τάχα για το καλό του λαού της η Ελλάδα πρέπει να εμπλακεί ακόμη πιο βαθιά στους τρέχοντες ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς ή και να συναινέσει σε νέες αμερικανοΝΑΤΟικές βάσεις σε ελληνικά νησιά, συμπεριλαμβανομένων φυσικά αυτών του Ιονίου.



Θα ήταν παράδοξο βέβαια να αναμένει κανείς πως ο - πάνω εικονιζόμενος - Ευστάθιος Αγάθος στο πολύτιμο βιβλίο του, ως αξιωματικός που ήταν, θα ήταν τότε δυνατόν να αποστεί της επίσημης «εθνικής» γραμμής που συμπυκνωνόταν στις λέξεις «παθητική άμυνα», πολύ περισσότερο μάλιστα να αναφερθεί σε επισήμως «ανεπιθύμητες» λαϊκές αντιδράσεις και σε ενδεχόμενες πολιτικές ευθύνες για μια σειρά θέματα, αν και κατάφερε να διατυπώσει πολλούς υπαινιγμούς, όπως θα δούμε σε επόμενο σχετικό θέμα μας, για όλα εκείνα. Ασφαλώς θα είχε γνώση και για όσα ανέφερε πολλά χρόνια μετά ο τότε φαντάρος Α. Στίνας, αφού από το 1923 σώζεται μια κάπως σχετική αναλυτική αναφορά που υπέβαλε από την Κέρκυρα στο Γενικό Επιτελείο Στρατού (ΓΕΣ) άλλος αξιωματικός, συνάδελφός του.



Τρισέλιδη επίσημη αναφορά υψηλόβαθμου αξιωματούχου της τοπικής Χωροφυλακής, που προφανώς για λόγους εμπιστευτικότητας χρησιμοποιούσε ως ψευδώνυμο το αρχαίο όνομα «Νινύας», αναφέρει - πιο πάνω εικονίζεται τμήμα της - πως ήταν «πολλοί» εκείνοι οι Ιταλοί φαντάροι που λόγω της κομμουνιστικής ιδεολογίας τους υπονόμειαν την κατοχή της Κέρκυρας, προφανώς όχι μόνοι τους.

Η αναφορά αυτή του αξιωματούχου της Χωροφυλακής, αρχειοθετημένη σε επίσημα

υλικά της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού του Γενικού Επιτελείου Στρατού, συντάχθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου και στάλθηκε στον «Αρχηγό της Επανάστασεως» Νικόλαο Πλαστήρα, καθώς και στο Αρχηγείο της Χωροφυλακής. Διαβιβάστηκε στην Αθήνα μέσω παράνομου δικτύου.

«Το ηθικόν του αποβιβασθέντος Στρατού», πληροφορούσε ο γενναίος αυτός αξιωματικός αναφερόμενος σε ιταλική δύναμη χιλιάδων ανδρών με 18 μικρά και μεγάλα πολεμικά σκάφη και πέντε υποβρύχια, «παν άλλο ή ακμαίον είναι, διότι εις τας τάξεις αυτού υπηρετούν πλείστοι κομμουνισταί». Η αντίθεση των τελευταίων στην κατάληψη του νησιού είχε καταστεί «αρκετά εμφανής». Είχε υπόψη του επικοινωνία τους «μετά ημετέρων στρατιωτών, εκ των απελαθέντων εντεύθεν της ημετέρας φρουράς». Είχαν γίνει συλλήψεις και εγκλεισμός στις φυλακές της πόλης. «Εκ πληροφοριών των κρατηθέντων εις τας φυλακάς ανδρών του ασυρμάτου και των συλληφθέντων στρατιωτών», οι ανακρίσεις που γίνονταν είχαν ως πρώτο ζήτημα «ποία τα πολιτικά φρονήματα αυτών». Οι Ιταλοί στρατιώτες δεν είχαν ενημερωθεί καν ότι κατευθύνονταν προς την Κέρκυρα, όταν επιβιβάστηκαν στα πλοία στον κόλπο του Τάραντα.



Πρόκειται, πέραν αυτών, για τη μοναδική σωζόμενη αναφορά, εξ όσων γνωρίζουμε, που καταγράφει πολλά αναλυτικά στοιχεία για τις δυνάμεις των Ιταλών και τη διάταξή τους στην Κέρκυρα, σε εκείνο το χρονικό διάστημα που η ηγεσία της τότε Γιουγκοσλαβίας είχε υπονοήσει πως είναι διαθέσιμη να συνδράμει στρατιωτικά την Ελλάδα για την απελευθέρωση της Κέρκυρας. Στην περιοχή των Αλυκών, όπου λίγα χρόνια πριν υπήρχε γαλλική αεροπορική βάση, δημιουργήθηκε υποδομή για 26 αεροπλάνα και οκτώ υδροπλάνα, με διοικητικό Σταθμό Εξόρμησης την τοποθεσία Κοντόκαλι. Στο χωριό Ποταμός υπήρχε έδρα Σώματος και είχαν στρατωνιστεί 5.000 άνδρες, με πολλά πυροβόλα. Στα Κανάλια είχαν στηθεί οχυρώματα. Δύναμη επίβλεψης είχε εγκατασταθεί στην κορυφή του όρους Παντροκράτορας. Πυροβόλα είχαν στηθεί στις Σινιές. Στρατιωτικές δυνάμεις απλώθηκαν στα χωριά της Λευκίμμης, των Σιναράδων και των Λιαπάδων, όπου η τοπική δύναμη ανερχόταν σε 450 άνδρες. Τα τέσσερα από τα πέντε υποβρύχια ήταν συγκεντρωμένα στους Παξούς.

Η ανυπακοή και ο φόβος ξεσηκωμού - τι άλλο θα μπορούσε να είναι - αποτέλεσε άλλωστε τον λόγο για αρκετές δεκάδες συλλήψεις Ελλήνων

πολιτών, οπλιτών και αξιωματικών και εξορισμό τους από την Κέρκυρα, γεγονότα που τεκμηριώθηκαν πλήρως στη συνέχεια.

Και πολλά, θα λέγαμε, που κατάφερε να γράψει ή να υπονοήσει ο Αγάθος, όσο και αν αναπαρήγαγε την «εθνική» θεωρία περί «παθητικής αντίδρασης», την οποία κρίνοντας ίσως εξ ιδίων τα αλλότρια χρέωναν στον λαό οι εκτελούντες χρέη νομάρχη και συναφή χρέη στο νησί!

Κάπως έτσι δεν συμπεριέλαβε στο βιβλίο του ούτε ένα πολύ σοβαρό επεισόδιο που συνέβη στις 19 Σεπτεμβρίου με ιταλική στρατιωτική δύναμη στην πόλη του νησιού και το οποίο άφησε, όπως επιβεβαιώνει και ο αθηναϊκός Τύπος της επόμενης ημέρας, αρκετούς «αντιφρονούντες» Κερκυραίους σοβαρά τραυματισμένους.

Προφανώς, όλοι εκείνοι δεν ήταν τόσο «πειθαρχημένοι πατριώτες» σαν έναν λοχαγό που εξέλαβε τόσο αποτελεσματικά τα κηρύγματα σειράς τοπικών αρχών για «παθητική άμυνα» και «μη διασάλευση» της κατοχικής «τάξεως», ώστε μαζί με το τομάρι του έθεσε στη διάθεση των Ιταλών, σύμφωνα με στοιχεία του ΓΕΣ, 150 όπλα της μικρής

κερκυραϊκής στρατιωτικής δύναμης των 167 ανδρών.

Ο Αγάθος, που διακινδυνεύοντας τη θέση του έψεξε «τον μέλανα χιτώνα του Φασίστου», κάνοντας λόγο για «αποστροφή» του λαού στην κατοχική δύναμη, δεν ήταν ένας απλός αξιωματικός. Ήταν και υπασπιστής του μισητού για τον ντροπιαστικό ρόλο του στη Μικρά Ασία - και πατέρα του γεννημένου στο Μον Ρεπό δύο ετών τότε Φιλίππου, μετέπειτα συζύγου της Βρετανίδας βασίλισσας Ελισάβετ - πρίγκιπα Ανδρέα, ο οποίος έβαζε «veto» στην προτροπή του Πλαστήρα προς τις τοπικές αρχές να αξιοποιήσουν χώρους του ανακτόρου Μον Ρεπό για τον προσωρινό καταυλισμό ενός μέρους των προσφύγων!

Τριάντα δύο οπλίτες είχαν διωχθεί από το νησί, ήδη από τις 2 Σεπτεμβρίου. Στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων αναφορών των «Times», ανέβαζαν τους συλληφθέντες των πρώτων ημερών σε 80 στρατιώτες και 150 χωροφύλακες.



Η Κέρκυρα ζούσε κάτω από ένα τρομοκρατικό καθεστώς ιμπεριαλιστικής βίας. Σύμφωνα με τον Αγάθο, «περί τους πενήντα στρατιώτες και χωροφύλακας» είχαν οδηγηθεί στα ιταλικά πλοία. Στρατιώτες εκβιάζονταν να υπογράψουν ότι «ουδέν θα ενεργήσωσι κατά των Ιταλών». Στο στρατιωτικό νοσοκομείο εκδιώχθηκαν ασθενείς, ενώ βοηθητικοί νοσοκόμοι και βοηθητικοί στρατιώτες αιχμαλωτίστηκαν, προφανώς επειδή αντιστάθηκαν. Υποτίθεται πως ο λαός υιοθέτησε κατά τον Αγάθο στάση «άνευ ουδεμιάς αντιστάσεως», όπως του ζητούσαν ιταλικές και τοπικές αρχές, αλλά «αρκούσαν απόδειξιν του φόβου ον είχαν οι Ιταλοί», συμπλήρωσε ο ίδιος, αποτελεί έγγραφο του Ιταλού προξένου στα μέσα περίπου της κατοχής που επέτρεπε τη χορήγηση αδειών για κυνήγι μόνον σε όσους

«παρέχουν βεβαίαν εμπιστοσύνην». Οι Ιταλοί, εξήγησε ο Αγάθος, «δεν έλαβον μέτρα ασφαλείας ολιγώτερα εκείνων τα οποία λαμβάνει τις εν ώρα πολέμου». Άκουσε ο ίδιος Ιταλούς φαντάρους και αξιωματικούς ακόμα να δηλώνουν ότι «δεν επιθυμούν να παρίστανται εις τοιαύτας νίκας» ή μπροστά σε ορφανά να λένε «ιδού ποίους ήλθομεν να κτυπήσωμεν». Σχεδόν «κάρφωσε» τοπικές αρχές ότι «ευχαριστούσαν» τους Ιταλούς ιθύνοντες για όσα δήθεν «ευγενή» διέπρατταν!

Ξεκάθαρα είχε αρνηθεί κάθε ιταλική ποδηγεσία ο τότε εισαγγελέας Κέρκυρας Αναστάσιος Παπαληγούρας, πατέρας του γεννημένου στο νησί σημαντικού πολιτικού παράγοντα επί δεκαετίες Παναγιώτη Παπαληγούρα.

Συγχρόνως, γνωστοποιήθηκε σε όλο το νησί ότι αποτελούσε λόγο σύλληψης και παραπομπής σε «ειδικό δικαστήριο» η κυκλοφορία ειδήσεων «κακόβουλων και ανησυχητικών» εις βάρος της κατοχικής δύναμης. Αστυνομικοί αρνήθηκαν υπακοή. Μεταφέρθηκε στο νησί «παντοειδές πολεμικόν υλικόν» με υπερωκεάνια φορτηγά ατμόπλοια. Στήθηκαν οχυρά σε επίκαιρα σημεία «δια πάσαν ενδεχομένην επιθετικήν ενέργειαν ή εξέγερσιν του πληθυσμού της υπαίθρου χώρας». Απαγορεύτηκε βέβαια «η

τοιχοκόλλησις οιασδήποτε προκηρύξεως ή διαμαρτυρίας», όπως και η κυκλοφορία των πολιτών, ανάλογα με την περιοχή, μετά τη δύση του ηλίου ή μετά τα μεσάνυχτα.



Προφανώς, είχαν τέτοια «δείγματα γραφής» της στάσης των πέραν της άρχουσας τάξης Κερκυραίων και ήταν τόσο «ήσυχιοι» στην κατεχόμενη πόλη οι επιτελείς της ιταλικής δύναμης, ώστε νυχθημερόν κυκλοφορούσαν ένοπλοι σε πυκνές ομάδες, ενώ τον ένοπλο περίγυρο των πιο υψηλόβαθμων στρατιωτικών αξιωματούχων συμπλήρωναν ως κλοιός ποδηλάτες δίκημ μοτοσικλετιστών.

Ο ιταλικός κατασταλτικός μηχανισμός του κατοχικού αρχηγείου *Commando Occurazione*,

την ίδια ώρα που δημοσίως ισχυριζόταν πως τάχα ήταν ικανοποιημένος για τη «συμμόρφωση» δήθεν του λαού στις εντολές του, επικεντρωνόταν, σύμφωνα με ελληνικό αρχειακό στρατιωτικό υλικό βασισμένο σε αναφορά στελέχους της Χωροφυλακής Κέρκυρας με ημερομηνία 8 Σεπτεμβρίου, σε συλλήψεις με πολιτικά κριτήρια. Ο προφανής στόχος ήταν η εξάρθρωση πολιτικών και στρατιωτικών αντικατοχικών - αντιφασιστικών πυρήνων, καθώς συνέβαιναν, μεταξύ άλλων, εκτεταμένες καταστροφές καλωδιώσεων επικοινωνίας, «υπό αγνώστων», εμφανώς σε οργανωμένη βάση, σχεδόν καθημερινά.

Σε δεκάδες έως και 200 ανήλθε, εξάλλου, σύμφωνα με αναφορές της εποχής σε έγκυρες εφημερίδες σε όλες τις ηπείρους, ο αριθμός των τραυματιών - πέραν των τουλάχιστον δεκαπέντε νεκρών - του βομβαρδισμού, ζητήματος για το οποίο σε σύντομο χρονικό διάστημα θα επανέλθουμε.



Αντιθέτως, προφανώς για να στηρίξουν τα τρέχοντα ΝΑΤΟικά ιδεολογήματα και να συγκαλύψουν τον ρόλο της κυρίαρχης τάξης, διάφοροι αναλυτές όχι μόνον περιθωριοποιούν ή και αποσιωπούν την ανεπιθύμητη εγχώρια και διεθνή λαϊκή κατακραυγή και αντίσταση στην επιθετική κίνηση του Μουσολίνι.

Ταυτόχρονα, «καταπίνουν» αμάσητη την ευμενή για τον αρχηγό του ιταλικού φασισμού Μουσολίνι σιωπηλή δήθεν «ουδετερότητα» των ΗΠΑ, εξωραΐζουν τη στάση της Βρετανίας ή και ακόμη και την χωρίς τις συνήθεις βρετανικές ραδιουργίες απροσημάτιστα φιλομουσολινική στάση της φοβούμενης αποκλεισμό της από την Αδριατική θάλασσα Γαλλίας. Επιπλέον, δικαιολογούν τα πιο αδικαιολόγητα πεπραγμένα της τότε ελληνικής πολιτικής, ενώ αποδίδουν στην τότε Σοβιετική Ένωση - τι



φοβούνται ακόμα άραγε; - ρόλο υποστηρικτή του Μουσολίνι για την επίθεσή του στην Κέρκυρα, πράγμα βέβαια που ούτε ο Καναδός Barros στο best seller γεμάτο αναλύσεις για τη στάση των διαφόρων Δυνάμεων της εποχής βιβλίο του το 1965, ούτε ουδείς άλλος από τους δεκάδες σοβαρούς αγγλοσαξονικής προέλευσης και άλλους διεθνείς αναλυτές και μελετητές του θέματος, φαντάστηκε να γράψει!

Υπερβάλλουμε, λέτε, στην έκταση και τη δυναμική εκείνων των διεθνών αντιδράσεων εναντίον του Μουσολίνι; Λίγα λέμε, αυτή είναι η αλήθεια!

Ο εικονιζόμενος πιο πάνω Κερκυραίος ιστοριογράφος και δημοσιογράφος Γρηγόρης Δαφνής, το 1955, στο βιβλίο του «Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων» υποστήριξε κατηγορηματικά, παρά τα όσα ισχυρίζονται τέτοιες μέρες κάθε επέτειο του γεγονότος αρκετοί ιστορικοί αναλυτές, όπως εκείνοι του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), περί δήθεν «αναπόφευκτης» πλήρους αποδοχής των μουσολινικών αξιώσεων και ταπείνωσης της Ελλάδας προκειμένου να επιτευχθεί η απελευθέρωση της Κέρκυρας και των Παξών και Αντίπαξων από τη μπότα του Μουσολίνι,

κάτι άλλο. Επισήμανε πως ήταν τέτοια η παγκόσμια κατακραυγή και τόσο ευάλωτες μια σειρά από κυβερνήσεις Μεγάλων Δυνάμεων, ώστε αν δεν γίνονταν λάθη, όπως τα χαρακτήρισε, η Ιταλία «θα υπεχρεούτο να εκκενώσει την Κέρκυρα άνευ ουδενός ανταλλάγματος».

Τα «διπλωματικά ολισθήματα», βέβαια, δεν πήγαζαν από απλές «αστοχίες», για τις οποίες ο Γρ. Δαφνής, κορυφαία μορφή της αστικής ιστοριογραφίας των δεκαετιών 1920-1960 που έβρισκε τον τρόπο να πει ανοιχτά ή να υπονοήσει πολλές αλήθειες παρά την πολιτική του στρατεύση στο αστικό εγχώριο και «συμμαχικό» στρατόπεδο, απέδιδε ιδιαίτερες ευθύνες στον ομοϊδεάτη του και συμπατριώτη του βενιζελικό διπλωμάτη Νικόλαο Πολίτη. Προφανώς, πηγή τους αποτέλεσε η επιλογή της ελληνικής αστικής τάξης να αναζητήσει ρόλο «διασώστη» στη βρετανική, που άλλο που δεν ήθελε φυσικά, καθώς καταγραφόταν λαϊκός «αναβρασμός» όχι μόνο στην Ελλάδα, όπως πιστοποιούν δεκάδες διπλωματικά έγγραφα που έχουν έρθει στο φως. Ο εκπεσμός ήταν τόσο, ώστε, σύμφωνα με τον Δαφνή, σε συνεδρίαση οργάνων της ΚτΕ στη Γενεύη ο Ιταλός εκπρόσωπος ευχαρίστησε δημοσίως τον Πολίτη, για τις τελικές θέσεις που διατύπωσε,

υπαγορευμένες προφανώς από την κυβέρνηση ή και τον ευρισκόμενο σε άλλη ελβετική πόλη Ελευθέριο Βενιζέλο, τον οποίο, όπως πιστοποιούν τηλεγραφήματα σωζόμενα στο Αρχείο Βενιζέλου, ο Κερκυραίος διπλωμάτης ενημέρωνε τηλεγραφικώς, σχεδόν καθημερινά.

Η κυβέρνηση «δυστυχώς συνεμορφώθη», κατά τον εξέχοντα Κερκυραίο ιστοριογράφο, σε ξένες υποδείξεις.

Η φυγή του στρατού του Μουσολίνι από την Κέρκυρα οφείλεται, έγραψε κατηγορηματικά, «εις την εξέγερσιν και αγανάκτησιν της παγκοσμίου κοινής γνώμης», ανεξάρτητα από το τι επιθυμούσαν ή όχι η Βρετανία και η Γαλλία, για τα δικά τους συμφέροντα. «Όσον και αν φαίνεται απίστευτον», υπογράμμισε, «προ αυτής εκάμφθη ο Μουσολίνι».

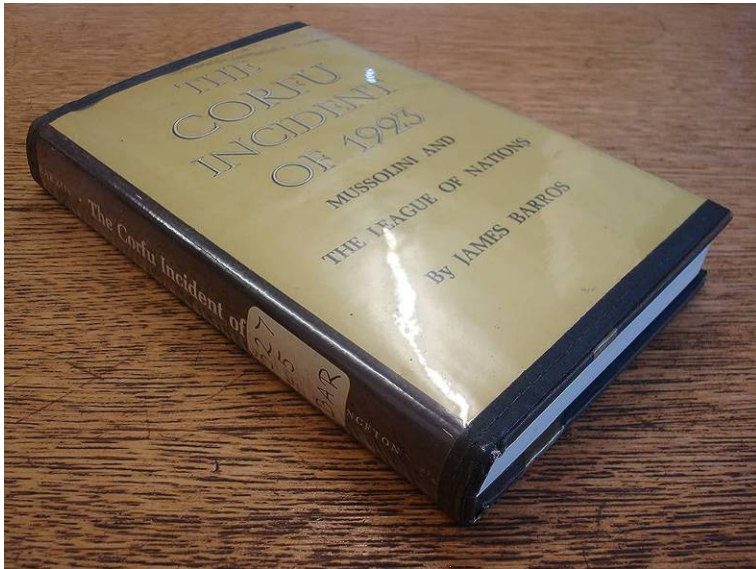
Θαρρείς και εξέφραζε και εκ μέρους του λαού του νησιού του τις ευχαριστίες του, ο Κερκυραίος ιστορικός ανέδειξε επίσης - και πρώτος με αναλυτικά στοιχεία - τη συμβολή του Νορβηγού ανθρωπιστή Νάνσεν, σημειώνοντας ότι εκείνος στην ΚΤΕ «απήγγειλεν αληθινόν φιλιππικόν κατά της Ιταλίας και της Πρεσβευτικής». Ανέδειξε, επίσης, όψεις της διεθνούς κατακραυγής, φέρνοντας στο φως

αντιδράσεις και εκπροσώπων του Νότου της αμερικανικής ηπείρου, καθώς και της Ασίας .

Το ποσό των 50 εκατ. λιρετών, που κακώς είχε σταλεί από την Αθήνα σε ελβετική τράπεζα ως αναπαλλοτρίωτη κατάθεση σε ένδειξη «καλής θέλησης» ενόψει της όποιας διεθνούς απόφασης, δεσμεύτηκε υπέρ του Μουσολίνι με απόφαση που έλαβαν, όπως σημείωσε ο Δαφνής, «οι Άγγλοι και οι Γάλλοι, υπέρ της Ιταλίας».

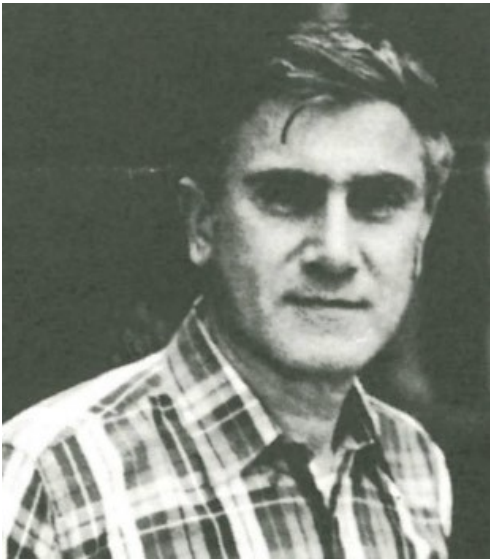
Η θέση της ελληνικής κυβέρνησης, επισήμανε, από νωρίς είχε καταστεί «λίαν επισφαλής».

Εξ ου, προφανώς, το ότι αυτή δεν επιθυμούσε, απέτρεπε ή και απαγόρευε και απέκρυπτε τη φωνή του ελληνικού λαού και μαζί τη φωνή των άλλων λαών. Υπερίσχυε, φαίνεται, ο φόβος για τη δύναμη του λαού.



Επιμένουν όμως διάφοροι παραχαράκτες της Ιστορίας σε ποικίλα σαθρά επιχειρήματα, παρόλο που έχει εν τω μεταξύ ξεσκεπάσει και «σμπαραλιάσει» από το 1965 όλον εκείνο τον κυνισμό των κυρίαρχων ευρωπαϊκών τάξεων ο σπουδαίος Καναδός επιστήμονας και πανεπιστημιακός καθηγητής James Barros, σε δική του και πιο γνωστή πια παγκοσμίως, για το θέμα, μελέτη.

Το βιβλίο του «The Corfu Incident on 1923» συνεχίζει ακόμη να επανεκδίδεται από το αμερικανικό Πανεπιστήμιο Princeton.



Ο ίδιος ο Barros - που εικονίζεται πιο πάνω - είχε συναρτήσει την «ουδέτερη» στάση των ΗΠΑ, όπου με υποστήριξη Ελλήνων ένας ιταλικός Σύνδεσμος Αντιφασιστών με μέλη περισσότερους από μισό εκατομμύριο Ιταλούς στις 8 Σεπτεμβρίου οργάνωσε στη Νέα Υόρκη μεγάλο συλλαλητήριο υπέρ του λαού της Κέρκυρας και της Ελλάδας, με το γεγονός πως οι ΗΠΑ ήταν σημαντικός «εμπορικός εταίρος» της μουσολινικής Ιταλίας.

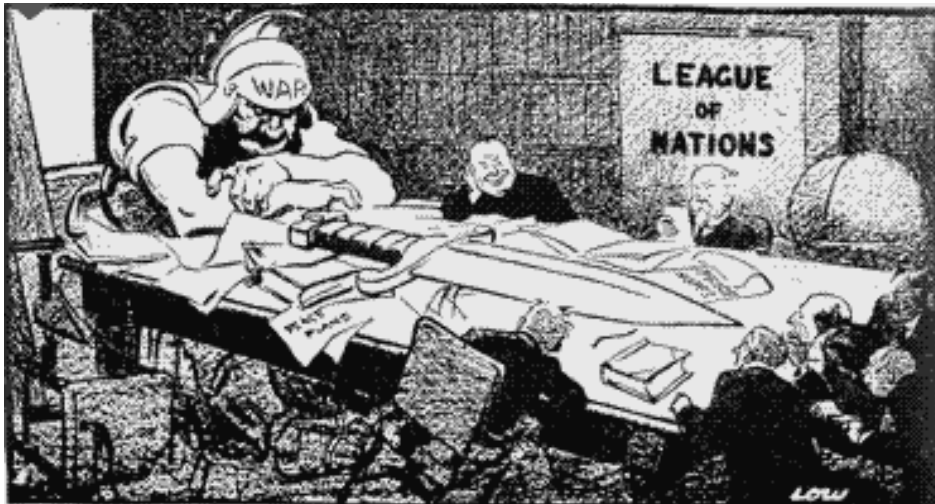
«Του Βάσιγκτον η γη», κατά πως την περιέγραψε ο Σολωμός στον «Ύμνο εις την Ελευθερίαν» του, αυτή τη φορά ερωτοτροπούσε με τον Μουσολίνι. Παρόλο που ο αμερικανικός λαός καταδίκασε με τις οργανώσεις του την επίθεση στην Κέρκυρα και ο Τύπος βοούσε, η κυβέρνηση των ΗΠΑ κρατούσε «ουδέτερη» στάση. Τόσο «ουδέτερη», ώστε ο πρεσβευτής

τους στη Ρώμη τηλεγραφούσε με  
διθυραμβικούς τόνους στην Ουάσιγκτον την  
επικράτηση του Μουσολίνι επί της Ελλάδας!

Κι αυτά, ενώ ο παρών στον βομβαρδισμό  
επικεφαλής του αμερικανικού οργανισμού  
«Save the Children» στην Ελλάδα, Adam  
Fernie, συνέβαλε πολύ στη διάδοση, διεθνώς,  
όσων έζησε κατά την κατάληψη του νησιού.

Ο Καναδός συγγραφέας ήταν και που  
αποκάλυψε, εντοπίζοντας σχετικό  
τηλεγράφημα, πως ο Ιταλός πρώην  
πρωθυπουργός και εκπρόσωπος του  
Μουσολίνι στην ΚτΕ Antonio Salandra είχε  
ενημερώσει το αφεντικό του πως ήταν  
«υποκριτική» και τελείως παραπλανητική η  
αγγλική κούφια φιλολογία στην ΚτΕ, διότι «κατ'  
ιδίαν» η Βρετανία εκεί, μέσω του λόρδου  
Ρόμπερτ Σέσιλ, στήριζε τη θέση παραπομπής  
του θέματος, όπως η Ιταλία γύρευε, στο κλαμπ  
της «Πρεσβευτικής», όπου βέβαια η Ελλάδα  
ήταν «χαμένη από χέρι». Να τι, μεταξύ άλλων,  
είχε γραφεί στους ίδιους τους βρετανικούς  
«Times», που πάσχιζαν να ανταποκριθούν και  
στο δημόσιο αίσθημα: «Η κατοχή της Κέρκυρας  
είναι η μεγαλύτερη παραβίαση του δημοσίου  
δικαίου της Ευρώπης, απ' όσες μνημονεύονται  
από την εποχή του Ναπολέοντα». Σε ποιον

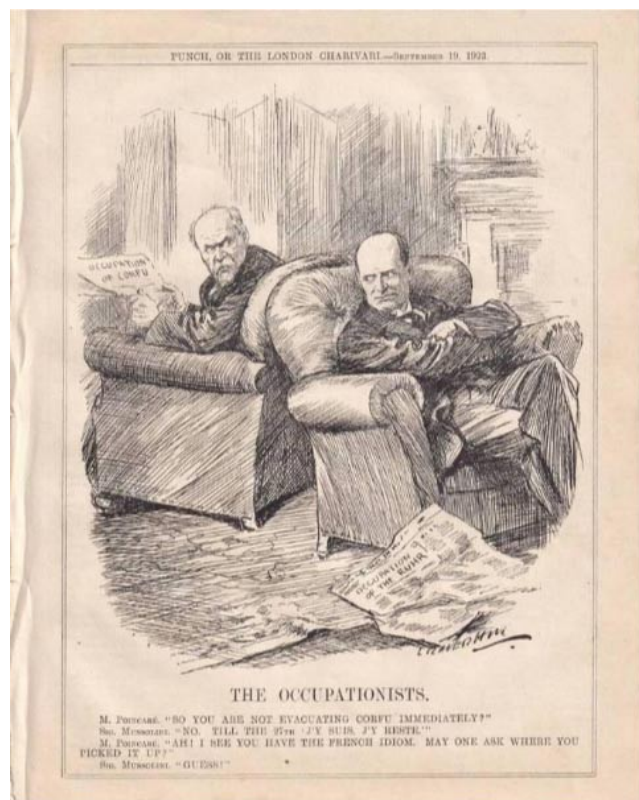
αποδιδόταν το σχόλιο; Στον Βρετανό εκπρόσωπο στην ΚτΕ λόρδο Σέσιλ. Αποκορύφωμα της πολιτικής της υποκρισίας...



Ισχυρές αντιδράσεις και κατακραυγή λαϊκών οργανώσεων εναντίον του Μουσολίνι για την κατάληψη της Κέρκυρας - πάνω επικριτική γελοιογραφία στη λονδρέζικη εφημερίδα «Evening Standard» με τον Μουσολίνι να ειρωνεύεται τις άλλες Μεγάλες Δυνάμεις και την Κοινωνία των Εθνών - είχαν εκδηλωθεί στην ίδια τη Βρετανία, στρεφόμενες και κατά της ελάχιστα συγκαλυμμένης κυνικής συναλλαγής με τον Μουσολίνι που επιχείρησε η βρετανική κυβέρνηση, αποβλέποντας μόνο στην εξασφάλιση της ναυτικής πρωτοκαθεδρίας της στην περιοχή μας και στην υποταγή της



ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στις δικές της στρατηγικές προτεραιότητες.



Στο στόχαστρό τους βρέθηκε ακόμη περισσότερο - πιο πάνω ανάλογο λονδρέζικο καρτούν με αβρές και αποκαλυπτικές «συνομιλίες» του υπουργού Εξωτερικών της Γαλλίας και του Μουσολίνι - η αδιάντροπη, απροσχημάτιστη υπέρ των αξιώσεων του Μουσολίνι στάση που υιοθέτησε παρασκηνιακά η Γαλλία, ενώ δημοσίως εμφανιζόταν αντιτιθέμενη, υπηρετώντας σχέδιά της για την εξασθένηση της βρετανικής ισχύος στην

περιοχή μας και τη διασφάλιση της πρόσβασης του στόλου της στις ακτές της Βαλκανικής.



Τόσο καταγέλαστη ήταν η στάση των ΗΠΑ και τόσο επικριτέο το γεγονός ότι «έβλεπαν» θετικά τον ρόλο του Μουσολίνι, ίσως και ως πιθανή φιλοαμερικανική «σφήνα» ανάμεσα στην ισχύ της Βρετανίας και της Γαλλίας στα ευρωπαϊκά πράγματα, που επανατυπώθηκε στη διάρκεια της κρίσης λονδρέζικο καρτούν με τον «Θείο Σαμ» να «σταθμίζει» τον φιλικό απέναντί του αναδυόμενο αστέρα του ιταλικού φασισμού.



Η κυβέρνηση Γονατά δήλωνε τις πρώτες ώρες, μεταξύ των άλλων, ότι η Κέρκυρα ήταν και έπρεπε να μείνει ουσιαστικά «ανοχύρωτος, δυνάμει διεθνών Συνθηκών» παρελθόντων ετών. Τι έκαναν τότε οι Βρετανοί, που το 1864 επέβαλαν με πρωτοβουλία τους, ως επαίσχυντο όρο προκειμένου να δεχθούν την ένωση των Ιονίων νήσων με την Ελλάδα, το γκρέμισμα και την αδρανοποίηση οχυρώσεων καθώς και αποστρατικοποίηση είτε στρατιωτική «ουδετερότητα» της Κέρκυρας, δήθεν για το καλό της και για ένα ειρηνικό μέλλον της; Στην κυριολεξία για όλα αυτά «ποιούσαν την νύσσα», θεωρώντας τα χρήσιμα κατά το δοκούν, ανάλογα με τη συγκυρία, είτε τα συναρτούσαν με την αποδοχή εκ μέρους της Ελλάδας των ιταλικών αξιώσεων.

Το επιχείρημα των Συνθηκών του 1864, που υιοθέτησε η Σοβιετική Ένωση, η Ελλάδα το εγκατέλειψε στην πορεία, καθώς οι Μεγάλες Δυνάμεις ήθελαν να αποσοβήσουν οπωσδήποτε κάθε ανάμειξη της ΕΣΣΔ, ως «κληρονόμου» της Ρωσίας που μαζί με άλλες Δυνάμεις είχε συνυπογράψει και «εγγυηθεί» τη σχετική Συνθήκη.

Με κυνισμό η Βρετανία εισηγήθηκε στην κλονισμένη τότε ελληνική ιθύνουσα τάξη διπλωματικές πρωτοβουλίες, που το τραγικό βάρος της προώθησής τους ανέλαβε ο εικονιζόμενος πιο πάνω Νικόλαος Πολίτης (1872-1942), για την εκ νέου και άνευ όρων αναγνώριση σε αυτήν ρόλου «προστάτη - εκπροσώπου» της εξασθενημένης Ελλάδας στη διεθνή σκηνή. Στις 2 Σεπτεμβρίου κιόλας, η ίδια η ελληνική κυβέρνηση, αναιρώντας κατ' ουσία προηγούμενη προσφυγή της στην ΚΤΕ, ανέθεσε την επίλυση του θέματος στην «Πρεσβευτική Διάσκεψη» του τρίδυμου Βρετανίας - Γαλλίας - Ιταλίας, αποδεχόμενη ακόμη και να προκαταβάλει σε ελβετική τράπεζα το τεράστιο γι' αυτήν ποσό των 50.000.000 ιταλικών λιρετών, ως ενδεχόμενη «αποζημίωση» της Ιταλίας, προφανώς μετά από βρετανικές παραιτήσεις. Αντιμέτωπη με κύμα λαϊκής κατακραυγής για την ιταλική

κίνηση, έντρομη η κυβέρνηση «εκλιπαρούσε» τη Βρετανία, καθώς η ελληνική αστική τάξη αναζητούσε «σύμμαχο» διάσωσης, όπως με αυτά περίπου τα λόγια ανέφερε σε έγγραφό της η βρετανική πρεσβεία της Αθήνας. Ο Κερκυραίος διπλωμάτης έδρασε κατά τα άλλα, υποτίθεται, μόνος του, ενώ το «Ελεύθερον Βήμα», ως εφημερίδα - ναυαρχίδα της ελληνικής άρχουσας τάξης, κάνοντας το μαύρο άσπρο εκθείαζε την πολιτική και την ισχύ της Βρετανίας και των ΗΠΑ και είχε γίνει θερμός συνήγορος των δικών του πεπραγμένων.

Για να πάψει κάθε «εξέγερση», καθώς η Βρετανία απαιτούσε επιτακτικά «να πέσουν οι τόνοι» και ενώ ο αστικός Τύπος είχε αρχίσει να γράφει πως ο αρχηγός του ιταλικού φασισμού είχε... πέσει θύμα άστοχων εισηγήσεων, η κυβέρνηση απέρριψε ακόμη και πολύ καθυστερημένη, έστω, εύστοχη πρόταση του Πολίτη να προκληθεί η διενέργεια παγκόσμιου εράνου για τα 50 εκατ. λιρέτες που άδικα ζητούσε ο Μουσολίνι, ώστε να ενισχυθεί το κύμα διεθνούς αλληλεγγύης και να πιεστούν ακόμη περισσότερο οι υποστηρικτές του.

Ήταν ο γνήσιος πατριωτισμός, οι λαϊκές αντιδράσεις και η συναίσθηση της βαριάς ευθύνης αντίστασης στη ζοφερή προοπτική

ένταξης του νησιού στην Ιταλία, καθώς ο ιταλικός φασισμός είχε διακηρύξει 16 μήνες νωρίτερα και το επανέλαβε στη διάρκεια της κρίσης πως δήθεν ανήκε στην Ιταλία η Κέρκυρα, ως «παλαιά κτήση της Βενετίας». Αυτές ήταν οι αιτίες που μέχρι τέλους ο λιγοστός και αποτελούμενος κυρίως από Κερκυραίους ελληνικός στρατός με λιγοστά όπλα στο νησί, αν και δεν ήταν εφικτό να πολεμήσει με επιτυχία τον αποτελούμενο κατά διαστήματα από 5.000 - 15.000 οπλίτες στρατό εισβολής και κατοχής και τον προετοιμασμένο από πολύ νωρίτερα για εισβολή στο νησί Στόλο τους, στο πλαίσιο ιταλικού σχεδίου δυναμικής προβολής ευρύτερων διεκδικήσεων, ουδέποτε δέχθηκε να παραδοθεί στους επιτετραμμένους του Μουσολίνι.

Στην ίδια την Ιταλία, άλλωστε, καθώς ο φασιστικός εσμός δεν είχε καταφέρει ακόμα να επιβάλει τη στυγνή δικτατορία του, έψεγαν με αγωνιστικό και αντιφασιστικό πνεύμα την εισβολή του στην Κέρκυρα, μοναχικά, το Κομμουνιστικό Κόμμα και εργατικές οργανώσεις που πάλευαν να γονατίσουν τον ιταλικό φασισμό και τον «πατέρα» του ιταλικό καπιταλισμό, ενώ ευάριθμα μέλη τους βρίσκονταν και ανάμεσα στην ιταλική δύναμη κατοχής και υπονόμευαν την επιθετική δράση

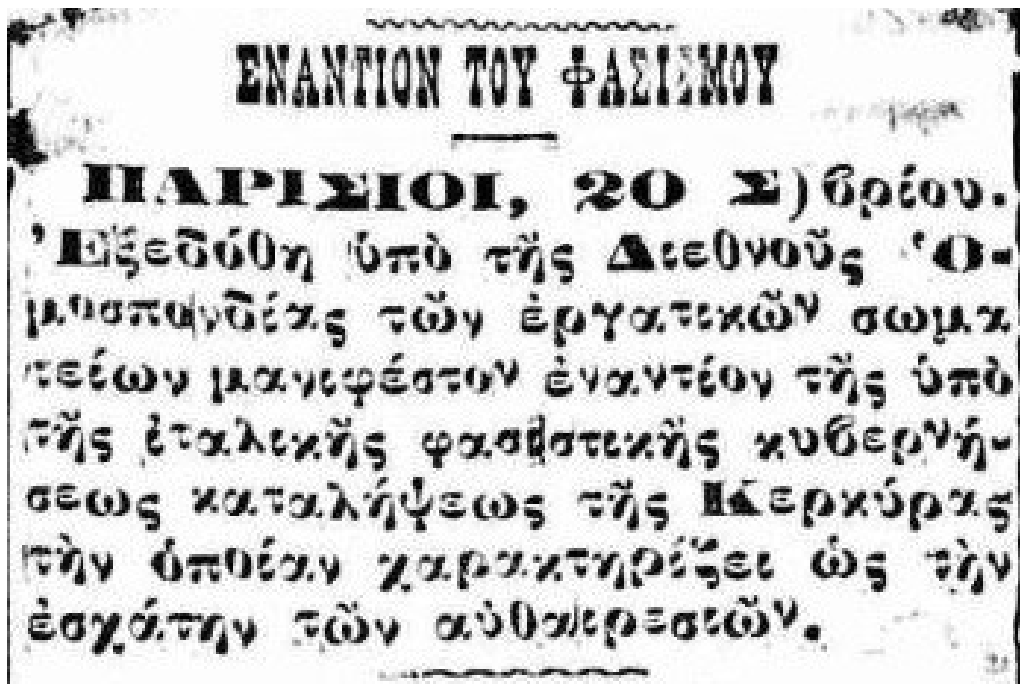
της, καθώς και τις απόπειρες εξιταλισμού της ζωής στο νησί.

Διεθνώς, με θλιβερή εξαίρεση τις κυβερνήσεις των Μεγάλων Δυνάμεων και υποτακτικούς τους σε μια σειρά χώρες, η Ιταλία βαλλόταν ανοιχτά από λαϊκές οργανώσεις και πολιτικές προσωπικότητες, γεγονός που εκφραζόταν και σε διόλου αμελητέο μέρος του Τύπου. Εγείρονταν φόβοι ότι το «Επεισόδιο Κερκύρας» μπορεί να εξελισσόταν σε προπομπό ενός νέου Μεγάλου ιμπεριαλιστικού Πολέμου. Που έμελλε βέβαια να ξεσπάσει δεκαέξι χρόνια μετά, σε συνθήκες πολύ σφοδρότερων ιμπεριαλιστικών αντιθέσεων.

## **Η Διεθνής των Συνδικάτων**

Έχουν σωθεί στο φύλλο της εφημερίδας «Ριζοσπάστης» με ημερομηνία 20 Σεπτεμβρίου 1923 συνοπτικές πληροφορίες γαλλικής προέλευσης για έντονη αντίδραση που είχε εκδηλώσει συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων με παγκόσμια διάσταση. Η πρόγονος μάλλον της σημερινής Παγκόσμιας Συνδικαλιστικής Ομοσπονδίας (ΠΣΟ).

«Οι εργάται όλου του κόσμου διαμαρτύρονται εναντίον των οργίων του φασισμού», έγγραφε ψηλά σε σελίδα του φύλλου της η εφημερίδα.



Ανέφερε η είδηση:

«Εξεδόθη υπό της Διεθνοῦς Ομοσπονδίας των εργατικῶν σωματείων μανιφέστον εναντίον της υπό της ιταλικῆς φασιστικῆς κυβερνήσεως καταλήψεως της Κερκύρας, την οποία χαρακτηρίζει ως την εσχάτην των αυθαιρεσιῶν».



# ΕΝΩ ΟΡΓΙΑΖΕΙ Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ

## Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

### ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΚΡΑΤΟΥΣΑΝ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑΝ Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΔΕΝ ΑΠΕΣΟΒΗΘΗ

Ο κοινοτικός διάλογος της γαλλικής πρεσβείας μετέθετο χθες εις το υπουργείον των Ναυτικών συνεργασθείς μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ ἐπιβλέγων διὰ τὸν καθήκον των ἀσπλημενῶν τῶν προτοτύπων τῆς ἀποβίβασης τῶν τερμῶν εἰς τὸν συμμαχικὸν στόλον. Ἡ ἐγκρίσις τοῦ προγράμ-

εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν πρεσβευτῶν καὶ εἰς τὴν πολιτικότητά τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως.

Ἡ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΡΙΑΣ

Ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνη ἡμετέρα. Ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνη ἡμετέρα. Ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνη ἡμετέρα.

Ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνη ἡμετέρα. Ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνη ἡμετέρα. Ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνη ἡμετέρα.

Πέντε μέρες νωρίτερα, η εφημερίδα τιτλοφόρησε με τα λόγια «Η Σοβιετική Ρωσσία προστάτης της Κέρκυρας» σχετικό θέμα της από τη Ρώμη, προσθέτοντας ότι «παρά την κρατούσαν αισιοδοξίαν ο κίνδυνος του πολέμου δεν απεσοβήθη».

Η εξέλιξη αυτή ερχόταν ως συνέχεια της πληροφορίας ότι η ακόμη εκτός της ΚΤΕ και διπλωματικά περιθωριοποιημένη από τις Δυνάμεις της Αντάντ μακρινή χώρα, όπως έκαναν όλες οι χώρες με πρώτη την Ελλάδα, εξαρχής επίσης καταδίκασε και από τη δική της πλευρά τη δολοφονία του Ιταλού στρατηγού επί ελληνικού εδάφους, όπως είχε ζητήσει να γίνει μερικούς μήνες νωρίτερα σε ανάλογες ίσως περιπτώσεις, όταν είχαν δολοφονηθεί πολιτικά στελέχη της στην ίδια τη Γενεύη όπου έδρευε η ΚΤΕ, καθώς και σε άλλη χώρα, χωρίς βέβαια να δοθεί στρατιωτική συνέχεια, όπως άλλωστε δεν είχε γίνει κάτι τέτοιο το 1898, όταν

δολοφονήθηκε στη Γενεύη από Ιταλόν η γνωστή στον τόπο μας αυστριακή αυτοκράτειρα Σίσι.

Τι τραγική ειρωνεία της ιστορίας κιόλας, το να υπήρχε στην τσαρική Ρωσία πριν από λίγες δεκαετίες πρέσβης της Ελλάδας ο Κερκυραίος μεγαλοαστός διανοούμενος Πέτρος Βράιλας Αρμένης, αλλά τότε που χρειαζόταν για την Κέρκυρα η ρωσική υποστήριξη, η Ελλάδα όχι μόνο δεν είχε πρέσβη και μόλις τέσσερα χρόνια νωρίτερα είχε στείλει μαζί με άλλες χώρες στρατό να «καταπνίξει» το νεαρό σοβιετικό κράτος του Λένιν, αλλά δεν αναγνώριζε, καν, την κυβέρνηση που έβαλε για τα καλά στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας το άκρως αντιδραστικό τσαρικό καθεστώς. Αρνούνταν ακόμη και να την ενημερώσει για τις θέσεις της στο ζήτημα, ενώ υπήρχε και νομική βάση υποστήριξης και ο Μουσολίνι από την πλευρά του της έλεγε δια της διπλωματικής οδού τα δικά του, για να την κάνει να ξεχάσει και τις θέσεις του Ιωάννη Καποδίστρια και τις δικές της και να σιωπήσει, καθώς ήταν απομονωμένη, απειλούμενη και βαλλόμενη από τη Δύση.

## ΑΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ Σ. ΙΟΡΔΑΝΣΚΥ

ΡΩΣΝΗ, Η Β Σοβιετικού.

— Κατά τον εν Ρώμη ανταποκριτήν τῆς «Καθημερινῆς» ὁ ἐκεῖ ἀντιπρόσωπος τῶν Σοβιέτ σ. Ιορδάνσκυ ἀνεκοίνωσε κατ' ἐντολήν τῆς κυβερνήσεώς του εἰς τὴν ἑκὸν σούλταν, εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐκκλητικῆς διακηρύξεως, τῆς ἐπιθετικῆς ἐν Μόσχᾳ ἐν σχέσει μὲ τὴν κατάληψιν τῆς Ἑσπερίας, ὅτι ἡ Ἑσπερία διατηρεῖ τὸ δικαιοῦμα τῆς ὡς προστάτιδος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ἑσπερίας, ἐφ' ὅσον ἔχει ὑπογράψαι τὴν σχετικὴν ἐγγυητικὴν σύμβασιν τῇ ΕΒΕΕΥ μετὰ τῆς Μ. Βρετανίας καὶ τῆς Γαλλίας.

Στο επιμέρους δημοσίευμα του φύλλου της, που έφερε τον τίτλο «Αι δηλώσεις του σ. Ιορδάνσκυ», η εφημερίδα του ΣΕΚΕ - το οποίο βαλλόταν όπως και τα άλλα ανάλογα ευρωπαϊκά κόμματα ως «όργανο της Μόσχας» - παρέθετε στοιχεία ξεκάθαρης δήλωσης αντιπροσώπου της ΕΣΣΔ στην Ιταλία, που είχε συγκεντρώσει ο ανταποκριτής της «Καθημερινής» στη Ρώμη.

Ανέφερε συγκεκριμένα:

«Κατά τον εν Ρώμη ανταποκριτήν της "Καθημερινής" ο εκεί αντιπρόσωπος των Σοβιέτ σ. Ιορδάνσκυ ἀνεκοίνωσε κατ' ἐντολήν τῆς

κυβερνήσεώς του εις την Κονσούλταν (σ.σ. έδρα της κυβέρνησης της Ιταλίας), εις απάντησιν της ιταλικής διακοινώσεως, της επιδοθείσης εν Μόσχα εν σχέσει με την κατάληψιν της Κερκύρας, ότι η Ρωσσία διατηρεί τα δικαιώματά της ως προστάτιδος της ουδετερότητος της Κερκύρας, εφόσον έχει υπογράψει την εγγυητικήν σύμβασιν του 1863 μετά της Μ. Βρετανίας και της Γαλλίας».

Η ολοκάθαρη αυτή άρνηση αποδοχής της ιταλικής κατάληψης της Κέρκυρας, ως αντικείμενης σε προϋπάρχουσες συμφωνίες στρατιωτικής «ουδετερότητας» του νησιού, που συνοδευόταν από επισήμανση δικαιωμάτων παρέμβασης της ΕΣΣΔ για την εξασφάλιση των σχετικών προβλέψεων, ήταν σύμφωνη με τις αρχικές ανάλογες δημόσιες τοποθετήσεις της ελληνικής κυβέρνησης και του επικεφαλής της Γονατά.

Η Μόσχα επέμενε στη θέση αυτή, ενώ σε σχετική διακοίνωσή της η Ρώμη εκμεταλλευόταν το γεγονός ότι οι όποιες διεθνείς προβλέψεις «αποστρατικοποίησης» της Κέρκυρας είχαν υπογραφεί ερήμην της και είχαν καταπατηθεί ωμά με τη γνωστή κατάληψη του νησιού από τη Γαλλία και τη Βρετανία, όπως άλλωστε και από την ίδια την Ιταλία, στη

διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, ιδιαιτέρως και με την εγκατάσταση του «συμμαχικού» στρατού της Σερβίας σε κερκυραϊκό έδαφος. Επέμενε ότι δήθεν ενεργούσε «εντός του νόμιμου διεθνούς πλαισίου».

Ισχυριζόταν η Ιταλία του Μουσολίνι, σύμφωνα με τον «Ριζοσπάστη», στη διακοίνωσή της: «Πράγματι δια της Συνθήκης της 14ης Νοεμβρίου του 1863 καθοριζέτο η ουδετερότης των Ιονίων νήσων, ήτις όμως επ' ευκαιρία της παραχωρήσεως αυτών εις την Ελλάδα, δια του 2ου άρθρου της Συνθήκης του Λονδίνου της 29ης Μαρτίου το 1864, περιωρίσθη εις τας νήσους Κέρκυραν και Παξούς. Η Συνθήκη αυτή συνωμολογήθη μεταξύ της Αυστροουγγαρίας, της Γαλλίας, της Αγγλίας, της Πρωσσίας, της Ρωσσίας και της Ελλάδος. Η Ιταλία δεν υπέγραψεν αυτήν. Κατ' ακολουθίαν δεν ανέλαβεν την υποχρέωσιν να σεβασθή την ουδετερότητα του Κερκυραϊκού εδάφους. Απόκειται, όθεν εις τα κράτη τα υπογράψαντα ν' ανακινήσουν το ζήτημα τούτο εφόσον πρόκειται περί πολεμικής καταλήψεως παραβιαζομένης της ουδετερότητος. Αλλ' η ιταλική κατάληψις της Κερκύρας αποτελεί εν απλούστατον πιεστικόν μέτρον και ουχί πολεμικόν. Άλλως τε η ουδετεροποίησης

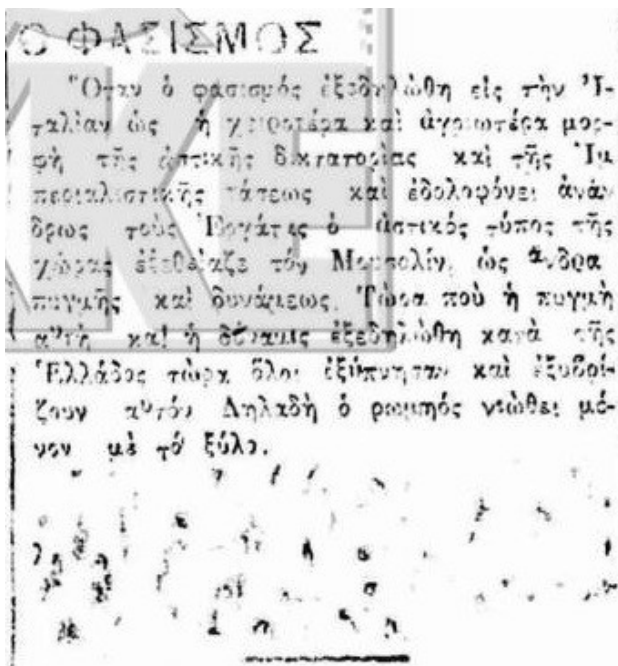
συνεπάγεται την υποχρέωσιν της μη εκτελέσεως πολεμικών ενεργειών επί του ουδετεροποιηθέντος εδάφους, δεν συνεπάγεται και την μη κατάληψιν αυτού δια μη πολεμικάς ενεργείας. Άλλως τε κατά της Συνθήκης του εδάφους πλείστα ουδετεροποιημένα εδάφη κατελήφθησαν δια λόγους εξασφαλίσεως των συγκοινωνιών, ιδιαιτέρως δε τα κράτη τα οποία ανέλαβον την υποχρέωσιν της τηρήσεως της ουδετερότητος της Κερκύρας εχρησιμοποίησαν την νήσον δια την αποβίβασιν και μόνιμον διατήρησιν ενόπλων δυνάμεων και μάλιστα οργάνωσαν και εγκατέστησαν επ' αυτής τον Σερβικόν στρατόν». Ο βομβαρδισμός της πόλης του νησιού για την κατάληψή του ήταν «μη πολεμική» ενέργεια!

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΝ ΡΩΣΣΙΑΝ  
**ΜΟΣΧΑ, 6 Σεπτεμβρίου.**  
'Ο ένταύθα 'Ιταλός πράκτωρ  
Πικτιέντι επέδωκεν εις τὸν Τσε-  
τσερὲν ὑπόμνημα ἐν τῷ ὁποίῳ δη-  
λοῦνται ὅτι ἡ ἐνεργηθεῖσα κατάλη-  
ψις τῆς Κερκύρας ἀποτελεῖ προ-  
σωρενθὸν μέτρον καὶ οὐχὶ ἐναρξὴν  
ἐχθροπραξιῶν, ἀλλὰ ἔκφρασιν  
τῆς ἀκάμπτου θελήσεως τῆς 'Ιτα-  
λικῆς Ἐκυβερνήσεως ὅπως διατη-  
ρήσῃ τὴ γόνιτρόν της καὶ λάθῃ ἐ-  
κανοποίησιν.

Στο φύλλο της με ημερομηνία 6 Σεπτεμβρίου 1923 η εφημερίδα είχε ενημερώσει από τη

Μόσχα για την ακόλουθη ιταλική δήλωση προς τη σοβιετική κυβέρνηση: «Ο ενταύθα Ιταλός πράκτωρ (σ.σ. εμπορικός αντιπρόσωπος) Πιατσέντε επέδωκεν εις τον Τσιτσερίν (σ.σ. υπουργό Εξωτερικών) υπόμνημα, εν τω οποίω δηλούται ότι η ενεργηθείσα κατάληψις της Κερκύρας προσωρινόν μέτρον και ουχί έναρξιν εχθροπραξιών, αλλά έκφρασιν της ακάμπτου θελήσεως της Ιταλικής Κυβερνήσεως όπως διατηρήση το γόητρόν της και λάβη ικανοποίησιν». Ο Μουσολίνι δοκίμαζε τις διεθνείς αντιδράσεις, με συχνά αντιφατικές δηλώσεις, θέτοντας εν τω μεταξύ «υποθήκες» στην Κέρκυρα, την οποία κρατούσε, όπως έλεγε, ως «ενέχυρο».

Ενώ οι ιστοριογράφοι αποφεύγουν κάθε αναφορά στη συγκεκριμένη στάση των επιμέρους κομμάτων της χώρας μας ή μεγάλων ευρωπαϊκών κομμάτων εκείνες τις μέρες, ήταν το νεαρό ΣΕΚΕ (ΚΚΕ) το μόνο κόμμα στη χώρα που ξεσκέπαζε τη διεθνή και εγχώρια υποκρισία και ανοχή στον ιταλικό φασισμό, με καθαρές θέσεις αντίστασης στον εκβιασμό.



Σε λογοκριμένο - διαγραμμένο κατά το ήμισυ σχεδόν - δημοσίευσμά της με τίτλο «Ο φασισμός», στις 6 Σεπτεμβρίου η εφημερίδα του ΣΕΚΕ σημείωνε και μίαν άλλη πλευρά που προφανώς όχι τυχαία παραβλέπει η ελληνική αστική ιστοριογραφία:

«Όταν ο φασισμός εξεδηλώθη εις την Ιταλίαν ως η χειροτέρα και αγριωτέρα μορφή της αστικής δικτατορίας και της Ιμπεριαλιστικής τάσεως και εδολοφόνει ανάνδρως τους Εργάτες ο αστικός τύπος της χώρας εξεθείαζε τον Μουσολίνι ως άνδρα πυγμής και δυνάμεως. Τώρα που η πυγμή αυτή και η δύναμις εξεδηλώθη κατά της Ελλάδος, τώρα όλοι αυτοί εξύπνησαν και εξυβρίζουν αυτόν».



## ΕΧΕΤΕ ΑΝΤΙΡΡΗΣΗ ;

Ὁ Ἀθηναίος χρονογράφος—μέγας ἄκρο  
βάτης καὶ σχολιοδότης τοῦ λόγου— εἰ-  
λέγει καὶ γὰρ τὸ ζήτημα τῆς Κέρκυρας Πρέ-  
πει λοιπὸν νὰ τὸν προσέξουμε Παρκοῦ  
θεῖ κανεὶς πάντοτε μὲ προσοχὴ ἕνα ἄκρο  
βάτη ἐπὶ ἱπποδρόμιο καὶ ἐκτελεῖ ἐπιτιμῶ-  
να γυμνάσια. Ἐπειτα εἶνε καὶ ὁ ἀντιπροσω-  
πευτικὸς τύπος. Μὲ τὸ στόμα αὐτοῦ μιλεῖ  
ἐλο τὸ ἀστικὸ κοινὸ καὶ ἔτσι τὰ λεγόμενα  
μὲνὰ τοῦ παίρνουμε ἕνα γενικώτερον ἔνθα  
εἶρε γὰρ μᾶλλον τί συμβαίνει λοιπὸν καὶ αὐ-  
τὸ τὸ ζήτημα τῆς Κέρκυρας Ὁ Χρονο-  
γράφος καὶ φιλοσοφεῖ βαθύτατα καὶ ἐπὶ ζή-  
τημα αὐτὸ, ἔπως καὶ σὲ καθὲς ἄλλο ζήτη-  
μα μᾶλλον τὸ ἀποκαλύπτει καθαρὰ καὶ ἐξ-  
σπαστα. Ἡ Διχόνοια, κύριοι. Μάλιστα, ἡ  
Διχόνοια. Ἡ Διχόνοια εἶνε ἢ αἰτία καὶ  
γίνουμε τὴν Κέρκυρα. Τὸ εἶπε καὶ ὁ Σο-  
λομοῦς Καὶ ἔμα τὸ εἶπε καὶ ὁ Σολωμοῦς,  
ἐλαίρετ, δὲν χωρεῖ ἀντιλογία. Αὐτὴ εἶνε  
καὶ ἡ γνώμη τοῦ κ. Φ. Π., γνήσιου Νε-  
οἰλληνα καὶ δὲν ἐνδιαφέρεται διόλου γὰρ  
τὸ στομάχιον Ἡδύνοια(λοιστὴν ποῦδὲν ἴθιμά  
την αὐτὴ τὰ ἔκανε ὅλα. Ἐξ αἰτίας τῆς  
γῆρας τῆ Μικρᾶ Ἀσίας, ἐξ αἰτίας τῆς  
γῆρας τῶρα καὶ τῆς Κέρκυρας καὶ κιν-  
δυνεύουμε νὰ περιέλθουμε εἰς σύγκρουσιν  
μὲ τὸ ἠρωτικὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Δι-  
χόνοια, τὸ εἶπε καὶ ὁ Σολωμοῦς Ἦταί ἡ  
Ἐυρόπη δὲν μπορεῖ νὰ ἀνεγῆ τὴ Διχόνοια  
μας Καὶ ἔσο μᾶλλον βλέπει νὰ διχωνοῦμαι  
καὶ νὰ τραγέλασε, ἀποστρέψει μὲ ἀνδία  
καὶ ἀναπόληση -ὃ πρόσωπο τῆς ἀπὸ μας  
· Ἄ. Ἐν δὲν εἶπαι αὐτὴ ἡ Διχόνοια  
Σύσσωμη τότε ἡ Ἐυρόπη ἔδ ἀσκαυτίσασε  
καὶ ἔδ στεκότανε ἀντιπάλω τοῦ Μου-  
σολίνου καὶ μὴ λησιμονοῦσε ὅτι εἶσε γῆρας  
ὅλα· εἰ Ἑλλήνας ἄσσοι τὸν ὀραυτίσανε  
καὶ τὴν παγὰ καὶ ἐβρότανε νὰ εἰ-  
σεβῆ καὶ γὰρ τὴν Ἑλλάδα ἔπαι πέρας νὰ  
εἶλε καὶ πᾶντα ἐπὶ θέσιν τῶν. Αὐτὴ  
εἶσε ἡ φιλοσοφία τοῦ χρονογράφου. Πρὸ-  
τὸ ἀπὸν βλέπει καὶ πολλὴ εὐκολία. Κά-  
θισαι σόνικα, θαλίσει τοῦ Θεοῦ τὸ ἔδωκα  
ἐν φροῆται κανέναν Μουσσολίνου. Διχό-  
νοιαί; Ἐργεταί τῆς ὁ Μουσσολίνου καὶ σοῦ  
ἀρπάζει τὴν Κέρκυρα. Μπόδε σ'αὐτὴ -ἡ

Ἡ αστική προπαγάνδα εἶχε κινητοποιηθεῖ - και τότε - για να αποπροσανατολίσει τον λαό, «σαν ἕναν ακροβάτη που εκτελεῖ στο ἱπποδρόμιο επικίνδυνα γυμνάσια», σημείωνε η εφημερίδα στο ἴδιο φύλλο της, σε κείμενο με τίτλο «Ἐχετε αντίρρηση;». Σε ποικίλα δημοσιεύματα αναφέρονταν, με ἐπίκληση μάλιστα και του Διονύσιου Σολωμοῦ που ἐζήτησε στην Κέρκυρα ως γνωστόν τα περισσότερα χρόνια της ζωῆς του, η εσωτερική και ταξικῆς υφῆς βέβαια

«διχόνοια», ως η αιτία όσων τράβαγε ο λαός με τον Μουσολίνι! Με προφανή σκοπό την «πειθάρχηση» του λαού στην αποδοχή από τις κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις των ιταλικών αξιώσεων.

## **«Εξέγερση της κοινής γνώμης»**

Αλλά αυτό που έζησε η Ελλάδα - και επίσης αποκρύπτεται από όσους θεωρούν Ιστορία μόνον τα αστικά πολιτικά παιχνίδια - το εξέφρασε στα τέλη Σεπτεμβρίου δημοσίευμα του διεθνούς ειδησεογραφικού πρακτορείου «Ρόιτερ» με πηγή τον ανταποκριτή του στην Αθήνα, που ο «Ριζοσπάστης» ανέδειξε, έστω με ένα κουτσουρεμένο κι αυτό μονόστηλο, υπό εκείνες τις συνθήκες λογοκρισίας.

Δημοσιεύτηκε την 1η Οκτωβρίου και ανέφερε, ως προσθήκη σε συναφή θέματα:

**ΑΘΗΝΑΙΩΝ. 1** Ὁκτωβρίου. Ὁ ἐν Ἀθήναις ἀνταποκρι-  
τὴς τοῦ προκτατορείου Ἡδύτερη τη-  
λεγραφεῖ τὴν ἐξῆς ἐν σχέσει πρὸς  
τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἰταλοῦ πρω-  
θυπουργοῦ νὰ διεκθέσῃ **10** ἐκα-  
τομμύρια λιρετῶν ἐκ τοῦ ποσοῦ  
τῆς ἀποξήμιώσεως ὑπὲρ τῶν ἐν  
Ἑλλάδι προσφύγων.

Ἡ διορσά τοῦ κ. Μουσολίνι  
ἐπέφερον ἐν Ἑλλάδι ἀποτελέσ-  
ματα ἀντίθετα τῶν ἐπιθεωρημέ-  
νων ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν. Παρὰ τῆς  
προσπαθείας τῆς ἐλληρικῆς κυ-  
βερνήσεως, ὅπως μειώσῃ τὴν ἐ-  
ξέγερσιν τῆς κοινῆς γνώμης,

ἡ ἐξῆς τῶν ζωνηρά, ὥστε δύσ-  
κόλως θὰ ἐκλείψῃ.

Ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Ἡδύτε-  
ρη πληροφορεῖται, ὅτι εἰς τὸ αὔριον  
ἀρχήσονται ἐν Ἀθήναις Ἡκατρο-  
φυγικὸν κινεῖθρον θὰ ὑποβλη-  
θῇ πρότασις, ὅπως ἡ Ἑλλὰς ἀρ-  
νηθῇ νὰ διεκθέσῃ διορσάν, ἀποτε-  
λοῦσαν ἐν τμήματι τοῦ ποσοῦ, τὸ  
ὅπερ ἂν ἀπεσπάσθη ἀθαιρέτως ἀ-  
πὸ ἐν πτωχὸν κράτος.

«Παρά τας προσπαθείας της ελληνικής  
κυβερνήσεως ὅπως μειώσῃ την εξέγερσιν της  
κοινῆς γνώμης (XXXXXXXXXXXXXXXXXX), εἶναι  
τόσον ζωνηρά ὥστε δύσκολα θα εκλείψῃ».

Ο δημοσιογράφος ἔκανε λόγο για ποσό που με  
τη διεθνική συνωμοσία, για χάρη του  
Μουσολίνι, «απτεσπάσθη αυθαιρέτως από εν  
πτωχὸν κράτος».

Εἶχαν ξεσηκωθεί και οι πρόσφυγες, που  
θρηνοῦσαν τα νεκρά ἀδελφια τους της  
Κέρκυρας ἀπὸ τις ἰταλικές οβίδες στο Παλαιό  
Φρούριο της πόλης, ὅπου εἶχαν εγκατασταθεί.

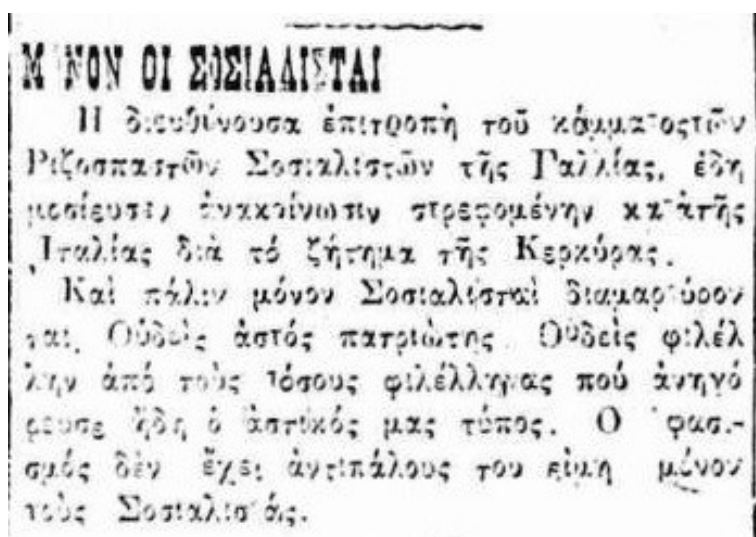
Οι Ιταλοί φασίστες διέθεταν, λέει, υπέρ των προσφύγων της Ελλάδας το 20% των 50 εκατ. λιρετών της «αποζημίωσής» τους για τις ελληνικές παραλείψεις στην έρευνα για τον φόνο του Τελλίνι. Όπως και έγινε, «δεν θα δεχθούν την φασιστικήν ελεημοσύνην», έγραφε ο «Ριζοσπάστης» στον τίτλο του θέματος αυτού με τις εκτιμήσεις του «Ρόιτερ» για το κοινωνικό κλίμα στη χώρα.

## **Τα κομμουνιστικά - ριζοσπαστικά κόμματα της Ευρώπης**

Στο επίπεδο των ευρωπαϊκών κομμάτων η πτέρυγα των υποστηρικτών μιας σοσιαλιστικής - κομμουνιστικής δημοκρατίας ήταν η μόνη, σημείωνε η εφημερίδα του ΣΕΚΕ, που ύψωσε το ανάστημά της εναντίον της ιταλικής επίθεσης στην Κέρκυρα, ακόμη και μέσα στην Ιταλία. Κόμματα που ήδη ονομάζονταν κομμουνιστικά ή ριζοσπαστικά σοσιαλιστικά, έχοντας αυτόν τον προσανατολισμό, όντως είχαν ηγηθεί λαϊκών αντιδράσεων εναντίον της φασιστικής μουσολινικής επιθετικότητας, όταν τα καθιερωμένα αστικά «συντηρητικά» ή «προοδευτικά» κόμματα σε μεγάλες και μικρότερες χώρες, με φωτεινές εξαιρέσεις που επιβεβαίωναν τον κανόνα, υιοθετούσαν μεσοβέζικες θέσεις με βάση τα ιδιαίτερα

συμφέροντα των διαφόρων τμημάτων των αστικών τάξεων που εκπροσωπούσαν.

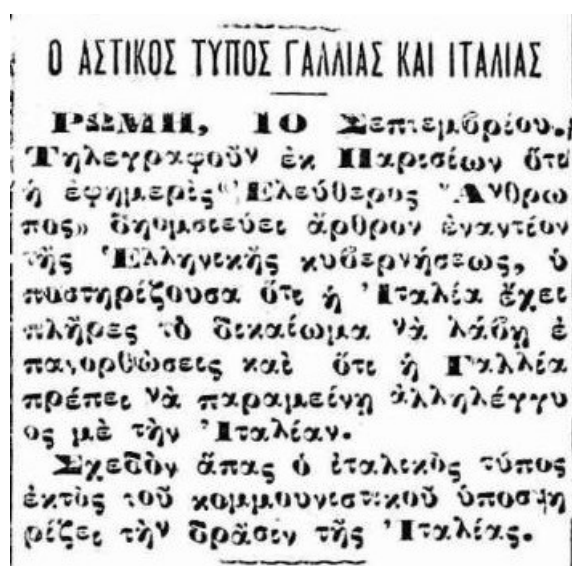
Η διεθνής αλληλεγγύη προς τον λαό της Κέρκυρας και της Ελλάδας ήταν ο βασικός άξονας μιας έντονης δράσης των σοσιαλιστικών - κομμουνιστικών κομμάτων, ακόμη και πέρα από την Ευρώπη.



Επισήμαινε η εφημερίδα του ΣΕΚΕ με πικρία, αλλά και με κάποια υπερβολή, στις 10 Σεπτεμβρίου, γνωστοποιώντας γαλλική αντίδραση με δημοσίευσμά της με τίτλο «Μόνον οι σοσιαλισταί»:

«Η διευθύνουσα επιτροπή του κόμματος των Ριζοσπαστών Σοσιαλιστών της Γαλλίας, εδημοσίευσεν ανακοίνωσιν στρεφομένην κατά

της Ιταλίας δια το ζήτημα της Κερκύρας. Και πάλιν μόνον Σοσιαλισταί διαμαρτύρονται. Ουδείς αστός πατριώτης. Ουδείς φιλέλληνα από τους τόσους φιλέλληνας που ανηγόρευσε ήδη ο αστικός μας τύπος. Ο φασισμός δεν έχει αντιπάλους του ειμή μόνον τους Σοσιαλιστάς».



Στο ίδιο φύλλο, σε θέμα της από τη Ρώμη με τίτλο «Ο αστικός Τύπος της Γαλλίας και της Ιταλίας», σημείωνε ειδικά για τον τελευταίο:

«Σχεδόν άπας ο ιταλικός τύπος εκτός του κομμουνιστικού υποστηρίζει την δράσιν της Ιταλίας».

**ΑΠΟ ΤΗΝ**

**ΑΠΟΨΙΝ ΜΑΣ**

**ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΤΗΣ**

Ἐὸ ἰταλοελληνικὸν ἐπιστάθμῳ  
διακρινόμενοι. Ἐὰ μεγάλα κεφα-  
λαιοκρατικὰ κράτη ἐτήρησαν στά-  
σιν ἐπιμφοτερίζουσαν ἀπέλαττε  
τῆς Ἑταλίας, ἀναλόγως τῶν καπι-  
ταλιστικῶν συμφερόντων των.  
Ἐὰ μόνον ἡ Ἑρσσία καθὼς ἐ-  
χαρακτήρισεν, ὅπως ἐχαρακτήρι-  
σαμεν τὴν κατάληψιν τῆς Ἑκέρκυ-  
ρας ὑπὸ τῶν Ἑταλῶν μαζί με  
τὰ κομμουνιστικά ἑθάρματα τῆς  
Ἑυρώπης. Ἀλλὰ τότετι εἶνε τὸ  
πάθος τῶν ἐπισήμων μας κατὰ  
τοῦ κομμουνισμοῦ, ὥστε οἱ ἐφη-  
μερίδες οἱ ἀστικὲς μας, ἐνῶ ἐη-  
μοσεύουν τὸ τί εἶπεν ἢ δὲν εἶπεν

Στις 13 Σεπτεμβρίου, θαρρεῖς και προέβλεπε και τι ιστορική μεροληψία και ταξική εμπάθεια και επιλεκτικότητα θα χαρακτήριζαν αναλύσεις και βιβλία για το θέμα που θα κυκλοφορούσαν αργότερα - και παρουσιάζονται και στην Κέρκυρα αυτές τις μέρες ως αντικειμενικά - ο «Ριζοσπάστης» δημοσίευσε ένα εξαιρετικό νομίζουμε άρθρο, που μάλλον δεν προέρχεται, ὅπως ἄλλα παρόμοια, ἀπὸ τον και λόγιο, διευθυντή του, Γιάννη Κορδάτο, γνώριμο πολλῶν Κερκυραίων διανοουμένων και αγωνιστῶν. Ἐφερε τον ἐξόχως ειρωνικό τίτλο «Ἐπίσημος διανοητικότης». Εξέφραζε τη χαρά του για τις αλληλέγγυες προς το ΣΕΚΕ θέσεις

των άλλων Ευρωπαϊών κομμουνιστών και της Σοβιετικής Ένωσης και σημείωνε:

«Το ιταλοελληνικόν επεισόδιον διαιωνίζεται. Τα μεγάλα κεφαλαιοκρατικά κράτη ετήρησαν στάσιν επαμφοτερίζουσαν απέναντι της Ιταλίας, αναλόγως των καπιταλιστικών συμφερόντων των. Και μόνον η Ρωσσία καθαρά εχαρακτήρισεν, όπως εχαρακτηρίσαμεν, την κατάληψιν της Κερκύρας υπό των Ιταλών, μαζί με τα κομμουνιστικά Κόμματα της Ευρώπης. Αλλά τέτοιο είνε το πάθος των επισήμων μας κατά του κομμουνισμού, ώστε οι εφημερίδες οι αστικές μας, ενώ δημοσιεύουν το τι είπεν ή δεν είπεν ο τάδε παπάς ή γιατρός κατά του ιταλικού ιμπεριαλισμού, δεν δημοσιεύουν καμμίαν είδησιν, αφορώσαν την γνώμην των εργατικών και κομμουνιστικών κύκλων επί του ιταλοελληνικού επεισοδίου. Μάλιστα απηλείφθη και το ψήφισμα διαμαρτυρίας προς τας εργατικάς οργανώσεις του εξωτερικού της Γενικής Συνομοσπονδίας, δημοσιευθέν προ ημερών στον "Ριζοσπάστην"...».





Στις 22 Σεπτεμβρίου, στη Μόσχα, η εφημερίδα των Σοβιέτ «Izvestia» δημοσίευσε κείμενο για τις «ολοένα εντονότερες και συχνότερες διεθνείς συγκρούσεις», που «δεν μπορούν παρά να προκαλέσουν σε όλους ανησυχίες», εστιάζοντας στην ελληνοϊταλική διένεξη.

## **«Πάντα με το μέρος των λαών και των αδύνατων κρατών»**

«Οι δημοκρατίες των εργατών, που από την πρώτη μέρα της ύπαρξής τους είχαν ως στόχο την κατάργηση του πολέμου», σημείωνε η εφημερίδα εισαγωγικά, «ασχολούνται με την επίλυση των διεθνών συγκρούσεων και τη διάσωση της ειρήνης στον κόσμο».

«Σεβόμενη τις αρχές επί των οποίων στηρίζεται η κυβέρνηση των εργατών και αγροτών», τόνιζε, «η ΕΣΣΔ είναι ακούραστη στον αγώνα

της ενάντια στη χρήση βίας στις τρέχουσες διεθνείς σχέσεις, όπου το λεγόμενο διεθνές δικαίωμα χρησιμεύει μόνο για να κουκουλώσει το γεγονός».

Σημείωνε πως «στις 3 Σεπτεμβρίου η κυβέρνηση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών έλαβε από την κυβέρνηση την κυβέρνηση της Ιταλίας ένα υπόμνημα σχετικό με την κατάληψη της Κέρκυρας και τα αίτια της πράξης αυτής. Η ελληνική κυβέρνηση, αντίθετα, δεν ενημέρωσε την κυβέρνηση της ΕΣΣΔ σχετικά με τη δική της άποψη». Επέκρινε το γεγονός ότι η ελληνική κυβέρνηση «δεν έχει ακόμα διευρύνει τις σχέσεις της με την αντίστοιχη σοβιετική ούτε καν σε μία βάση *de facto*», ασκούσε κριτική στη στάση της σε διάφορα ζητήματα διεθνούς και εσωτερικής πολιτικής, εστίαζε στο γεγονός ότι αναθέτοντας σε ορισμένες Μεγάλες Δυνάμεις τον ρόλο διαιτητή η Ελλάδα, προφανώς με την εναπόθεση του θέματος στη λεγόμενη Πρεσβευτική Διάσκεψη, παρασυρόταν στη δίνη των ιμπεριαλιστικών ανταγωνισμών, ενώ υπογράμμιζε κατηγορηματικά: «Παρόλα αυτά η σοβιετική κυβέρνηση, σύμφωνα με τις αρχές της, θα είναι πάντα με το μέρος των καταπιεζόμενων λαών και των αδύνατων κρατών».

Επίσης, αναφερόταν στην υποταγή της ΚτΕ στα συμφέροντα των πιο ισχυρών κρατών, τεκμηρίωνε την υποκρισία των Μεγάλων Δυνάμεων με παραδείγματα για τη στάση τους σε ανάλογα θέματα και τόνιζε: «Προς επιβεβαίωση αυτής της συνεχούς ενασχόλησης, η ΕΣΣΔ προσβλέπει στην ειρηνική επίλυση των διεθνών αντιδικιών, ως προϋπόθεση για τη διατήρηση της ειρήνης στον κόσμο».

Η μετάφραση που μόλις διαβάσατε δεν είναι δική μας, αλλά επιλέξαμε να την παρουσιάσουμε, χωρίς καν επαλήθευση, διότι προέρχεται από κατηγορούς της στάσης της τότε Σοβιετικής Ένωσης, που βρήκαν τη φαντασία και το κουράγιο να την εμφανίσουν - αν είναι δυνατόν - ως τεκμήριο των ισχυρισμών τους!

Οι ίδιοι «ξέχασαν» και να γράψουν τον τίτλο του δημοσιεύματος.

Να προσθέσουμε εδώ πως το ταξικό ένστικτο και ο φόβος των κρατούντων - ας σημειώσουμε ότι οι γραμμές αυτές είναι αποτέλεσμα μόνον μιας ατελούς ματιάς μας στην εφημερίδα του ΣΕΚΕ χωρίς να μπορέσουμε να έχουμε πλήρη εικόνα όλων των φύλλων του της επίμαχης

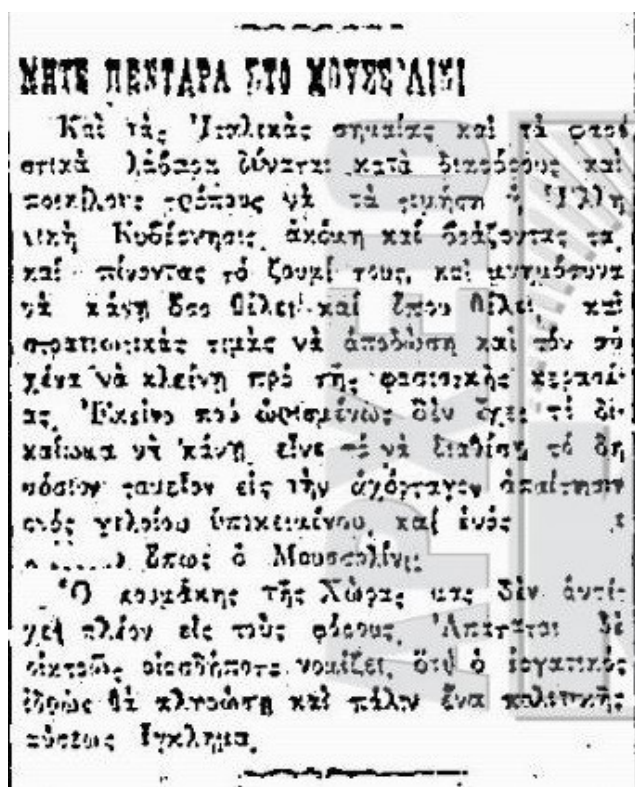
περιόδου και βέβαια χωρίς να είναι εφικτή η ανάγνωση διαγραμμαμένων από την κρατική λογοκρισία στοιχείων σχετικών δημοσιευμάτων - λογόκριναν τότε ως «αντεθνικό» και απευθυνόμενο σε εργατικές οργανώσεις του εξωτερικού ψήφισμα της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ) κατά του Μουσολίνι και όσων ανέχονταν τη βαρβαρότητά του. Η ΓΣΕΕ επιθυμούσε την ένταση της διεθνούς εργατικής αλληλεγγύης. Κάτι τέτοιο, όμως, ήταν ανεπιθύμητο.

## **«Μήτε πεντάρα στον Μουσολίνι»**

Αν πιστέψουμε τις αναλύσεις και τα βιβλία της αστικής ιστοριογραφίας για όσα συνέβησαν στην Κέρκυρα και στην Ελλάδα, υπό την πίεση των οδυνηρών περιστάσεων της περιόδου ουδείς Έλληνας αρνήθηκε την οικονομική αφαίμαξη υπέρ του ιταλικού φασισμού.

Κι όμως, από την πρώτη μέρα της επίθεσης και του τελεσιγράφου του Μουσολίνι, το ΣΕΚΕ όχι μόνον αξίωσε να αρνηθεί η κυβέρνηση οποιοδήποτε τέτοιο οικονομικό τίμημα, αλλά έθεσε με υπευθυνότητα και θέμα, όταν οι εξελίξεις οδηγούσαν εκεί, του ποια τάξη έπρεπε να πληρώσει.

Στη διαγραμμένη από τη λογοκρισία σε αρκετά σημεία της πρώτη σελίδα του φύλλου του «Ριζοσπάστη» της 1ης Σεπτεμβρίου 1923 διασώθηκε, με ελαφρά «τραύματα», θέμα με τον τίτλο «Μήτε πεντάρια στο Μουσσολίνι».



Να πῶς ἔθεσε το θέμα:

«Και τας Ιταλικάς σημαίας και τα φασιστικά λάβαρα δύναται κατά διαφόρους και ποικίλους τρόπους να τα τιμήσει η Ελληνική κυβέρνηση, ακόμα και βράζοντάς τα και πίνοντας το ζουμί τους, και μνημόσυνα να κἀνῃ ὅσα θέλει και ὅπου θέλει, και στρατιωτικὰς τιμὰς να

αποδότη και τον αυχένα να κλείνη προς της φασιστικής κερασέας. Εκείνο που ωρισμένως δεν έχει το δικαίωμα να κάνη, είναι το να διαθέση το δημόσιον ταμείον εις την αχόρταγον απαίτησιν ενός γελοίου υποκειμένου, και ενός (ΧΧΧΧΧΧΧ), όπως ο Μουσσολίνι. Ο κοσμάκης της Χώρας μας δεν αντέχει πλέον εις τους φόρους. Απατάται δε οικτρώς οιοσδήποτε νομίζει, ότι ο εργατικός ιδρώς θα πληρώση και πάλιν ένα πολιτικής φύσεως έγκλημα».

Σε επόμενο σχετικό άρθρο στις 8 Σεπτεμβρίου, με τον εύλωτο κι εμπνευσμένο τίτλο «2.555.000», με αφορμή την έγερση και θέματος «εξόδων κατοχής» του νησιού, επισήμαινε:

Είναι η εις δραχμάς ημερησία αποζημίωσις την οποίαν ζητεί η 'Ιταλία δι' έξοδα κατοχής της Κερκύρας. Πόσας ημέρας θα διαρκέση ακόμη η «επιτή» σ' αυτήν την κατοχή, αυτό μόνον ο 'Αγαθάγγελος θα ηδύνατο από τούδε να το καθορίση.

Εν πάση περιπτώσει εάν εις το γινόμενον του πολλαπλασιασμού ενός μίνιμου αριθμού ημερών επί του άνω ποσού, προστεθή και η ελογική αποζημίωσις δι' την δολοφονίαν της 'Ιταλικής αποστολής, τότε άσφαλώς η συνολική αποζημίωσις μόνον δι' άστρονομικόν αριθμόν θα δύναται να υποδοθῆ.

Ούτως έχοντων των πραγμάτων, δι καίως θα ηδυνήμεθα εξ όνόματος της 'Εργατικής Τάξεως να ερωτήσωμε τους άρμόδιους άν η όλη αποζημίωσις θα πληρωθῆ και πάλιν με το αίμα και με τον ιδρώτα του κοσμάκη ή άν επί τέλους θα τολμήσουν αυτοί να θλιυθούν τας περιουσίας των κυρίων κεφαλαίουχων;

Τό ότι δέν πρόβλεπομεν εμείς εις ται αυτήν ερώτησιν, είναι διότι ελιμεθα θέσαι περί της άπαντήσεως ήτις μίς άναμένει. Αυτό φυσικά δε- ήτοι λέγει δι' όθεν ύπάρχουσιν μετ' έπιφύλαξιν ενί του προκειμένου, θέσομε όντας, ότι είναι ή πείνα πάση του εργαζόμενων λαόν. τό τε σ' αυτό θα είσαι εις θέσιν να ύπαγορεύση τας άπαντήσεις σου, καθ' όν γνωρίζεις να τας ύπαγορεύει τρόπων.

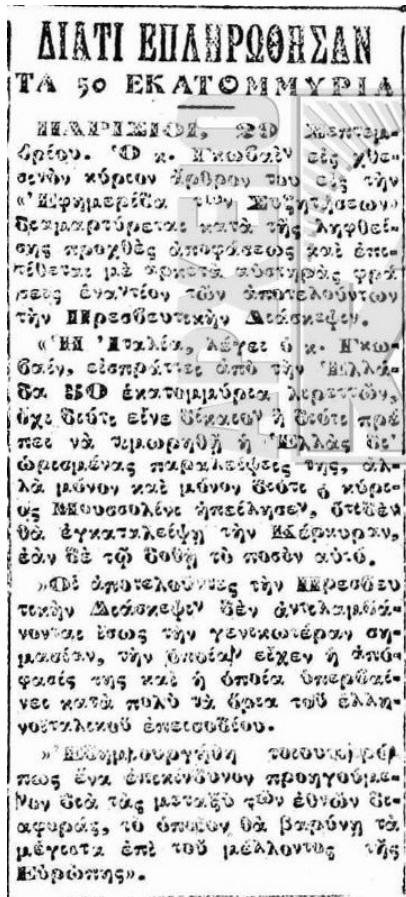
«Είναι εις δραχμάς (σ.σ. ο αριθμός του τίτλου) η ημερησία αποζημίωσις την οποία ζητεί η Ιταλία δι' έξοδα κατοχής της Κερκύρας. Πόσας ημέρας θα διαρκέση ακόμη η (.....) αυτή κατοχή, αυτό μόνον ο Αγαθάγγελος θα ηδύνατο από τούδε να το καθορίση. Εν πάση περιπτώσει εάν εις το γινόμενον του πολλαπλασιασμού ενός μίνιμου αριθμού ημερών επί του άνω ποσού, προστεθή και η

"λογική" αποζημίωσις δια την δολοφονίαν της Ιταλικής αποστολής, τότε ασφαλώς η συνολική αποζημίωσις μόνον δι' αστρονομικού ποσού θα δύναται να αποδοθή. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, δικαίως θα ηδυνάμεθα εξ ονόματος της Εργατικής Τάξεως να ερωτήσωμε τους αρμοδίους αν η όλη αποζημίωσις θα πληρωθή και πάλιν με το αίμα και τον ιδρώτα του κοσμάκη ή αν επί τέλους θα τολμήσουν αυτοί να δημεύσουν τας περιουσίας των κυρίων κεφαλαιούχων; Το ότι δεν προβαίνομεν όμως εις τοιαύτην ερώτησιν, είναι διότι είμεθα βέβαιοι περί της απαντήσεως ήτις μας αναμένει. Αυτό φυσικά δεν αποκλείει δι' όλου ωρισμένας μας επιφυλάξεις επί του προκειμένου, βέβαιοι όντες ότι όταν η πείνα πέση στον εργαζόμενον λαόν, τότε αυτός θα είναι εις θέσιν να υπαγορεύση τας απαντήσεις του, καθ' όν γνωρίζει να τας υπαγορεύει τρόπον».

Η γνωστή απόφαση της «Πρεσβευτικής» των Μεγάλων Δυνάμεων, που αποδέχθηκε η ελληνική κυβέρνηση, απαγόρευε στην Ελλάδα να απευθυνθεί έστω στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, με αίτημα αποζημίωσης για τα ανθρώπινα θύματα και τις ζημιές της επίθεσης, ενώ άφηνε στην ευχέρεια της Ιταλίας το ζήτημα της έγερσης πρόσθετης οικονομικής



αποζημίωσής της για τις «δαπάνες κατοχής» της Κέρκυρας.



Αναδεικνυε συγχρόνως ο «Ριζοσπάστης» όποιες σπουδαίες, αδέσμευτες ευρωπαϊκές φωνές συμμετείχαν από ένα σημείο και πέρα στον διεθνή σάλο, όπως εκείνη του γνωστού Γάλλου συγγραφέα, δημοσιολόγου, πολιτικού αρθρογράφου και αργότερα και ακαδημαϊκού Αύγουστου Γκωβαίν, ο οποίος στη Γαλλία είχε υψώσει φωνή κατά των κυβερνήσεων της χώρας του, της Βρετανίας και της Ιταλίας, για

τα όσα συναποφάσισαν ως «Πρεσβευτική Διάσκεψη».

Σημείωνε η εφημερίδα στις 29 Σεπτεμβρίου, σε θέμα της με τίτλο «Διατί επληρώθησαν τα 50 εκατομμύρια»:

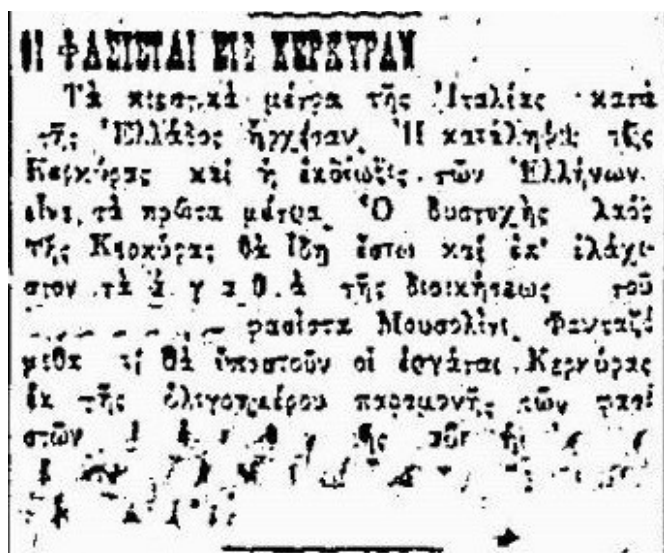
«Ο κ. Γκωβαίν εις χθεσινόν κύριον άρθρον του εις την "Εφημερίδα των Συζητήσεων" διαμαρτύρεται κατά της ληφθείσης προχθές αποφάσεως και επιτίθεται μα αρκετά αυστηράς φράσεις εναντίον των αποτελούντων την Πρεσβευτικήν Διάσκεψιν. Η Ιταλία, λέγει ο κ. Γκωβαίν, εισπράττει από την Ελλάδα 50 εκατομμύρια λιρεπών, όχι διατί είνε δίκαιον ή διότι πρέπει να τιμωρηθή η Ελλάς δι' ωρισμένας παραλείψεις της, αλλά μόνον και μόνον διότι ο κύριος Μουσσολίνι ηπειλήσεν, ότι δεν θα εγκαταλείψη την Κέρκυραν, εάν δεν τω δοθή το ποσόν αυτό». Ο Γάλλος συγγραφέας προειδοποιούσε, συγχρόνως, για ευρύτερες οδυνηρές συνέπειες για τους λαούς.



Τόσο έντονη ήταν η δράση των Γάλλων κομμουνιστών και η αίσθηση που προκαλούσαν οι θέσεις τους υπέρ του λαού μας, ώστε η υπό τον Κεφαλονίτη διπλωμάτη Άθω Ρωμάνο ελληνική πρεσβεία στο Παρίσι, σε κατοπινή αναφορά της στο υπουργείο Εξωτερικών δεν απέφυγε να συμπεριλάβει ομιλία - καταπέλτη του εικονιζόμενου πιο πάνω κομμουνιστή βουλευτή Louis - Ernest Lafont στο γαλλικό Κοινοβούλιο.

Πολύ δυναμική ήταν η αλληλεγγύη που εξέφρασε επίσης, μαζί με συνδικάτα και την εφημερίδα του Γαλλικού ΚΚ «L' Humanite», η υποστηριζόμενη από το ΓΚΚ Ένωση Παλαιών Πολεμιστών της Γαλλίας.

Στις 17 Σεπτεμβρίου έγινε στη Βασιλεία της Ελβετίας συγκέντρωση εκπροσώπων λαϊκών οργανώσεων για την προώθηση σε διεθνή κλίμακα της καταδίκης του Μουσολίνι και την υποστήριξη ενός εποικοδομητικού ρόλου της ΚΤΕ. Είχε πρωταγωνιστήσει σε αυτή, μεταξύ άλλων, ο Γάλλος νομικός, φιλειρηνιστής βουλευτής και ποιητής Lucien de Foyer.



Από την πρώτη μέρα η εφημερίδα του ΣΕΚΕ ανέδειξε emphaticά, με πληθώρα δημοσιευμάτων της, στοιχεία όσων ήταν σε θέση με τα πενιχρά μέσα της να πληροφορείται ότι συνέβαιναν στην Κέρκυρα εις βάρος του λαού και μπορούσε υπό τις συνθήκες της λογοκρισίας να φέρει στο φως, έστω χωρίς να είναι πάντα ακριβή.

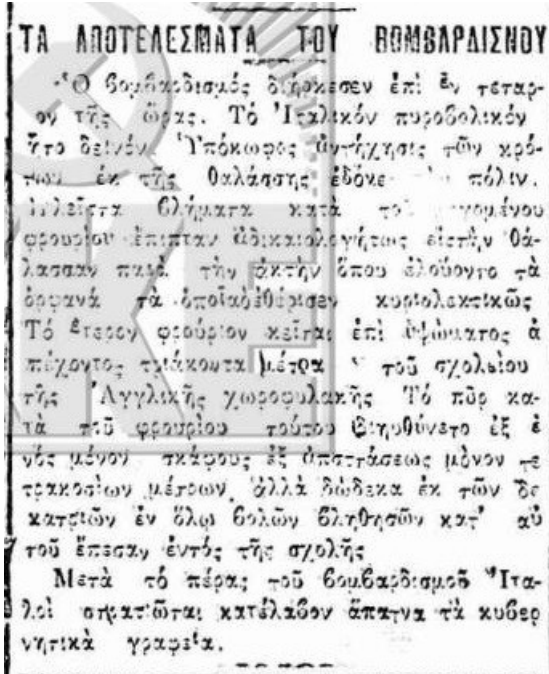
Την 1η Σεπτεμβρίου, σε λογοκριμένο μικρό κείμενό της με τίτλο «Οι φασίσται εις Κέρκυραν», ανέφερε: «Τα πιεστικά μέτρα της Ιταλίας κατά της Ελλάδος ήρχισαν. Η κατάληψις της Κέρκυρας και η εκδίωξις (σ.σ. κάποιων) των Ελλήνων είνε τα πρώτα μέτρα. Ο δυστυχής λαός της Κερκύρας θα ίδη έστω και επ' ελάχιστον τα αγαθά της διοικήσεως του (XXXXXX) φασίστα Μουσολίνι. Φανταζόμεθα τι θα υποστούν οι εργάται Κερκύρας εκ της ολιγοήμερου παραμονής των φασιστών (XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX)».

## ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Κατὰ τὰς ἀρρηγῆσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ αὐτοῦ τῆς Περικλεοῦς ἡμέρας τοῦ βομβαρδισμοῦ. Ἐνῆ ἀποβραδία ἦτο ἐξαιρετικὰ θερμὴ καὶ ἡ πόλις ἤσυχος, τὴν μεσημεριαν ὀκρειῶς ἐν Ζέππελιν πηθαλιουχοῦμενον ἐπὶ τὴν γαληνικίως κατὰ μήκος τῆς νήσου με κατευθύνσιν ἐκ δυσμῶν διαγράφον ἐπανειλημμένως κύκλους περὶ τὴν πόλιν καὶ κατευθυνθὲν ἀκολουθῶς πρὸς νότον, ἐπανερχόμενον δὲ κατὰ δικλείματα καθ' ὅλον τὸ ἀπόγευμα. Ἡ παρουσία τοῦ ἀεροπλάτου ἐπροκάλει σκόλια ἄλλα ἄνευ φόβου. Μετὰ μίαν ὥραν ἐν ἰταλικῶν ἀντιτορπιλικῶν κατέπλευσεν εἰς τὴν λιμένα καὶ βαθιγῶν διάφορα ἄλλα σκάφη μέχρις ἔτου ὁ στόλος τὴν θῆν ἀπογευματινὴν συνέκειτο ἐκ πάντε ἀντιτορπιλικῶν, δύο θωρηκτῶν, ἑνὸς αἰθέρου καὶ ἑνὸς ἱεροπλοιδόλου μετὰ διαφόρων ἀεροπλάνων. Ἀπόπερον εἰς τὸ πέλαγος ἐστάθμισον ἄλλα σκάφη, μετὰ δὲ τὴν θῆν ἀπογευματινὴν ὁ Ἴταλός Ναύαρχος μεταβὰς παρὰ τῆ νοτιῶν ἐξήτησε τὴν παράστασιν τῆς Νήσου, τὴν δὲ θῆν ὡραν παρὰ 10' ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Ἀγγλον πρόξενον, ὅτι ἐπρόκειτο γὰρ βομβαρδισμὸς τὴν πόλιν καὶ εἰδοποίησεν αὐτὸν ἕως περισυλλέξῃ πάντας τοὺς ἑθνικοὺς ὑπηρετοὺς ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, τοῦθ' ἕπερ ἀπέδεικνεν ἀδύνατον διὰ τὴν ὑπῆρχε γρόνος ἐπικινῆς, καθόσον ὁ βομβαρδισμὸς ἤρξατο μετὰ εἴ λεπτὰ τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς εἰδοποίησεως, διὰ τούτων ἀσφαλείων βολῶν τὰς ἑποίας ἐπηρεολοίθησαν πορὰ μικροῦ πυροβολικοῦ καὶ αὐτοῦ ἄλλα κρηπίματα καὶ εὐθεϊανικὰ τῶν δύο κινεῖται φρεσίων.

Στις 4 του μηνός, σε θέμα με τον τίτλο «Λεπτομέρειαι των επεισοδίων της Κέρκυρας», παρέθετε περιγραφή Αμερικανού ευρισκόμενου στην Κέρκυρα τις ώρες του βομβαρδισμού, σύμφωνα με τον οποίο τα πυρά από τα ιταλικά πλοία κατά των φρουρίων της πόλης άρχισαν «δια τινών ασφαίρων βολών, τας οποίας

επηκολούθησαν πυρά μικρού πυροβολικού και μυδράλλια».



Δημοσίευμα με τίτλο «Τα αποτελέσματα του βομβαρδισμού», σε διπλανές στήλες, ενημέρωνε πως ο βομβαρδισμός «εδώνει την πόλιν», οβίδα «εθέρισεν» ορφανά Μικρασιατῶν προσφύγων στην ακτή του Παλαιού Φρουρίου και «μετά το πέρας του βομβαρδισμού Ἰταλοί στρατιῶται κατέλαβον ἅπαντα τα κυβερνητικὰ γραφεῖα» της πόλης.

## ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ ΚΑΙ ΙΤΑΛΟΥ ΝΑΥΑΡΧΟΥ

Ἐξκολουθῶν ὁ συνταγματάρχης Λάου τὴν πιστὴν ἀφήγησιν τῶν τραγικῶν γεγονότων ἀναφέρει ὅτι εἰς Ἴταλός αξιωματικός ἀπεθίσθη εἰς τὴν ξηρὰν καὶ κατευθύνθη εἰς τὸ παλαιὸν φρούριον ὅπου νεκροὶ καὶ τραυματῖαι πρόσφυγες ἐνοσηλεύοντο ὑπὸ τῶν νοσοκόμων μας καὶ τῆς Ἀγγλίδας, δεσποινίδος Ὀσβόρν τῆς Βρετανικῆς Περὶθάλψως.

Ὁ Ἴταλός αξιωματικός κἀθελθὼς, ἐπογγίζων τὸν ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου του ἐπλησίασε τὴν Ἀγγλίδαν νοσοκόμον καὶ ἤρῳτησεν ἐὰν ἐρονεύθη κανεὶς Ἀγγλος καὶ εἰς τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἀγγλίδας ὅτι δὲν ἐγνώριζε ἐὰν ἦτο ἕνα μὲταξὺ τῶν θυμάτων καὶ κανεὶς Ἀγγλος, ὁ Ἴταλός αξιωματικός ἐξέθεσε στεναγμὸν ἀνακουφίσεως καὶ ἀνέκραξεν.

— Δόξα σοὶ ὁ Θεός!

— Κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ βομβαρδισμοῦ ἐτόλμησα λίγα ἔξ Ἀμερικανὸς συνταγματάρχης νὰ διαβάω τὴν γραμμὴν τοῦ πυρός καὶ νὰ φθάσω εἰς τὴν Προκουρῖαν ὅπως συναντήσω τὸν ἀπρῶτον ἀποβιβάζομενον Ἴταλόν αξιωματικόν καὶ νὰ ἐμπόδιζα ἐὰν ἦτο δυνατόν τὴν ἐξακολούθησιν πῆς περιττῆς αἰματοχυσίας, ἀλλὰ τὸ πῦρ κατεστάλη μέχρι τοῦ φθῶτος.

Ακόμη, σε ξεχωριστό θέμα στηριγμένο σε μαρτυρία παρόντος στην Κέρκυρα στο πλαίσιο άσχετης με το θέμα ξένης αποστολής Αμερικανού συνταγματάρχη, με τον τίτλο «Συνομιλία Αμερικανού και Ιταλού ναυάρχου», απεκάλυπτε συγκλονιστικό γεγονός, ενδεικτικό της φασιστικής ιταλικής βαρβαρότητας. Όταν Ιταλός αξιωματούχος μετά τη λήξη των «προληπτικών» πυρών αποβιβάστηκε στην πόλη και κατευθύνθηκε στο Παλαιό Φρούριο, ποια λέτε να ήταν η πρώτη κουβέντα και αντίδρασή του, ενώ γύρω του κείτονταν «νεκροί και τραυματῖαι πρόσφυγες (που) ενοσηλεύοντο



υπό των νοσοκόμων μας και της Αγγλίδος  
δεσποινίδος Οσβόρν της Βρετανικής  
Περιθάψεως» από τη μικρή βρετανική  
κοινότητα του νησιού; Ρώτησε «εάν εφονεύθη  
κανείς Άγγλος» και ένιωσε ευτυχής που τα  
θύματα γύρω του ήταν αυτά που ήταν!

## ΠΕΙΡΑΪΚΑ

— Τὸ εἰς τὴν Κέρκυραν κρατηθὲν ἄτιμόπλοιον «Ἰσιμήνη» τοῦ Παληοῦ, ἀπελὲν ἐλεύθερον κατέπλευσε χθὲς εἰς τὸν Πειραιᾶ. Κατὰ τὸν ἀπόπλου ἐπὶ τετράωρον τὸ συνώδευσεν Ἰταλικὸν ἀντιτορπιλικόν. Οἱ δι' αὐτοῦ ἀφικθέντες οὐδὲν σχεδὸν ἐλλειπτομερέσιον ἐνδιαφέρον προσθέτου εἰς τὰ γνωστὰ ἤδη περὶ τῆς κατάληψης τῆς Κερκύρας ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν. Τὰ θύματα ἐκ τοῦ βομβαρδισμοῦ ἀνέρχονται εἰς 16 νεκροὺς καὶ 32 τραυματίας.

— Τὸ παρά τὴν Γουμέντσαν συλληφθὲν καὶ ἐδηγηθὲν εἰς Κέρκυραν ἀτιμόπλοιον «Γεώργιος» τοῦ κ. Ηλ. Χατζηκωνσταντῆ, ἀπελευθερώθην ἐπίσης, καταπλέει σήμερον εἰς τὸν Πειραιᾶ.

— Ἐκ Λέρου κατέπλευσε τὸ ἀτιμόπλοιον «Ἀρκαδία» τοῦ Παντελεόντος. Κατὰ τὰς πληροφορίες τῶν δι' αὐτοῦ ἀφικθέντων, ὁ εἰσπλοῦς καὶ ἔκπλοῦς εἰς τὸν λιμένα Λέρου γίνεται διὰ πλοηγῶν, καθ' ὅσον ἀπεφράχθη οὗτος διὰ τορπιλῶν.

— Τὸ ἀτιμόπλοιον «Ἀθριατικός» τοῦ Παληοῦ, ὑπὸ ἐπιβῆν ἐκράτηθη εἰς τὴν Ρόδον, ἀπεθὲν ἐλεύθερον συνεχίζει εἰς δι' Ἀλεξάνδρειαν ὁρμηλόφου αὐτοῦ.

— Διὰ τῆς «Ἰσιμήνης» ἀφίκετο ὁ Νομάρχης Κερκύρας κ. Εὐριπίδος, ὅστις ἐπὶ τὴν κατάληψιν τῆς νήσου εἶχε κρατηθῆ κατὰ τὸν Ἰταλῶν.

— Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτιμοπλοίου ἀφίκονται καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς Νήσου Ἡστ καὶ ὁ κ. Κένενοι τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς προστασίας τῶν ὀρφανῶν προσφυγοπαίδων.

— Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀφίκονται διὰ τοῦ Ρουμανικοῦ «Αὐτοκράτωρ Τσαρ» οἱ ἔξοι δημοσιογράφοι κ. κ. Σάρλ Ζωβὴ, Ἄγγλος καὶ Λέρ Ρῆ Ἀμερικανός. Σκοπὸς τῆς ἀφίξεως τούτων εἶναι ὅπως παρακολουθήσου ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἑλληνοῦραίου διαμάχης.

Σε ἄλλη στήλη ὑπὸ τον τίτλο «Πειραιϊκά», στο ἴδιο φύλλο, συμπεριλάμβανε πληροφορίες που

προέκυπταν από την άφιξη πλοίων με εκκίνηση την Κέρκυρα, κάνοντας λόγο για 16 νεκρούς και 32 τραυματίες. Με ένα από αυτά είχε φτάσει και ο μετέπειτα πολιτικός «αστέρας» νομάρχης Κέρκυρας Πέτρος Ευριπαίος, που «είχε κρατηθεί αιχμάλωτος υπό των Ιταλών» στη φάση της κατάληψης. Μεταξύ άλλων, είχαν φτάσει με άλλα πλοία από την Κέρκυρα «ο κ. Κένεντι της Επιτροπής επί της προστασίας των ορφανών προσφυγοπαίδων» και από την Κωνσταντινούπολη ξένοι δημοσιογράφοι για την κάλυψη των γεγονότων. Επίσης, είχαν αφιχθεί πλοία από τη Λέρο, όπου είχε καταπλεύσει άλλη ναυτική μοίρα της Ιταλίας για την παγίωση του αμφισβητούμενου ελέγχου της στα Δωδεκάνησα.

Εκείνος ο Κένεντι!

Βρετανός ιατρός ήταν και βρισκόταν στην Κέρκυρα με την ιδιότητα του προέδρου διεθνούς Επιτροπής Προστασίας ξεκληρισμένων γυναικόπαιδων στην Εγγύς Ανατολή, για την παροχή διεθνούς βοήθειας στα προσφυγόπουλα της Κέρκυρας. Εκείνος, όχι ο «άψογος» όπως έχει περάσει στην ιστοριογραφία, Νομάρχης, όχι ο προϊστάμενός του υπουργός, όχι κάποιο μέλος της ήδη ενημερωμένης ηγεσίας της ελληνικής

κυβέρνησης, ήταν που πρώτος, πολλές ώρες πριν κάνει οποιαδήποτε τέτοια κίνηση η Ελλάδα, τηλεγράφησε στην ΚτΕ ενημερώνοντας τον Γενικό Γραμματέα της και καταγγέλλοντας ανήκουστο έγκλημα εις βάρος μικρών παιδιών και του λαού του νησιού. Εκείνος πρώτος διεθνοποίησε με συγκλονιστική καταγγελία το θέμα, καθώς αμέσως ο Γενικός Γραμματέας της ΚτΕ προχώρησε σε κοινοποίηση της καταγγελίας.

Ο Κένεντι μίλησε πρώτος για «κακούργημα».

## Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Ἐκ τῶν λεπτομερεῶς ἀφηγήσεως τῶν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἰσημνή» ἀφειχθέντων ἐπιβατῶν οἱ ἐν Κερκύρα. Ἴταλοι στρατιῶται ἐθραυσαν τὰ γραφεῖα τοῦ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ τῆς Σχολῆς Ἀστυνομίας Πόλεων. Ὁ Ἀγγλος πρόξενος Κερκύρας, μεταθῶς ἐκεῖ διὰ τὴν ἐμποδίσει τῆν διάρρηξιν, ἐξεδιώχθη ὑπὸ Ἴταλοῦ ἀξωματικοῦ.

Ἐπὶ τῶν Ἰταλῶν κατελήφθησαν εἰσέτι τὸ Τελωνεῖον καὶ τὸ Ταμεῖον.

Ἐφ' ἐκάστου ἀναχωροῦντος ἀτόμου ἐκ Κερκύρας ἐπεβλήθη κεφαλικὴ φόρος μιᾶς δραχμῆς.

Ἐξ τὴν παραλίαν ἢ κυκλοφορία πέραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἀπηγορεύθη. Ἐντὺς τῆς πόλεως ἐπιτρέπεται μόνον μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.

Ὁ ναύαρχος Μπελλίνι, ἐφαρμύζων ἀφ' ἐτέρου τὸν στρατιωτικὸν νόμον, ἐκάλεσε διὰ χθεσινῆς του διαταγῆς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ὅπως ἐντὺς 24 ὡρῶν παραδώσουν τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια εἰχον τυχὸν εἰς τὴν κατοχὴν των.

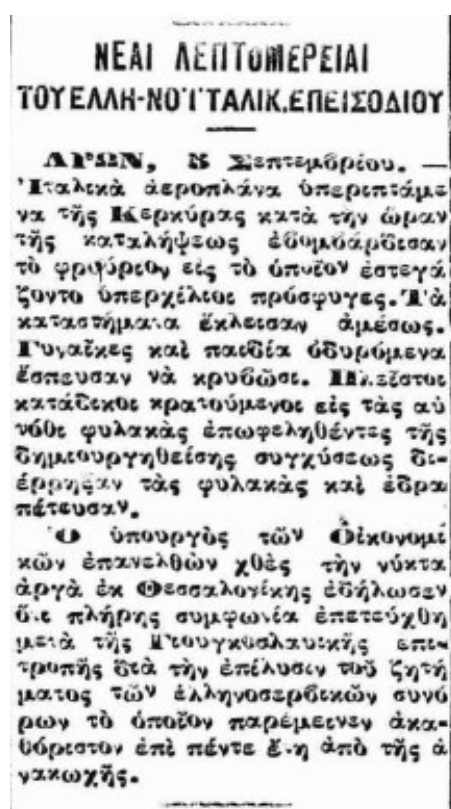
Οἱ ἐπιβάται τῆς «Ἰσημνῆς» ἀφειχθῶνται πέλοψ, ὅτε, ὅταν χθὲς τὴν 4ην μ. μ. διήρχοντο ἐκ Πισξῶν καὶ Ἀντοπάξων δὲν ἀντελήφθησαν νὰ εἶχον κατεληφθῆ αἱ δύο αὐταὶ νῆσοι ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν.

Ἡ «Ἰσημνή» μετὰ ὀλιγόωρον παραμονὴν εἰς τὴν λιμένα τῶν Πιστρῶν, ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν τῆς διὰ Πειραιᾶ.

Ἀκόμη, στο ἴδιο φύλλο, σε θέμα για το ποια ἦταν «Ἡ κατάστασις ἐν Κερκύρα», παρουσίαζε μαρτυρίες ἐπιβατῶν που εἶχαν εγκαταλείψει το νησί, σύμφωνα με τις οποίες: «Ὑπὸ των Ἰταλῶν κατελήφθησαν εἰσέτι το Τελωνεῖον καὶ το Ταμεῖον (...), ἐφ' ἐκάστου ἀναχωροῦντος

ατόμου εκ Κερκύρας επεβλήθη κεφαλικός φόρος μιας δραχμής (...), εις την παραλίαν η κυκλοφορία πέραν της δύσεως απηγορεύθη», ενώ «εντός της πόλεως επιτρέπεται μόνον μέχρι του μεσονυκτίου».

Είχε κηρυχθεί στρατιωτικός νόμος. Ο Ιταλός ναύαρχος Μπελλίνι με διαταγή του είχε καλέσει τους Κερκυραίους «όπως εντός 24 ωρών παραδώσουν τα όπλα, τα οποία έχουν τυχόν εις την κατοχήν των».



Επικαλούμενη ίσως παραπλανητικά πηγές από τη γαλλική Λυών, στις 5 Σεπτεμβρίου η

εφημερίδα ανέφερε, ανάμεσα σε άλλα, εκτιμήσεις ότι το Παλαιό Φρούριο της Κέρκυρας βομβαρδίστηκε, ενώ ήταν φανερό ότι εκεί στεγάζονταν «υπερχίλιοι πρόσφυγες», χωρίς να υπεισέρχεται σε εκτιμήσεις για τη στάση τοπικών αρχών επ' αυτού. Αν και η κυβέρνηση επιζητούσε να «χαμηλώσουν» οι τόνοι, δημοσιεύονταν «Νέαι λεπτομέρειαι του ελληνοϊταλικού επεισοδίου».

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΒΟΥΣΙΣ

ΡΩΜΗ, 3 Σεπτεμβρίου. Ω

Ο άγχιθθα άγχιποχρητής των  
"Εόμας της Νέας Γόρνης" τη  
λεγαίνει ότι η Ιταλία προσέθε-  
ται να κρατήσει την Κέρκυραν  
ως παραγωγική έγγύχων μέ-  
χρις ου η Ελλάς διαλύη τους ό-  
ρους τους περιεχομένους εις το  
τελεσίγραφον του κ. Μουσταλίνα.

Επίσης άγχιώσθη σήμερα ότι η  
Ιταλία προσέθεται να παρουσιάσ-  
την έκτασιν της κατοχής της έκτις  
ου η Ελλάς προσή εις εχθρικήν  
τοιαύτην καλ κατακτήσιν άνηγα-  
κεία και νέα καταπιστοιχά μέ-  
τρα.

Εκ των ΚΕΣΟ άγχιρών της  
φρουράς της Κερκύρας παρ  
τουσθε συνελήφθησαν ενωσ οι λοι-  
ποι δεσποδησαν περιβληθέντες  
πολιτικώς άμφοτέρας και άσυνε-  
χθέντες μετά του ληροσφ πληθου-  
σμοσ της νήσου. Μεταξύ των εε-  
σφασθέντων εδωσ ή στρατιωτι-  
κήσ διοικήσής της νήσου και ή δι-  
οικήσής της φρουράς αυτής.

Αι Ιταλικήσ στρατιωτικώσ άρ-  
μασ συνοδύσαντες ήμασ τη άποδίδουσ  
εις την εκτέλισησ της νήσου και  
τελεσθέντες τη φρουράσ, είν  
σπασμένησ άσφρμάσου, ελ τελευτή-  
σθη, τα άσφραστικά άσφραστικάσ  
και άλλα στρατηγικά σπαστα.

Ο Ιταλικόσ διοικήσήςσ προήλθεν εις  
κωνσταντήσας μετά του νημάρχου  
και του άγχιάρχου δια την διοίκη-  
σιν της νήσου.

Οι Έλληνας στρατιώταισ πειρω-  
σθέντες εις το άσφραστικάσ  
επώσ οι Έλληνας γιορθεσθέντες.  
άσφρασθέντες εις ΕΕΣΕ άσφρασ-  
σθέντες εδεδόθησαν να διασφρα-  
σθέντες δια τουσ Ιταλικούσ. Ο άγ-  
χιώσας πληθυσμόςσ, όστις είν άρ-  
χάσ είνε την Ιταλικήσ στήλησ κατό-  
πληχώςσ καταλήθησ δια ήμασ  
καισ κατόσ την διοικήσινσ του  
πρώτουσ διοικήσισμοσ ήργισσ  
καισ κατόσ καλοσθεσιν εις τήσ δι-  
οικήσ και άσφρασθέντες τα άσφρα-  
στα. Είν είνε κατόσ ή Ι-  
ταλικόσ διοικήσήςσ άσφρασθέντεςσ  
κώσθενσ καισ ήμασ ή γυναικήσ κα-  
τάσ ήμασ άσφρασθέντεςσ τελεσθησθέντες  
καισ άσφρασθέντεςσ.

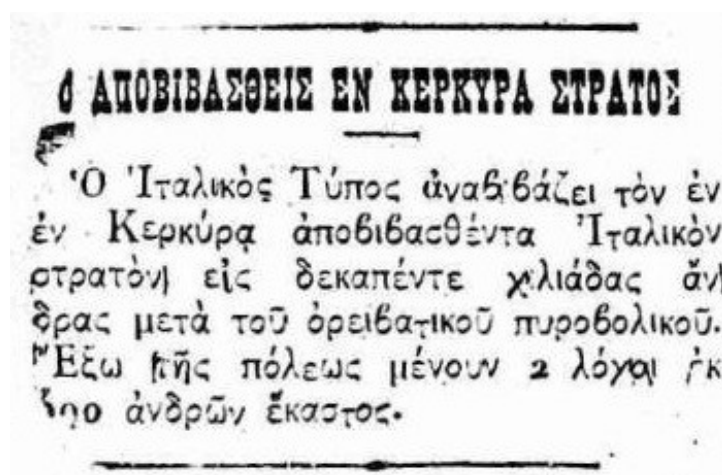


Λογοκρίνονταν ακόμη και αναφορές των «New York Times», στις οποίες επίσης προσέφευγε η εφημερίδα, με επιφύλαξη, δημοσιεύοντας στις 8 του μηνός θέμα με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Η ιταλική άποψις», που ούτε αυτό έμεινε αλώβητο από τη λογοκρισία. Ο ανταποκριτής της αμερικανικής εφημερίδας στη Ρώμη είχε αναφέρει πως στην Κέρκυρα είχαν συλληφθεί 80 στρατιώτες, αλλά οι περισσότεροι «περιβληθέντες πολιτικές αμφιέσεις και αναμιχθέντες μετά του λοιπού πληθυσμού της νήσου» δεν ήταν υπό ιταλικόν έλεγχο, αν και η τοπική Χωροφυλακή φερόταν να είχε «προθύμως δεχθεί» να τελεί υπό ιταλικές διαταγές, ενώ κάτι τέτοιο ήταν υπερβολή.

#### ΣΥΛΛΗΨΙΣ 5 ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

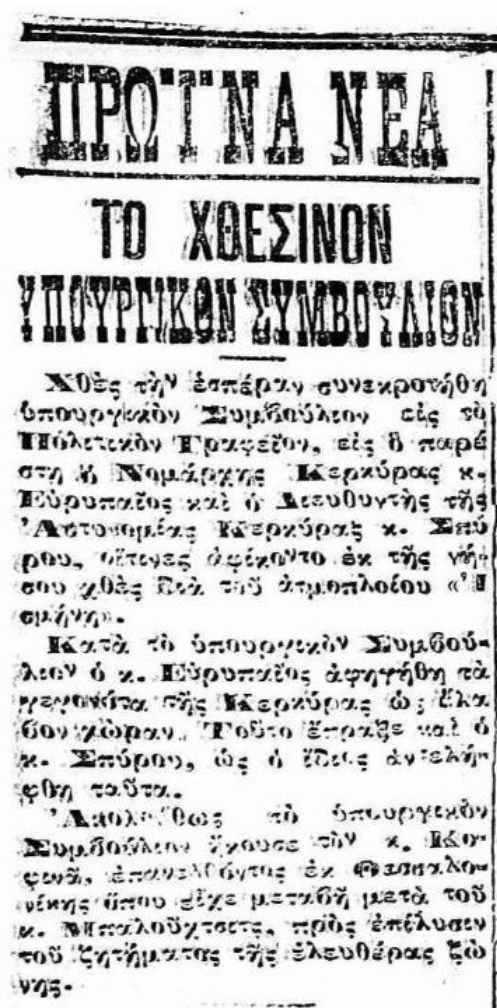
Τὸ «Κοριέρρε ντὲ λὰ Σέρρα» γράφει ὅτι εἰς τὴν Κέρκυραν συν ελήφθησαν πέντε ἀξιωματικοὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς ἀποβιβασθέντες δι' ἀκατίωι ἐξ Ἠπείρου καὶ μεταδρόσαντες ὅτι ἐκεῖ ἐσημειώθησαν στάσεις. Αἱ Ἰταλικάί ἀρχαὶ τοὺς ἔθεσαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν φοβούμεναι ὅτι εἶναι δυνατόν οὗτοι νὰ μεταδώσουν καὶ ἐν τῇ Ἰταλοκρατουμένῃ νήσῳ τὸ μικρόβιον τῶν στάσεων.

Με σκοπό να εξουδετερωθεί «το μικρόβιον των στάσεων εν τη Ιταλοκρατουμένη νήσω», ανέφερε στις 10 Αυγούστου η εφημερίδα, επικαλούμενη την όχι και τόσο φιλομουσολινική τότε ιταλική «Κοριέρε Ντέλα Σέρα», στο νησί είχαν συλληφθεί πέντε αξιωματικοί της Ελληνικής Χωροφυλακής, με την κατηγορία πως ήθελαν να «μεταδώσουν» στάσεις που είχαν ξεσπάσει στην Ήπειρο. «Σύλληψις 5 αξιωματικών», τιτλοφορούσε το σχετικό θέμα της, ενώ άλλες εφημερίδες, με «άνωθεν» παροτρύνσεις, καλλιεργούσαν την εντύπωση πως όλα πια κυλούσαν ειρηνικά στο νησί, ώστε να μην «διασαλευθή η τάξις» ανά την Ελλάδα.



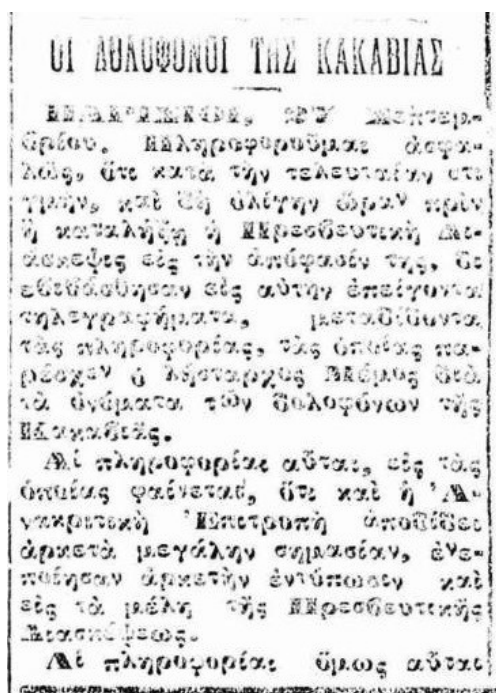
Σε διπλανή στήλη, σε θέμα με τίτλο «Ο αποβιβασθείς εν Κερκύρα στρατός», επικαλούμενη τον ιταλικό Τύπο πληροφορούσε

πως για την εξασφάλιση του ελέγχου της Κέρκυρας η κατοχική δύναμη είχε αυξηθεί και είχε ανέλθει, ενδεχομένως, σε δεκαπέντε χιλιάδες. Λόχοι των Ιταλών απλώνονταν και στην ύπαιθρο του νησιού.



Στο μέτρο του δυνατού, κάτω από τους περιορισμούς που ἴσχυαν, μετέδιδε εὔστοχα ὅλα τα πολιτικά - κυβερνητικά νέα.

Στις 4 Σεπτεμβρίου, σε θέμα με τον τίτλο «Το χθεσινόν υπουργικόν συμβούλιον», έκανε λόγο για συνεδρίασή του με τη συμμετοχή του νομάρχη Κέρκυρας Πέτρου Ευριπαίου και του αστυνομικού διευθυντή της Ιωάννη Σπύρου.



Δεν έπαυσε σε όλη τη διάρκεια της κρίσης να μεταδίδει και πληροφορίες σχετικά με τη δολοφονία του Τελλίνι και της τετραμελούς ακολουθίας του στις 27 Αυγούστου, σε σημείο κοντά στην Κακαβιά μέσα στα ελληνικά σύνορα, «εντός του δρόμου Ιωαννίνων - Αγίων Σαράντα», κατά πως έλεγε αρχικώς η κυβέρνηση.

Όπως εκείνες που αφορούσαν κατάθεση γνωστού λήσταρχου της ηπειρωτικής περιοχής με το απαντώμενο ευρέως και στην κεντρική Κέρκυρα επίθετο Μέμος, μολονότι ήταν αναπόδεικτα όσα ο - «γιγαντόσωμος κουρελοντυμένος γενειοφόρος» όπως χαρακτηρίστηκε αργότερα - κακοποιός Κώτσο(ς) Μέμο(ς) κατέθεσε για τους Αλβανούς, όπως υποστήριζε, δολοφόνους, ζητώντας ως αντάλλαγμα αμνηστία για δέκα και πλέον φόνους και δεκάδες άλλα αδικήματα. Υποστήριζε πως αλβανικές αστυνομικές αρχές του είχαν αναθέσει να δολοφονήσει τον Ιταλό, αλλά αγνοούσε πώς και από ποιούς συνέβη ο φόνος. Κατέθεσε και στη διεθνή ανακριτική επιτροπή. Τα ίχνη του μετά «χάθηκαν». Έμεινε άγνωστη και η εθνικότητά του.

Δεν απέδωσαν ούτε έρευνες που αφορούσαν τους δικάσιμους για άσχετα με την υπόθεση αδικήματα και εκτελεσμένους στην Κέρκυρα την ίδια περίοδο περιβόητους ληστές Ρετζαίους, τους οποίους είχε «ανακρίνει» και ο Μητροπολίτης Κέρκυρας και μετέπειτα Οικουμενικός Πατριάρχης στην Κωνσταντινούπολη, σχετικά νέος ακόμη τότε, Αθηναγόρας.

Κατηγορήθηκαν από τη Βρετανία για «ολιγωρία» στις έρευνες οι ελληνικές αστυνομικές αρχές, ενώ σε νευραλγικές θέσεις τους είχαν τοποθετηθεί Βρετανοί, σταλμένοι για «εκπαιδευτικούς λόγους» από την ίδια, με επικεφαλής τον George Read, τον οποίο ο υπουργός Εσωτερικών Γ. Παπανδρέου είχε στείλει στην Κακαβιά και πριν εκείνος φτάσει τον γύρισε πίσω, προφανώς φοβούμενος βρετανικές ραδιουργίες.

Στην ίδια διεθνή επιτροπή, που είχε φτάσει στο λιμάνι των Αγίων Σαράντα ατμοπλοϊκώς, κατέθεσε και ο Ιθακήσιος συνταγματάρχης και στη συνέχεια διοικητής της Ελληνικής Χωροφυλακής και πολιτικός Δημοσθένης Φλωριάς, συγγενής της γνωστής κερκυραϊκής οικογένειας καλλιτεχνών. Όπως και ο κεφαλονίτικης καταγωγής αντιεισαγγελέας του Αρείου Πάγου Γεώργιος Χοϊδάς.

Μαζί και ο «βασικός ύποπτος», κατά τους Ιταλούς, επικεφαλής της ελληνικής αποστολής στην επιτροπή χάραξης των συνόρων αντισυνταγματάρχης και κατόπιν πολιτικός Δημήτριος Νότη Μπότσαρης της φημισμένης σουλιώτικης οικογένειας του - παντρεμένου στο νησί - Μάρκου Μπότσαρη, συγγενείς του οποίου, όπως και του «ύποπτου»

αντισυνταγματάρχη, είχαν γεννηθεί και ζήσει στην Κέρκυρα.

Είχε δολοφονηθεί ο Tellini μία ημέρα πριν αναχωρήσει για την Κέρκυρα, με σκοπό τη μετεγκατάσταση της έδρας της διεθνούς Επιτροπής, κατόπιν αιτήματός του, από τα Ιωάννινα στο νησί.

Αν και δεν το στοιχειοθέτησε, ενώ και είχε πρόσβαση σε κάθε είδους πηγές και δεν έκανε κρίσεις αστήρικτες, ο Δαφνής έγραψε χωρίς επιφυλάξεις πως ήταν «έργον των Ιταλών» ο σχεδιασμός της δολοφονίας του - θεωρούμενου αντιφασίστα, παρεμπιπτόντως - Τελλίνι και της τετραμελούς συνοδείας του, ανεξαρτήτως του ποιοι, ποιας εθνικότητας και για ποιους λόγους συνέπραξαν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ  
Η ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΕΣΒΕΥΤΙΚΗΝ;

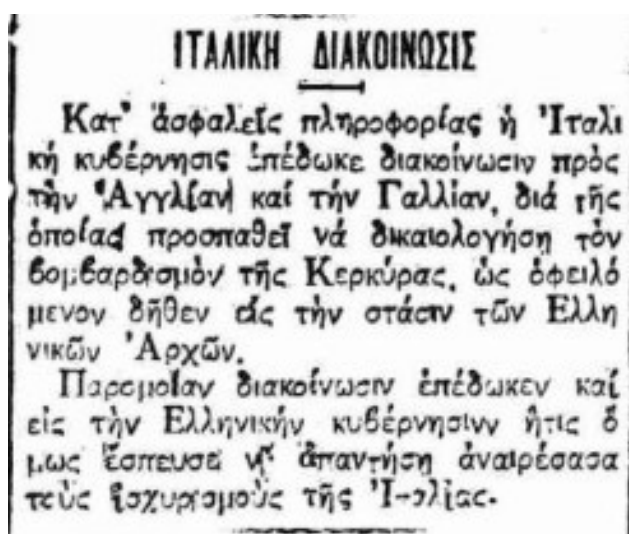
**ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 4 Σ)βρίου.**—

Ο ἀνακύβια ἀντακουστικὸς τῶν «Ἐτάμων τῆς Ν. Ἑυρώπης» τῆλε γράφει ὅτι παρατηρεῖται διαφωνία μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀγγέλων περὶ τοῦ ἐν τῷ ἐλληνοῦρατικῶν ζήτημα θέον νὰ παραπεμφθῆ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν ἢ εἰς τὴν Ἡρεσθευτικὴν Διάσκεψιν. Οὗ κόμης Ἰσὺ ἐξ ἄλλου ἐπειθὴ ἀντιπροσωπεύει τὴν Ἑκπαινεὶαν τῶν Ἑθνῶν ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἡρεσθευτικὴν Διάσκεψιν ὅν θύναται νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ἐν καὶ ἡ ψήφος αὐτοῦ ὡς ἐπρόθετον ἢ εἴχεν ἀποφασιστικὴν σημασίαν. Ἡ κατάστασις παραμένει ἀθεοθάλα, διεπιμένον ὅτι αἱ Ἑνωμέναι Ἐθνοὶ εἶναι ὅν προκρίνεται νὰ ἐκφέρουν ἐν προκείμενῳ γνώμην ὡς καὶ ἡ Ἑταλία ὡς τὸ ἕτερον τῶν ἀντιθέτων μερῶν. Μέχρι τῆς ἀψφωσ πάντως ἀδηγιῶν ἀντιμένεται ὅτι ἡ ἀντιπροσώπου τῆς Ἑκπαινεὶας ὡς συμβαίνου ἄλλως τε

Αναδείκνυε η εφημερίδα του ΣΕΚΕ τις ραδιουργίες των «Μεγάλων» και τη μεθόδευσή τους για τον προς όφελος των Ιταλών φασιστών εγκλωβισμό του θέματος στην πλήρως ελεγχόμενη από αυτούς «Πρεσβευτική Διάσκεψη», αν και φυσικά αγνοούσε τότε τα συντριπτικά στοιχεία που εισέφερε τέσσερις δεκαετίες μετά ο Καναδός πανεπιστημιακός James Barros για την «εν λευκώ» συγκατάθεση που έδωσαν η Βρετανία και η Γαλλία στην Ιταλία να επιβάλει τους κτηνώδεις όρους της στην Ελλάδα, υποσχόμενες διπλωματική και πολιτική «κάλυψη».



«Εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν ἢ εἰς τὴν Πρεσβευτικὴν;» τιτλοφοροῦσε στὶς 5 Σεπτεμβρίου σχετικὸ θέμα τῆς, με πηγὴ τὸ Παρίσι, ὅπου ἔδρευε ἡ δεύτερη. Ὁ τοποθετημένος ὡς εκπρόσωπος τῆς Ἰαπωνίας «διακοσμητικὸς» πρόεδρος τῆς «Πρεσβευτικῆς Διάσκεψης» δεσμευόταν, ὅπως ἐξηγοῦσε τὸ δημοσίευμα, ὅτι «δεν δύναται νὰ ἐκφέρῃ γνώμη». Ὅσο γιὰ τὶς ΗΠΑ, μολονότι εἶχαν δικαίωμα παρέμβασης, εἶχαν κάνει γνωστὸ πως «αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι δὲν πρόκειται ἐν προκειμένῳ νὰ ἐκφέρουν γνώμην»!



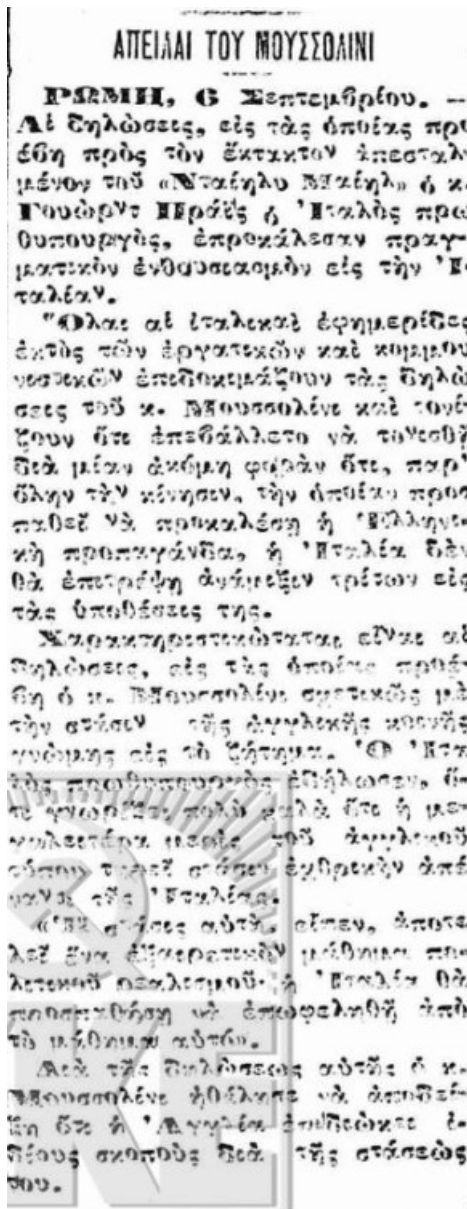
Ἡ εφημερίδα διατύπωνε ξεκάθαρες θέσεις στὸν πολιτικὸ στίβο καὶ τὴν περίοδο που ἡ κυβέρνησις, κατὰ τὴν πρώτη φάση τοῦ θέματος, διατύπωνε αντιρρήσεις.

Στις 6 Σεπτεμβρίου, σε θέμα με τον τίτλο «Ιταλική διακοίνωσις» σχετικά με νέα απαράδεκτη διακοίνωση του Μουσολίνι, σημείωνε για την κυβέρνηση ότι «έσπευσε ν' απαντήσει αναιρέσασα τους ισχυρισμούς της Ιταλίας», όπως ήταν τότε και η αλήθεια.



Την ίδια μέρα, με πηγή το Βερολίνο, σε θέμα με τον τίτλο «Ο Μουσσολίνι θα κρατήσει την Κέρκυραν», αναδείκνυε το «διπλό παιχνίδι» του ιταλικού φασισμού. Σε συνέντευξή του σε βρετανική εφημερίδα, ο επικεφαλής του, ενώ συναρτούσε την αποχώρησή του από το νησί με την ταπείνωση της Ελλάδας και το κρατούσε ως «ενέχυρο», συγχρόνως δήλωνε πως η

Κέρκυρα «άλλως τε προ τετρακοσίων ήδη ετών ανήκεν εις την Ενετίαν»!



Σε διπλανή στήλη, σε θέμα με τίτλο «Απειλαί του Μουσσολίνι», για την κατάσταση «ενθουσιασμού» στην Ιταλία, όπως λεγόταν, από τη σχετική συνέντευξή του, σημείωνε: «Ὅλαι αι ιταλικάι εφημερίδες εκτός των

εργατικών και κομμουνιστικών επιδοκιμάζουν  
τας δηλώσεις».

Ο φασιστικός ιταλικός Τύπος απαιτούσε ήδη,  
από την 1η Σεπτεμβρίου, την άσκηση  
περαιτέρω διώξεων κατά των κομμουνιστών και  
του Τύπου τους για τη στάση τους, καθώς  
υποστήριζαν, μεταξύ άλλων, πως είχε  
«σκηνοθετηθεί» από τον Μουσολίνι και το  
επιτελείο του το αιτιολογικό της επίθεσης στην  
Κέρκυρα.

## ΤΑ ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ

**ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΙ, 12 Σεπτεμβρίου.**

«Ο αρχισυντάκτης τοῦ «Μικτὸν» κ. Σωερθὲν μεταδίθει ἐκ Ρώμης, ὅπου εὐρίσκειται, συνέντευξιν, ἣν ἔλαθε μετὰ τοῦ κ. Μιουσσολίνι.

«Ο κ. Μιουσσολίνι παρετήρησεν, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Ἰταλίας ἀποβουλή τῆς διεκκένωσης τῆς Ἑπρεσθευτικῆς ἑξ. συνεπάγεται καὶ ἀναγκαστικὴν τῆς ἀρροθιότητος τῆς ἑκονωνίας ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως τῆς Ρώμης καὶ ἐπέμειν εἰς τὴν ἐλλογικὴν ἀποκλήν διαφορῶν.

«Ἐπὶ πλέον ὁ Μιουσσολίνι ἀνεκένωσεν ὅτι ἡ Ἰταλία ἀφίλει ν' ἀναγκασθῆ τὸς ἐνόχους τοῦ ἀγγλῆματος τῆς ἑκονομικῆς μέχρη τῆς 12 τῆς Σεπτεμβρίου, συμφώνως πρὸς τὴν ἑπρεσθευτικὴν διεκκένωσιν καὶ ὅτι ἐν ἀντιθέτῳ περιπτώσει ἡ Ἰταλία οὐδέποτε ὀκ θεωρήσει ἐκαυτὴν ἑκονομικὴν καὶ ἀνεπαῖς ἑξ. ὀκ ἐκκένωση τὴν ἑκόνουρον.

«Ἐὶ τὸ «Μικτὸν» παρετήρησεν ὅτι ἡ περιπέσει ὅπου διατρέχθη ὁ φόβος τοῦ Ἰταλῶν εἶνε μικρῆς ἐκπέσεως καὶ ὅτι συνεπῶς ἡ Ἰταλία ἀναγκαστικὴ ὀκ ἀναγκασθῆ τὸς ἐνόχους τοῦ ἀγγλῆματος.

Στις 12 Σεπτεμβρίου η εφημερίδα έκανε λόγο για «τα παραληρήματα του Μουσσολίνι», καθώς αυτός είχε εξασφαλίσει τον πιο βολικό για τα συμφέροντα του ιδίου και των συμμάχων του παραγκωνισμό της ΚτΕ, όπου δεν μπορούσε να προεξοφληθεί η στάση δεκάδων «μικρών» χωρών και διευκολυνόταν η ένταση του διεθνούς σάλου.

# ΟΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ ΚΑΙ Η ΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟ ΙΤΑΛΟΕΛΛΗΝ. ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

ΓΕΝΕΥΗ, Σεπτέμβριος (Ιδιαίτερα ἀντιπόκρισις) - Ἡ Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν καὶ ἡ Πρεσβευτικὴ Διάσκεψις εὐρέως ὄψαν πράγματι ἀμφότεραι εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν. Ἦσαν υποχρεωμέναι νὰ εἴπουν τὴν γνώμην των διὰ μίαν ρῆξιν ἣν ὁποῖαν ἦτο ἀδύνατον νὰ κανονίσουν.

Ἡ Ἑλλὰς ἐζήτηε ὅπως τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος ἀναλάβῃ ἡ Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν, ὑπολογίζουσα ἐπὶ τῶν μικρῶν δυνάμεων αἱ ὁποῖαι ἀντιπροσωπεύονται εἰς αὐτὴν διὰ τὴν ἀποκρούσιν τὴν Ἰταλίαν. Ἄφ' ἑτέρου καὶ ἡ Ἀγγλία, ἀντίζηλος τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Μεσόγειον εἶχε λόγους νὰ προτιμᾷ τὴν διατησίαν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν, ὑπολογίζουσα καὶ αὐτὴ ὅτι τὰ μικρὰ κράτη θὰ ἐκηρύσσον τὸ κατὰ τῆς Ἰταλίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἰταλία ἔχουσα ἐπὶ τὴν ἑξῆς εἰς τὴν Διάσκεψιν τῶν Πρεσβευτῶν ἔπει ἀντιπροσωπεύονται μόνον οἱ Σιμιαννοὶ θὰ ἔχη προφανῶς τὴν πλειοψηφίαν, δὲν ἔπαυσε νὰ διακηρύσσῃ ἀνεκμαθῶν τὴν ἀναρμοδιότητα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν.

Ἡ Γαλλία ἀπέκλινεν ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπέσθη ὑπὲρ τῆς ἀναθέσεως τοῦ ζητήματος εἰς τὴν Πρεσβευτικὴν διάσκεψιν. Πράγματι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν νὰ τῆς ἔλθῃ εἰς τὰς διλήψεις τῆς Μικρῆς Ἀντάντ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν, ἀέθουσα αὐτὰς νὰ ἐννοήσουν τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διατρέχουσι εἰς τὸ μέλλον, ἂν ἀναγνωρισθῇ ὡς νόμιμος ἡ ἐπιδρομὴ τοῦ Μουσολίνι εἰς τὴν Κερκυραν. Ἐξ ἄλλου ἡ Γαλλία ἔχει καθὼς συνήθεον νὰ πανθῇ μὲ τὰ μέτρα τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ ζήτημα τῆς Κερκυρας, διὰ τὴν ἔχῃ μαζὺ τῆς εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Ροῦμῆ.

Τὴν ἐπόμενη μέρα, ἐνῶ - μόνη μεταξὺ των ἑλληνικῶν εφημερίδων - συνέχιζε νὰ

αναδεικνύει τον αναντικατάστατο ρόλο της διεθνούς λαϊκής αλληλεγγύης, προσπαθώντας χωρίς αυταπάτες να αναδείξει κάθε ωφέλιμη διάσταση, είχε παρουσιάσει θέμα με τον τίτλο «Ο ιμπεριαλισμός του Μουσολίνι και η θέση των μικρών κρατών περί το ιταλοελληνικόν επεισόδιον», εισηγούμενη την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων.

## Η ΑΜΥΝΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Εἰς ἀπέλλαγμα τῆς μουσολυφίου βαρβαρότητος, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μικρῶν κρατῶν ἐν Γενεύῃ, ἔδωσαν μίαν μικρὴν ἀπάντησιν. Ἀπεπιάκουν τὸν Ἰταλὸν Σιαλόγα ἀπὸ τῆν προεδρείαν μὴ ὡς ἐπιτροπῆς καὶ τὸν ἀντεκατέστησαν διὰ τοῦ Εἰβητοῦ ἀντιπροσώπου Μόττα.

Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ ἔχει πολὺ σαφῆ σημασίαν. Δεικνύει τὴν ἀνησυχίαν τῶν μικρῶν κρατῶν πρὸ τῆς βίας τῶν μεγάλων.

Εὐνοηκόμενα πρὸ τῶν ἀνταγωνιστικῶν ὑπερσολισμῶν, τὰ μικρὰ κράτη, μόνον φαινομενικῶς διατηροῦν τὴν ἐλευθερίαν των καὶ εἴτε φιλικὰ, εἴτε ἐχθρικά πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς γείτονάς των, δὲν γινώσκουσι πρὸς τὴν ἀσφάλειαν. Ἐπινοοῦνται πάντοτε ὄργανα γενικωτέων πολιτικῶν βλέψεων αἱ ὁποῖαι δὲν λαμβάνουν κοινῶν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Ὁ πόλεμος τῆς δικασιότητος ἔπρεπε νὰ μεταβῆ τὴν κατὰστασιν αὐτὴν. Θὰ ἐδικαιώθη μίαν Εὐρωπαίαν ἐλευθεσίαν εἰς τὴν ἀπείαν κάθε λαοῦ θὰ εἶνε τὴν πείπονται θέμια του καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀσπασθῆ ἐντὸς ἀπολύτου ἐλευθερίας. Εἰς τὴν πραγματικότητι δὲμως ἡ συνθήκη τῶν Βρυξελλῶν κατέστησε δυσκόλως ἐπὶ τοῦ ἐθνίου τῶν μικρῶν ἐθνῶν.

Ἐβελωκενικῶς ἔπαυσε ἡ ἐλευθερίαν τὴν Εὐρωπαίαν. Ἡ κεφαλαρχικὴ δὲ πολιτικὴ τῆς προσηλωτικῆς περιόδου εἶνε φανερὰ ἀνίκανος νὰ λύσῃ τὸ Ἀνατολικὸν ἐπίσημον. Ἡ εὐρώπη θὲν ἐβελωκενικῶς πρὸς μεταβολῆν των μικρῶν κρατῶν τῆς Βαλκανίας, ὡς οὐδὲ ἀπὸ ἀποκαταστάσεως ἀπορρίπτει καμφορὰν βλάπτει τὴν ἰσχυροῦς ἀπὸ τοῦ πόντου διαρκῶς ἀντιμετώπιστος πρὸς ἄλλοιους.

Οἱ ἀποκαταστάσεις ἀπορρίπτουν τὴν ἐλευθερίαν μὴν Βαλκανίας ἀπορρίπτουν εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῶν κρατῶν. Ἡ ἐλευθερία ἡ ἀσφάλεια ἐν εὐρώπῃ. Ἡ ἐλευθερία ἡ ἀσφάλεια ἐν εὐρώπῃ.

Σήμερον, δι' ἐλευθερίαν τὴν Εὐρωπαίαν ἐπὶ ἐλευθερίαν ἐπὶ ἀσφάλειαν ἀσφάλεια. Ἡ ἀσφάλεια κατέστησε δὲμως ἡ ἐλευθερίαν πρὸς τὴν νὰ ἐκλιθεῖσιν οἱ ἀσπαστικοὶ ὑπερσολισμοί. Λόγιον ἐν ὅ Γερμανικῶς ὑπερσολισμὸς ἐξήφανθη πρὸς τὸ παρὸν. ὑπάρχουν ἀκόμη μερικοὶ ἄλλοι.



Σε διπλανή στήλη, με συναφές θέμα τιτλοφορούμενο «Η άμυνα των μικρών κρατών», επισήμαινε ορισμένες επιτυχίες στο επίπεδο της ΚΤΕ, όπου, μεταξύ άλλων, οι σκανδιναβικές χώρες, καθώς λέμε, είχαν «σηκώσει μπαϊράκι», αφού σε διάφορες χώρες, πέραν άλλων λόγων, οι τοπικές αστικές τάξεις δυσφορούσαν έντονα για το δυσμενές κλίμα στις διεθνείς σχέσεις. Υπήρχαν τελείως αναξιοποίητα από τις ελληνικές κυβερνητικές αρχές γεγονότα, που πιστοποιούσαν «ανησυχία των μικρών κρατών προ της βίας των μεγάλων».

«Ευρισκόμενα προ των ανταγωνιζομένων ιμπεριαλισμών», υποστήριζε, «τα μικρά κράτη μόνον φαινομενικώς διατηρούν την ελευθερίαν των και είτε φιλικά είτε εχθρικά προς τους ισχυρούς γείτονάς των, δεν γνωρίζουν ποτέ την ασφάλειαν. Γίνονται πάντοτε όργανα γενικωτέρων πολιτικών βλέψεων, αι οποίαι δεν λαμβάνουν καθόλου υπ' όψιν την ανεξαρτησίαν των».

Με αναφορές στον ρόλο και τη δύναμη των λαών σημείωνε πως συνυφασμένος με τη ριζική μεταβολή μιας τέτοιας κατάστασης είναι «ο πόλεμος της δικαιοσύνης», που

τελεσφορώντας «θα εδημιούργει μίαν Ευρώπην ελευθέραν, εις την οποίαν κάθε λαός θα είχεν την πρέπουσαν θέσιν του και θα ηδύνατο να αναπτυχθεί εντός απολύτου ελευθερίας».

## Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΟΣ

Ο υπό των Ιμπεριαλιστών της Ευρώπης εφόσον μετά την λήξιν του πρώτου παγκόσμιου πολέμου καθ' ἑκάστην γίνεται πλέον καταφανής. Ἡ διεξαγομένη πάλη μεταξύ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀφ' ἑνός καὶ τοῦ Γαλλοαμερικανοῦ ἀφ' ἑτέρου κεφαλαίου λαμβάνει ὁρισμένα κρισημοτέραν τρεπὴν.

Ἡ ἀσθενεία τοῦ κρατικοῦ Τόλλιν μετά τῆς ἀποτυχίας του ἡ δημιουργία αὐτοῦ τὸ γνωστὸν Ἑλληνοϊταλικὸν ἐπιπέδον καὶ περικλήματα τῆς κατάληψιν τῆς Κερκύρας ὑπὸ τοῦ Φασιστικοῦ σκόλου, ἔδεικν ἀπόρριψιν εἰς τὸν Μουσσολίνι νὰ ἀπάτησθῃ σοβαρὰν πρόκλησιν πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἡγουμένη τοῦ ἀπὸ πάλου πρὸς τὸ Ἀγγλο-ἑλληνικὸν ἐν Ἑὺρώπῃ στρατόπεδον.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς Κερκύρας κλείουσα τὴν ποσὸν τοῦ Τραπεζοῦ ἐμπέδισεν τὴν θαλασσίαν ἐπικοινωνίαν μεταξύ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ εὐρανοῦ αὐτῆς τῆς Μικρῆς Ἀσίας, ἀποτελεῖ ἐπίσης κίνησιν πλῆγμα κατὰ τῆς Σερβίας τῆς ἐπὶ τὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ παρὰ

λίαν μένον εἰς τὸ τέλος τῶν Ἰταλικῶν τηλεβόλων, εἶσον ἄρα τὴν Ἑλλάδα ἂν εἶναι ἐπιβεβαίωσι εἰς τὸ Φασιστὰ δὲν ὀφείλει νὰ καταλείβῃ τὴν Κερκύραν ἢ καὶ ἄλλα ἐδάφη τὰ ὅποια τυχόν θὰ καταλάβουσι, εἴμη μόνον διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν ὄρων τῆς Ἰταλικῆς νότας ἀλλὰ ἑσπερατικῶς τὴν κατοχὴν τῆς μετὰ διαφόρους ἄλλας προτάσεις. Διὰ τὴν Ἑλλάδα παρὰ τὸ Ἀντικαταστατικὸν ζήτημα δημιουργεῖται καὶ τὸ Κερκυραϊκὸν ἢ καὶ Ἑπανεὺστικόν.

Διὰ τῆς ἀποδοχῆς ἐπίσης Ἰταλικῶν ἀνημέτων εἰς τὴν Ταγγέρην πᾶν ἀδύνατον ἐπιγείουσι ἢ μᾶλλον ὑπεβολῇ τῆς Ἀγγλίας, ἀποστέλλεται πᾶσα πιθανότης κατὰ τὴν ἑλληνικὴν οὐσίαν ὑπὸ τῶν Γάλλων τοῦ Μικρῆς, οἵτινες ἐσπερῶν πῶς ἐξήσθεν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κερκυραϊκῆς πύλης. Ἀποστέλλεται ἢ ἐν τῇ Ταγγέρῃ δημοσιονομικῶς Γαλλικῆς ναυτικῆς ἐξέλιξις ἢ τις θὰ ἡδύνατο εἰς ὑποδοχῆς καὶ ἀπορρίψιν μεγάλου ποσοσθέντος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν εἰς τοῦ Γιβραλτῆρος τῆς Ἀγγλικῆς ναυτικῆς ἀντικειμένου παύσιμα τὸ ὅπεσον θὰ καθίσταται τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τὸν κόπον τῆς Μικροῦ καὶ θὰ διέκοπῃ τὴν ταχέαν ἐπικοινωνίαν τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν Ἰταλίαν.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς Κερκύρας κλείουσα τὴν ποσὸν τοῦ Τραπεζοῦ ἐμπέδισεν τὴν θαλασσίαν ἐπικοινωνίαν μεταξύ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ εὐρανοῦ αὐτῆς τῆς Μικρῆς Ἀσίας, ἀποτελεῖ ἐπίσης κίνησιν πλῆγμα κατὰ τῆς Σερβίας τῆς ἐπὶ τὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ παρὰ

Δύο ἡμέρας ἀστικῶν κρατῶν ἐπιλεγμέ

Εξαρχῆς, ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα, ὁπότε ἡ ὡς ἕναν αξιοσημεῖωτο βαθμὸ εὐνοϊκὰ διακεῖμενη πρὸς τὸν ἰταλικὸ φασισμό ἑλληνικὴ ἰθύνουσα

τάξη και η κυρίαρχη βενιζελική πολιτική πλευρά της συσκότιζαν τον χαρακτήρα της επίθεσης και αγιοποιούσαν τον ρόλο της Βρετανίας, η εφημερίδα του ΣΕΚΕ, με καίρια κείμενα, δεν παρέλειπε να εστιάζει και στην αναζήτηση των εξελισσόμενων βαθύτερων ιμπεριαλιστικών στρατηγικών σχεδιασμών στην περιοχή μας.

Έθιγε και τον πραγματικό και πρωτίστως οικονομικό χαρακτήρα του ιμπεριαλισμού των Μεγάλων καπιταλιστικών Δυνάμεων, ως εγγενούς στοιχείου των κοινωνικοπολιτικών καθεστώτων τους.

Συγχρόνως, επιχειρούσε να ξετυλίξει το «κουβάρι» της έντασης των μεταξύ τους ανταγωνισμών για την καταλήστευση των λαών των Βαλκανίων, της Αδριατικής και της Μεσογείου, που κατέληγαν σε εύθραυστα «μέτωπα» και άξονες, με στόχο την πρωτοκαθεδρία σε διεθνή κλίμακα.

Επισήμαινε στις 2 Σεπτεμβρίου, μεταξύ άλλων, σε θέμα της για τις συνθήκες στην Ευρώπη με τίτλο «Η σημασία του ιταλικού πραξικοπήματος», που ήταν «κομμένο» κατά το ήμισυ από τη λογοκρισία: «Η διεξαγομένη πάλη μεταξύ του Αγγλικού αφ' ενός και του Γαλλοαμερικανικού κεφαλαίου αφ' ετέρου

λαμβάνει οσημέραι κρισιμωτέραν τροπήν. Η δολοφονία του στρατηγού Τελλίνι (...) έδωκεν αφορμήν εις τον Μουσσολίνι να αποπειραθή σοβαράν πρόκλησιν προς την Γαλλίαν, ηγουμένη του αντιπάλου προς το Αγγλοϊταλικόν εν Ευρώπη στρατόπεδον (...) Η κατάληψις της Κερκύρας (...) εμποδίζει την θαλασσίαν επικοινωνίαν μεταξύ της Γαλλίας και του οργάνου αυτής της Μικράς Αντάντ, αποτελεί επίσης (...) πλήγμα κατά της Σερβίας της οποίας τα εν τη Αδριατική παράλια μένουσιν εις το έλεος των Ιταλικών τηλεβόλων (...) Δια την Ελλάδα παρά το Δωδεκανησιακόν ζήτημα δημιουργείται και το Κερκυραϊκόν ή και Επτανησιακόν (...) Δύο ομάδες αστικών κρατών οπλισμέναι μέχρις οδόντων (...) Οι προλετάριοι όλου του κόσμου θα δεχθώσι να αλληλοσφαγούν άλλην μίαν φοράν δια τα συμφέροντα των εκμεταλλευτών των;».



Θα πέρασαν πέντε δεκαετίες μέχρι να τεκμηριωθούν πλήρως εκείνες οι εκτιμήσεις για ευρύτερους σκοπούς που κυρίως εξυπηρετούσε η κίνηση του Μουσολίνι. Στη Ρώμη, το 1974, ο πιο πάνω εικονιζόμενος Ιταλός ιστορικός Matteo Pizzigallo έφερε στο φως επίσημο έγγραφο του ιταλικού υπουργείου Ναυτικών, με το οποίο ο ναύαρχος Εμίλιο Σολάρι την 1η Αυγούστου 1923, είκοσι έξι μέρες πριν τη δολοφονία Τελλίνι, διατασσόταν να «συνεχίσει την προετοιμασία κατάληψης της Κέρκυρας». Επρόκειτο για στοιχείο που λίγα χρόνια νωρίτερα είχε απλώς υπαινιχθεί ο Carlo Sforza, υπουργός Εξωτερικών της Ιταλίας πριν και μετά την περίοδο Μουσολίνι.

Έκανε σαφές η εφημερίδα του ΣΕΚΕ ότι καθώς «σήκωνε κεφάλι» ο ιταλικός φασισμός, για την τιθάσευση του βαλλόμενου ατηνώς πια ισχυρού ιταλικού εργατικού κινήματος, τα ιμπεριαλιστικά μπλοκ και οι μηχανορραφίες τους στη «γειτονιά» μας αναδιαμορφώνονταν και ένας νέος Παγκόσμιος Πόλεμος ήδη κυοφορούταν. Προεξοφλούσε την παγίωση των βλέψεων της Ιταλίας για την Κέρκυρα και τα κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας μας στην περιοχή μας.

Στις μέρες μας το εν λόγω κόμμα, σε σχετικό συλλογικό τόμο με τον τίτλο «Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ 1918-1939», που εξέδωσε ο εκδοτικός του οίκος «Σύγχρονη Εποχή» το 2018, αναφέρει για την κατάληψη της Κέρκυρας το 1923: «Η Κέρκυρα βομβαρδίστηκε ως αντίποινα για τη δολοφονία του στρατηγού Τελίνι, αντιπροσώπου της Ιταλίας στη διεθνή επιτροπή χάραξης των ελληνοαλβανικών συνόρων. Η Ιταλία θεωρούνταν τότε προστάτιδα δύναμη της Αλβανίας και ο Τελίνι είχε έρθει σε σύγκρουση με τους Έλληνες συναδέλφους του. Η δολοφονία του μάλλον αποτέλεσε προβοκάτσια που έδωσε τη δυνατότητα στο Μουσολίνι να προβάλει τις διεκδικήσεις του στην Αδριατική και ευρύτερα στη Μεσόγειο και να δηλώσει έμπρακτα τη διαφωνία του με την Κοινωνία των Εθνών και τις αποφάσεις της». Ακόμη, παραπέμπει για περισσότερα στοιχεία σχετικά με την υπόθεση στο κορυφαίο έργο του ιστορικού Γιάννη Κορδάτου «Μεγάλη Ιστορία της Ελλάδος».

Ο τότε επικεφαλής του «Ριζοσπάστη» έγραψε σαφώς εκεί, μεταξύ άλλων, πως ο Τελίνι δρούσε και ως κατάσκοπος.

Στις 12 Σεπτεμβρίου η εφημερίδα του ΣΕΚΕ είχε δημοσιεύσει άρθρο - χρησιμοποιώντας το όνομα του νεαρού τότε σπουδαίου Βρετανού πιανίστα Arthur Roseberry - το οποίο υποστήριζε με σαφείς υπαινιγμούς: «Αυτός ο Tellini απέθανεν εις πολύ κατάλληλον στιγμήν, θα ανέκραξεν ο Μουσσολίνι».

Ο Έλληνας δημοσιογράφος και ιστορικός ερευνητής Γιώργος Γάτος έγραψε στη «Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια» πως η δολοφονία ήταν «σκηνοθετημένη ενέργεια για να καλύψει τις επιθετικές πρωτοβουλίες της επεκτατικής πολιτικής του ιταλικού φασισμού».



Παρόλο που η πρόσβαση σε πολλά προσιτά πια ελληνικά στοιχεία δεν ήταν ακόμα εφικτή

την περίοδο της συγγραφής και κυκλοφορίας του πριν από 47 χρόνια, στέκει ακόμη ως σημαντικό ελληνικό βιβλίο για την υπόθεση, με προοδευτική και αποκαλυπτική ματιά στον ρόλο που διαδραμάτισαν οι κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις στο εσωτερικό και διεθνώς και με κάποια βασικά και άγνωστα ίσαμε τότε στοιχεία, η δυσεύρετη πλέον έκδοση «Υπόθεση Κέρκυρας, Αύγουστος 1923».

Το βιβλίο έγραψε ο διεθνώς αναγνωρισμένος για τη χρήση μόνο έγκυρων στοιχείων και ιστοριογράφος με βαθιές οικονομικές γνώσεις, δημοσιογράφος και άλλοτε σημαιοφόρος του Πολεμικού Ναυτικού της χώρας Σόλων Γρηγοριάδης. Εκδόθηκε το 1976 και κάποια λίγα αντίτυπά του είναι πιθανόν να εντοπίσει κανείς σε παλαιοβιβλιοπωλεία ή και σ' εκείνο της «Amazon.com».

Περιλαμβάνει μαρτυρία του τότε Μητροπολίτη Κέρκυρας και μετέπειτα Οικουμενικού Πατριάρχη Αθηναγόρα προς τον ίδιο - που θα απασχολήσει επόμενο συναφές θέμα μας - και αξιομνημόνευτες καίριες επισημάνσεις, όπως αυτή: Η επίθεση αντανάκλασε το επίπεδο ανάπτυξης του «ήδη αναπτυγμένου ιταλικού καπιταλισμού, ο οποίος από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα είχε μπει στο

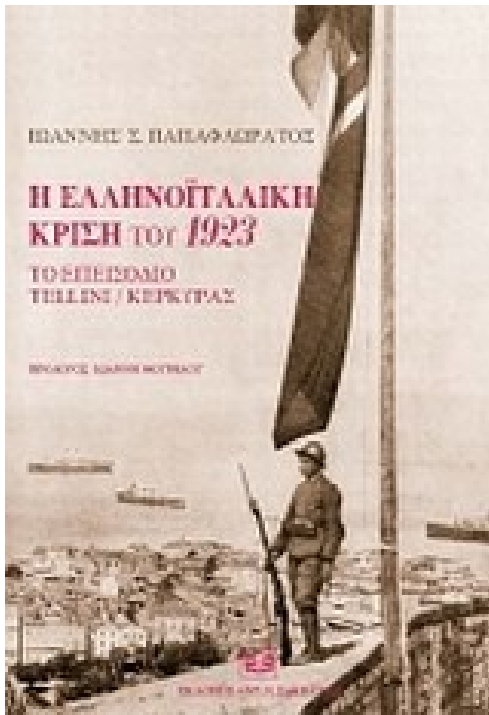


μονοπωλιακό του στάδιο» και «ακολούθησε τους νόμους της εξελίξεως που γέννησαν το φαινόμενο του νεώτερου ιμπεριαλισμού» και την «εφόρμηση για την κατάκτηση νέων αγορών» και «ξαναμοίρασμα του κόσμου».

Ο Γρηγοριάδης εξήγησε ότι «ο ιμπεριαλισμός των φασιστικών κρατών του Μεσοπολέμου ήταν πολύ πιο επιθετικός και επικίνδυνος από τον ιμπεριαλισμό των κοινοβουλευτικών μονοπωλιακών δυνάμεων, όπως η Αγγλία και η Γαλλία».

Η «Πρεσβευτική Διάσκεψη» ήταν «όργανο νομιμοφανούς ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας, κεκλεισμένων των θυρών».

Επέδρασε σημαντικά στη φυγή του Μουσολίνι από την Κέρκυρα, έκρινε, «το κοινό αίσθημα σε εθνική και σε παγκόσμια κλίμακα, που δεν μπορούσαν να αψηφήσουν, ακόμη και τότε, οι Μεγάλοι της Γης».



Μόνο διαθέσιμο αυτή την περίοδο ελληνικό βιβλίο για εκείνα τα συμβάντα του 1923 είναι το δεκατεσσάρων ετών από την πρώτη γραφή του, μακράν πιο πλούσιο σε πηγές και βραβευμένο το 2010 από την Ακαδημία Αθηνών «Η ελληνοϊταλική κρίση του 1923 - Το επεισόδιο Tellini / Κερκύρας», που επανακυκλοφόρησε πιο εμπλουτισμένο προ τετραετίας. Νομικός - διεθνολόγος και επιστήμονας ερευνητής που κινείται στα όρια της αστικής ιστοριογραφικής αντίληψης, καθώς και πανεπιστημιακός, ο συγγραφέας του Ιωάννης Παπαφλωράτος εισέφερε μια νέα σφαιρική ματιά και πολύτιμα στοιχεία για τη στάση του ελληνικού και του ευρωπαϊκού αστικού πολιτικού χώρου, έστω εξωραϊσμένη. Το βιβλίο θα ήταν πολύ πιο

αντικειμενικό, αν παρουσίαζε αναλογικά και τη στάση και συμβολή των πέραν των αστικών κομμάτων και της κυρίαρχης τάξης κοινωνικοπολιτικών δυνάμεων, τόσο στην Ελλάδα όσο και παγκοσμίως, που είτε περιθωριοποιεί ή αποσιωπά είτε και διαστρεβλώνει. Είναι χαρακτηριστικό ότι δεν αναφέρει λέξη για την εργατική τάξη, το ΣΕΚΕ (ΚΚΕ) και τα έντυπά τους, ενώ επικαλείται όλες τις αστικές κοινωνικοπολιτικές δυνάμεις και εφημερίδες.

Ιδού, χωρίς εξωραϊσμούς όμως, ορισμένα από τα πολύτιμα νέα στοιχεία που εισέφερε ο Παπαφλωράτος με την επίμοχθη και άξια επαίνου κατά τα άλλα εργασία του:

Ο Βρετανός επιτετραμμένος στην Αθήνα Bentinck στις 3 και στις 5 Σεπτεμβρίου τηλεγράφησε στο Λονδίνο ότι ο βασιλιάς Γεώργιος Β' με κυβερνητική εξουσιοδότηση τον είχε ενημερώσει πως η Ελλάδα έθετε εαυτή, άνευ επιφυλάξεων, στη διάθεση των επιλογών της βρετανικής διπλωματίας. Την επομένη, ο συνάδελφός του στη Ρώμη, Kennard, ενώ διέβλεπε στον αρχηγό του ιταλικού φασισμού προθέσεις αμφισβήτησης της βρετανικής υπεροχής στη Μεσόγειο και προέκρινε παζάρια για τη διασφάλισή της με ανακατανομή ρόλων,

ζητούσε από το Λονδίνο «να σωθεί το γόητρο του Μουσολίνι», προχωρώντας συγχρόνως σε ενημέρωσή του πως το κοινό συμφέρον των δύο χωρών επέβαλε, κατά την κρίση του, να παρακαμφθεί η ΚΤΕ και να επιληφθεί του θέματος η ελεγχόμενη από αυτές Πρεσβευτική Διάσκεψη, όπως επιθυμούσε εξ αρχής και η Γαλλία. Στις 5 Σεπτεμβρίου το βρετανικό υπουργείο Οικονομικών υποστήριξε την αποφυγή κάθε ανεπιθύμητης από την Ιταλία δράσης στην ΚΤΕ, λόγω πιθανών δυσμενών συνεπειών στη «βρετανική οικονομία».

Από άλλα διπλωματικά έγγραφα, που ο ίδιος επισήμανε, προκύπτει ότι κορυφαίοι παράγοντες του Φόρεϊν Όφισ και της βρετανικής πρεσβείας στο Παρίσι ομολογούσαν πως οι όροι του Μουσολίνι στην Ελλάδα δεν μπορούσαν να γίνουν αποδεκτοί από καμία ελληνική κυβέρνηση, η προβολή ισχύος απέβλεπε μεταξύ άλλων στην κατοχύρωση δικαιωμάτων στα Δωδεκάνησα και στο Αιγαίο και αποτελούσε δυνάμει απειλή για βρετανικά συμφέροντα κυριαρχίας, καθώς και ότι η όλη κίνηση του Μουσολίνι ισοδυναμούσε με «πραξικόπημα της χοντρής ιταλικής Bertha», όρο με τον οποίο υπονοούνταν ο ανηλεής βομβαρδισμός που λίγα χρόνια νωρίτερα είχε

δεχθεί η γαλλική πρωτεύουσα από ένα υπερβολικά μεγάλο κανόνι των Γερμανών.

Το γαλλικό υπουργείο Εξωτερικών είχε γράψει στον πρέσβη της χώρας στη Ρώμη, για περαιτέρω ενημέρωση των «αρμοδίων», πως η κυβέρνηση της Γαλλίας θα στεκόταν μέχρι τέλους στο πλευρό του Μουσολίνι στην Πρεσβευτική Διάσκεψη, άνευ επιφυλάξεων, για την επιβολή των ιταλικών όρων στην Ελλάδα. «Ανησυχούσαν» μεγάλοι Γάλλοι κεφαλαιούχοι με ισχυρά επενδυτικά συμφέροντα στον ιταλικό Βορρά!

Κατά τα άλλα, σύμφωνα με το βιβλίο, δήθεν «οι πολιτικοί και οι διπλωμάτες θέλησαν να προασπίσουν την ειρήνη, αδικώντας την Ελλάδα», δηλαδή τελικά για το καλό μας!

Το καλό μας υποτίθεται ότι το «εχθρευόταν» η απομονωμένη διπλωματικά χωρίς τη θέλησή της Σοβιετική Ένωση, που κατηγορούνταν ωστόσο και πώς «υποκινούσε» τον Νάνσεν και πως υπογείως «καθοδηγούσε» τα κομμουνιστικά κόμματα ανά τον κόσμο, που αξίωναν την άνευ όρων αποχώρηση του Μουσολίνι από την Κέρκυρα.

Ο Κερκυραίος διπλωμάτης Σταμάτιος Θ. Λάσκαρις, ας σημειωθεί ακόμη, υποστήριξε το 1954 σε βιβλίο του πως «η Ελλάς υπέκυψε» λόγω διπλωματικής «επιπολαιότητας», ενώ ίσχυε καθεστώς στρατιωτικής «ουδετερότητας» του νησιού και ο Μουσολίνι καλλιεργούσε στα Βαλκάνια τη διχόνοια.

Η ανάλυση του Γρηγόρη Δαφνή, συμπερασματικά, στέκει και σήμερα σε κάποια βασικά στοιχεία της αναντικατάστατη. Δεν ήταν μοιραίο η Ελλάδα να υποστεί όσα υπέστη. Η αξιοποίηση της τεράστιας διεθνούς αλληλεγγύης - που εκείνος αξιολόγησε πολλαπλώς, μόνος από τους υποστηρικτές της αστικής ιστοριογραφικής ανάλυσης - ήταν ικανή, σε συνδυασμό φυσικά με άλλες αναγκαίες προϋποθέσεις, να «ξεκουμπίσει» τον Μουσολίνι από την Κέρκυρα άνευ όρων και με κόστος για εκείνον, για όσα προκάλεσε. Συγχρόνως, θα του «έκοβε τη φόρα» και θα επιδρούσε θετικά στον αγώνα του ιταλικού λαού εναντίον του φασισμού, καθώς και στον αγώνα του ελληνικού λαού για τα κυριαρχικά του δικαιώματα στο Ιόνιο, στα Δωδεκάνησα και παντού.

ΜΑΡΚΗΣΙΑΣ ΤΖΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

## ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟ

1922 - 1923

Α' Βραβείον Πιστογραφίας Μορφωτικού Διαγωνισμού

✱

ΑΘΗΝΑΙ  
1973

Δικαιωματικά όμως η προσωρινή τελεία σε δημοσιογραφικές γραμμές σαν αυτές, για μερικά από όσα συνέβησαν στον τόπο μας τότε, «ανήκει» στο πιο αθώο θύμα τους, στα πιο αθώα θύματα. Στη λαβωμένη από ιταλική οβίδα Μαρή ή και Μαρίκα, όπως επίσης τη φώναζαν, εξάχρονη Μαρία Βρυώνη. Την κόρη Κερκυραίου σκοτωμένου στην τυχοδιωκτική Μικρασιατική εκστρατεία λοχαγού, η οποία υπέκυψε μετά από τριήμερη άνιση μάχη με τα θραύσματα ιταλικών οβίδων και μπήκε στο πάνθεον των πιο αδικοχαμένων παιδιών της Κέρκυρας.



Το τέλος αυτών των γραμμών «ανήκει» σ' εκείνην και μαζί στα άλλα, σαν κι εκείνη, πιο αθώα θύματα των ιταλικών βολιδοφόρων οβίδων του κτηνώδους βομβαρδισμού, τα οποία πριν χαράξει ο ήλιος της 1ης Σεπτεμβρίου, με ιταλική εντολή, μεταφέρθηκαν από τα φρούρια με δύο δίτροχα κάρα στο κοιμητήριο της Γαρίτσας, μαζί με τα άλλα θύματα μεγαλύτερης ηλικίας, για να ταφούν όπως - όπως, κάτω από το φως κεριών: Τον εξαχρονο, σαν τη Μαρία, Χασίκ Χαστριάν, τους



δωδεκάχρονους Κώστα Αθανασίου και Καβά  
Σοκόγλου, τον δεκατετράχρονο Χαράλαμπο  
Πρασίνη, τον δεκαπεντάχρονο Χαράλαμπο  
Δασκαλόπουλο.

Έγραψε η Μαρκησία Τζιμοπούλου, για το  
μαθητούδι της πρώτης τάξης τοπικού  
δημοτικού σχολείου:

*Στη Μαρίκα Βρυώνη  
(έξη ετών)*

*Ξάφνου αστράφτει ο ουρανός κι η γη βογγάει  
και τρίζει /*

*τα Κάστρα σύσσωμα ριγούν κι η θάλασσα  
μουγκρίζει /*

*(...)*

*Άλλοι τα χέρια τους χτυπούν και κλαίνε και  
φωνάζουν /*

*άλλοι με μίσος ξεπετούν και κάλιο χάρο  
κράζουν. /*

*Σφίγγουν οι μάνες τα παιδιά με φόβο μην τα  
χάσουν /*

(...)

Μέσα στου κόσμου τη φυγή  
ωχρές και φοβισμένες  
βρέθηκαν κόρη και «Γιαγιά»  
σφιχτά χειροπιασμένες.

Ένα κανόνι τους πετά  
το φονικό του βλήμα  
η μια βαριά λαβώνεται  
κι η άλλη πέφτει θύμα!

(...)

Τρεις μέρες στρίφει η Μαρή βογγίζοντας το  
στρώμα /

κι υποχωρεί κάθε στιγμή το ροδαλό της χρώμα /

στο σιγαλό ξεψύχησμα «Μπαμπά! Μπαμπά!»  
ψελίζει /

κι η δόλια μάνα παρεκεί, τα στήθια της ξεσχίζει /

(...)

Οι Κερκυραίοι ξεκινούν

*την ορφανή να θάψουν  
κι αναρωτάν τη ζωντανή  
ή τη νεκρή να κλάψουν;...*

*4 Σεπτεμβρίου 1923*

Πάνδημη, σιωπηλή, χωρίς τους συνήθεις λυγμούς ήταν, υπό ιταλική κατοχή, η κηδεία του παιδιού.

Ήταν Τρίτη 4 Σεπτεμβρίου. Για οπωσδήποτε πάνω από δεκαπέντε χιλιάδες κόσμο που συμμετείχε στην εξόδιο ακολουθία έκανε λόγο η 23χρονη τότε Τζιμοπούλου, για προσέλευση των Κερκυραίων «κατά δεκάδας χιλιάδας» στους χώρους προς το νεκροταφείο μίλησε ο 46χρονος Αγάθος, για «ολόκληρο τον πληθυσμό της πόλεως» που αποχαιρετούσε «μια παιδούλα σαν όμορφο μπουμπούκι που μόλις άνοιγε τα πέταλά του», έγραψε ο 14χρονος τότε Δαφνής.



Αποχαιρετισμός με καυτά δάκρυα καρδιάς.

Με εναντίον του Μουσολίνι και του φασισμού του στεντόρειες της καρδιάς κατάρες χιλιάδων Κερκυραίων, που έμελλε να «πιάσουν τόπο» για τα καλά, με κρεμάλα, στημένη στο Μιλάνο από κάποιους σαν τους Έλληνες και τους Ιταλούς κομμουνιστές φαντάρους που τάχθηκαν με τον λαό της Κέρκυρας και σαν τους εκατοντάδες συλληφθέντες και τους άλλους αμέτρητους «ανυπάκουους» προγόνους μας τότε, στις 28 Απριλίου 1945.

\* Κείμενο αφιερωμένο σε φίλον πολιτικό μηχανικό, υποψήφιο σε εκλογικό συνδυασμό για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με αγωνιστικό πνεύμα, ο οποίος μας προέτρεψε να γράψουμε για το θέμα αυτό και πιστεύει πως η Ιστορία

κάθε πλευράς έχει τη δύναμη, αναδεικνυόμενη,  
να φωτίζει επιλογές χρήσιμες στον τόπο μας,  
καθώς και στους απογόνους και συγγενείς της  
οικογένειας της Μαρίκας Βρυώνη στην πόλη  
μας.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΡΦΗΣ